

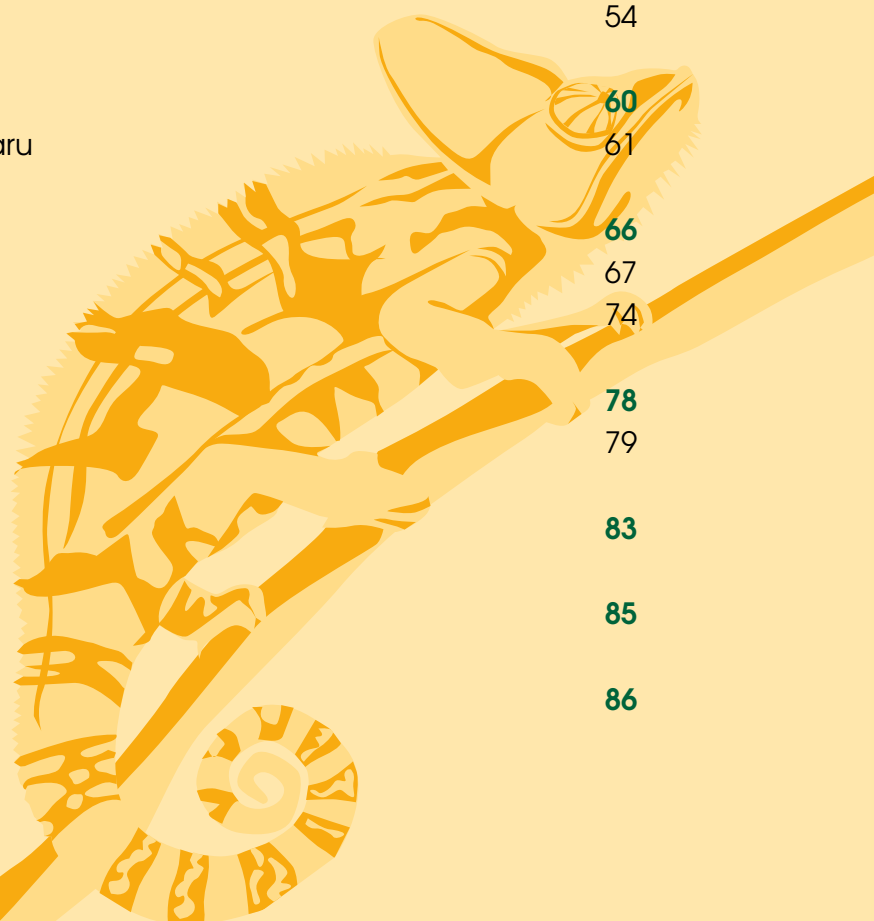

Výroční zpráva 2017

Obsah

Úvodní slovo ředitele	3
Zoologický útvar	4
Činnost zoologického útvaru	5
Veterinární péče v zoo a Centru pro zvířata v nouzi	9
Výživa a krmení	11
Historicky první chov tučňáků brýlových v Zoo Ústí nad Labem	13
Chov a odchov kajmánek malých	17
Odchov mláděte supy himálajského pod samicí na hnízdě	19
Prvoodchov majn Rothschildových	25
Chov morčáků malých	27
Odchov mláděte lenochoda dvouprstého	28
Události a změny v pavilonu slonů v roce 2017	29
Orangutan bornejský Ňuňák, jeho zdravotní stav a následná eutanazie	32
Ohlédnutí za Ňuňákem	34
Činnost Centra pro zvířata v nouzi	38
Stavy zvířat 2017	41
Odchovy	52
Ochranářské projekty	53
Projekt Pesisir Balikpapan	54
Ekonomicko-personální útvar	60
Činnost ekonomicko-personálního útvaru	61
Útvar kontaktu s veřejností	66
Činnost útvaru kontaktu s veřejností	67
Adopce a patroni	74
Provozní útvar	78
Činnost provozního útvaru	79
Personální obsazení	83
Údaje o zoo	85
Členství v organizacích	86

Úvodní slovo ředitele

Vážení přátelé, návštěvníci a příznivci zoologické zahrady,

po roce Vám opět předkládáme Výroční zprávu Zoo Ústí nad Labem za rok 2017, ve které jsme se pokusili shrnout vše, co se v zoologické zahradě za toto období odehrálo. Je pravdou, že toho není málo.

Rok 2017 se nesl opět ve znamení změny ve vedení zoo, ale také ve znamení účelově poskytnutých finančních prostředků od našeho zřizovatele, statutárního města Ústí nad Labem. Tyto účelové prostředky jsme využili na přesně specifikované projekty, opravy a úpravy v zoologické zahradě. Jednalo se zejména o dokončení rekonstrukce výběhu orangutanů bornejských, dokončení rekonstrukce podlahy na horním vchodu do zoo, ale i o mnoho dalších drobnějších úprav.

Nejvýznamnějším z projektů však bylo dokončení expozice tučňáků brýlových, kterou jsme se zástupci statutárního města Ústí nad Labem slavnostně otevřeli v prosinci 2017. Otevření této expozice je po dlouhé době velkou stavební investicí, která, jak se již od prvních dnů ukazuje, je pro návštěvníky velice atraktivní. V této souvislosti je potřeba poděkovat i sponzorům z řad firem i soukromých dárců, kteří významně pomohli k realizaci celé této akce.

V zoologické zahradě byly vybudovány i prvky vzdělávání návštěvníků, zejména Naučná stezka stromů, interaktivní Vyhledávka do korun stromů na bývalém vodojemu v horní části zoo

s odpočinkovým místem pro oddech a Ekologická stezka, která seznamuje návštěvníky s problematikou třídění odpadů.

Rok 2017 byl i rokem rekordním, co se týče návštěvnosti posledních let. Zoologická zahrada stále patří mezi nejvíce navštěvované turistické cíle města i Ústeckého kraje a růst návštěvnosti je pro nás výzvou k dalším, věřím, že pozitivním změnám v zoo, a to jak ve vztahu k chovu zvířat, tak v oblasti návštěvnického servisu. Tuto atraktivitu podpořil i projekt Krajského úřadu Ústeckého kraje a tří zoologických zahrad našeho kraje „Jeden kraj – tři různé zoo“, který stále získává na popularitě.

Úspěšní jsme byli i v udílení cen Bílý slon za odchov roku v kategorii „ptáci“ spolu se Zoo Liberec za odchov supy himálajského a v kategorii „ostatní“ za odchov trnuchy skvrnitě.

V prosinci roku 2017 byl Radě města Ústí nad Labem ode-

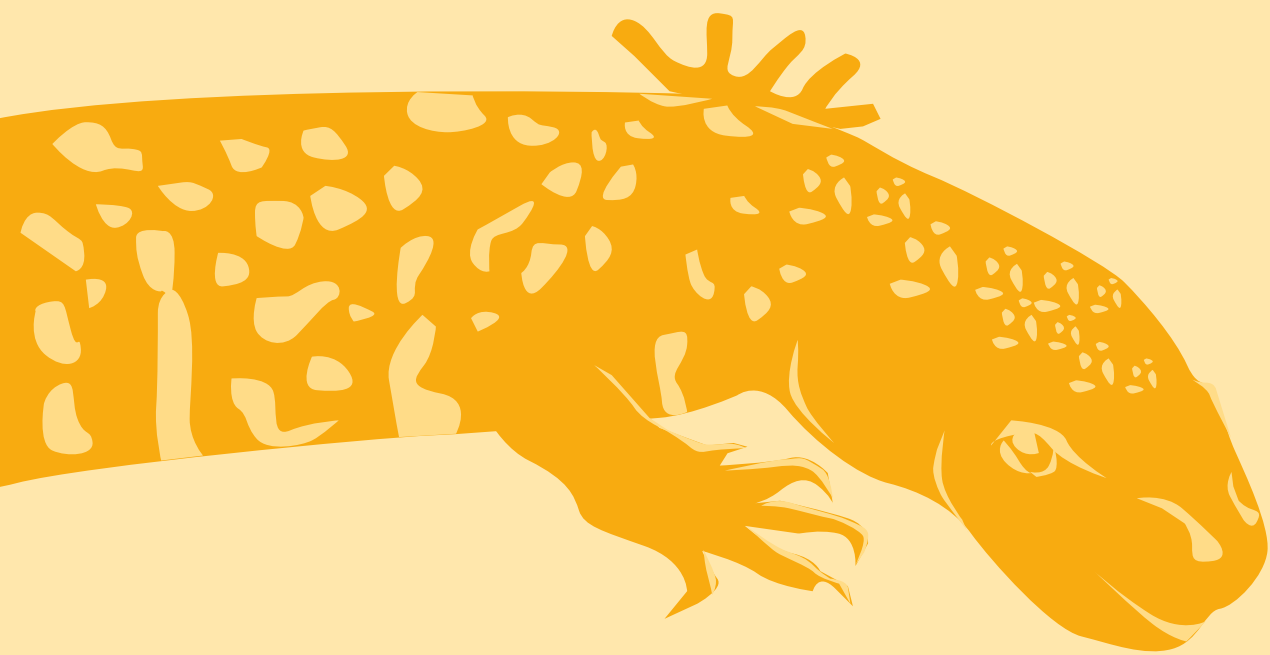
vzdán „Návrh rozvoje zoo v letech 2018–2035“.

Nechtěl bych opomenout ani práci zaměstnanců Centra pro zvířata v nouzi, kteří v některých měsících uplynulého roku řešili situaci na hraně kapacity, zejména pokud se týká stavu ošetřovaných koček.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem návštěvníkům, adoptivním rodičům, patronům i dalším partnerům za pomoc a spolupráci a zřizovateli zoo – statutárnímu městu Ústí nad Labem v čele s primátorkou Ing. Věrou Nechybovou – za podporu.

Veliké poděkování a úcta patří všem mým spolupracovníkům za to, že i v podmínkách, jaké mají, dokážou udržovat daný standard zoologické zahrady a starat se o to, aby v naší zoologické zahradě byli návštěvníci spokojeni a rádi se k nám vraceli.

Roman Končel, ředitel Zoo Ústí nad Labem, p. o.

Zoologický
útvár

Činnost zoologického útvaru

Ing. Lukáš Štěřba

K 31. 12. 2017 naše zoo chovala celkem 235 druhů v počtu 1520 jedinců, což je o 9 druhů a o 328 jedinců více než v předešlém roce. V roce 2017 jsme chovali 36 druhů (141 jedinců), pro něž je veden Evropský záchranný program (EEP), a 15 druhů (71 jedinců), pro něž je vedena Evropská plemenná kniha (ESB). Za rok 2017 se nám rozmnožilo celkem 37 druhů a povedlo se odchovat celkem 131 mláďat.

Savci

K 31. 12. 2017 bylo v naší zoo chováno celkem 71 druhů savců v počtu 297 jedinců. K zajímavým chovatelským novinkám patří určitě příchod nového druhu, **kuskusa medvědího** (*Ailurops ursinus*). Samce a samici těchto vačnatců jsme získali v dubnu. V současné době je ale návštěvníci zatím spatřit nemohou, neboť je chováme v zázemí. Kuskus medvědí patří na Červeném seznamu mezi zranitelné druhy, a jelikož jsme jednou ze tří evropských zoologických zahrad, které tento zajímavý druh chovají, plánujeme kuskusy přemístit někam do expozice, aby je mohli vidět i návštěvníci.

V letošním roce jsme se po menší pauze vrátili k chovu **irbisů** (*Uncia uncia*). V květnu

jste ze Zoo Karlsruhe přivezli dva bratry, kteří u nás zatím zůstanou pouze expozičně (**foto 1**). V budoucnu by pak jeden ze samců mohl být vyměněn za samici. Dalším zajímavým novým obyvatelem naší zoo je samice **kabara pižmového** (*Moschus moschiferus*), kterou jsme přivezli v září ze Zoo Leipzig. Tato samička, která se narodila v červnu 2016, tak dopárovala našeho tříletého samečka. Uvidíme, jestli se v příštích letech dočkáme prvních mláďat. V roce 2017 jsme pak ještě přivezli novou samici **vydry malé** (*Aonyx cinerea*), dvě samice **lamy guanako** (*Lama guanicoe*) a mladého samečka antilopy **nilgau pestrého**

(*Boselaphus tragocamelus*). Ve Venkovském dvorku, kde chováme domácí zvířata, se mohou děti těšit na úplně novou samici osla domácího zakrslého a na nového samce holandské zakrslé kozy.

Zároveň jsme v roce 2017 přestali chovat celkem tři druhy savců. Jedná se o **mirikinu bolivijskou** (*Aotus azarai boliviensis*). Naši jedinou samici jsme poskytli soukromníkovi, který k ní zároveň získal i samce. Dále jsme pak přemístili naše **tapíry jihoamerické** (*Tapirus terrestris*) do italské zoo ve Valbrembu. Jejich výběh bude po plánované rekonstrukci sloužit tapírům čabrakovým. V roce 2017 jsme pak úplně zrušili chov **nosálů červených** (*Nasua nasua*), kteří se dle legislativy stali invazním druhem, jehož chov má být utlumen.

V roce 2017 se nám podařilo rozmnožit tři druhy hlodavců. U **dikobrazů srstnatonosých** (*Hystrix indica*) se narodili dva samečci a rodina dikobrazů tak už čítá pět jedinců. U **velemyší obláčkových** (*Phloeomys pallidus*) se během roku narodila celkem čtyři mláďata, odchovat se však podařilo pouze jednoho samečka (**foto 2**).

Poměrně úspěšně se množí **morče uruguayské** (*Cavia magna*). Za celý rok se narodilo celkem devět mláďat, odchovat se jich podařilo sedm. U **lenochodů dvouprstých** (*Choloepus didactylus*) se narodila celkem tři mláďata. U primátů se dařilo především u **lemurů kata** (*Lemur catta*). Celkem se podařilo odchovat čtyři mláďata (2,2). V příštím roce již ale budeme muset vyměnit chovného samce, neboť by mohl začít pářit i své dcery. **Guerézám plášťkovým** (*Colobus guereza caudatus*) se narodila celkem dvě mláďata. Další dvě mláďata (1,1) se pak narodila **mandrilům rýholícím** (*Mandrillus sphinx*), samička se narodila **makakům kápoým** (*Macaca radiata*) a jeden sameček se narodil **hulmanům jávským** (*Trachypithecus aureus*). Další úspěch jsme zaznamenali u kriticky ohrožených **gibonů bělolících** (*Nomascus leucogenys*). Jednácitiletá samička Beaut porodila již své druhé mládě, o které se vzorně stará (**foto 3**). Velice smutná událost nás potkala u **orangutanů bornejských** (*Pongo pygmeus*). V červenci

jsme u chovného samce Ňuňáka diagnostikovali nádory na plicích. V dalších měsících se jeho zdravotní stav neustále zhoršoval, a proto jsme se rozhodli, že ho ve středu 8. 11. utratíme. Následná pitva a další vyšetření pak nakonec ukázaly, že Ňuňák měl na plicích i boubele tasemnice (*Echinococcus*). U šelem jsme se dočkali historicky prvního odchovu **šakalů čabrakových** (*Canis mesomelas*). Páru, který jsme v roce 2014 získali z olomoucké zoo, se povedlo úspěšně odchovat samečka (**foto 4**). U **surikat** (*Suricata suricatta*) jsme pak zaznamenali celkem osm mláďat. Pokud jde o kočkovité šelmy, dočkali jsme se mláďat pouze u **koček slaništních** (*Leopardus geoffroyi*), naše samice porodila trojčata (2,1). U kočkovitých šelem ale došlo ke dvěma transportům. Poslední mládě **levharta obláčkového** (*Neofelis nebulosa*) z roku 2014 odcestovalo do Indonésie. Dále pak samice **lva konžského** (*Panthera leo bleyenberghi*) Kivu odcestovala do Zoo Brno. U kopytníků se mláďata rodila především u **antilop jeleních**

(*Antilope cervicapra*). Celkem se narodilo sedm mláďat a odchovat se nám jich povedlo pět. Jelikož ve stádě **vodušek jelenovitých** (*Kobus ellipsiprymnus defassa*) už máme pohlavně dospělé dcery, rozhodli jsme se pro obměnu samce. Nového samce už máme zamluveného v Košicích. U **lam alpák** (*Lama pacos*) se nám narodil jeden sameček a v dětské zoo pak celkem 10 jehňat ovcí kame-runských. U **zeber Hartmannové** (*Equus*

zebra *hartmannae*) se nám v roce 2017 nenarodilo žádné hříbě, přesto se ale ve stádě odehrálo mnoho změn. V únoru jsme ze Zoo ve Dvoře Králové přivezli samici Lindu. Tato samice je geneticky velmi cenná a po spojení s hřebcem Eddim můžeme získat cenná hříbata. V roce 2017 nám bohužel uhynuly dvě dvacetileté klisny Unita a Doris. Pozitivní zprávou ale je, že čtyři klisny by měly být březí, a příští rok bychom se tedy mohli dočkat dalších hříbat.

U jelenovitých jsme se dočkali mláďete u **muntžaka malého** (*Muntiacus reevesi*). U **siků vietnamských** (*Cervus nippon pseudaxis*) se narodilo celkem osm mláďat, odchovat se jich povedlo šest. Letos jsme zároveň naše deponované stádo na Velichově (0,6) doplnili o samce. Ve stádě **jelenů bělohuby** (*Cervus albilostriis*) se narodila celkem tři mláďata, z toho se dvě (1,1) podařilo odchovat (**foto 5**).

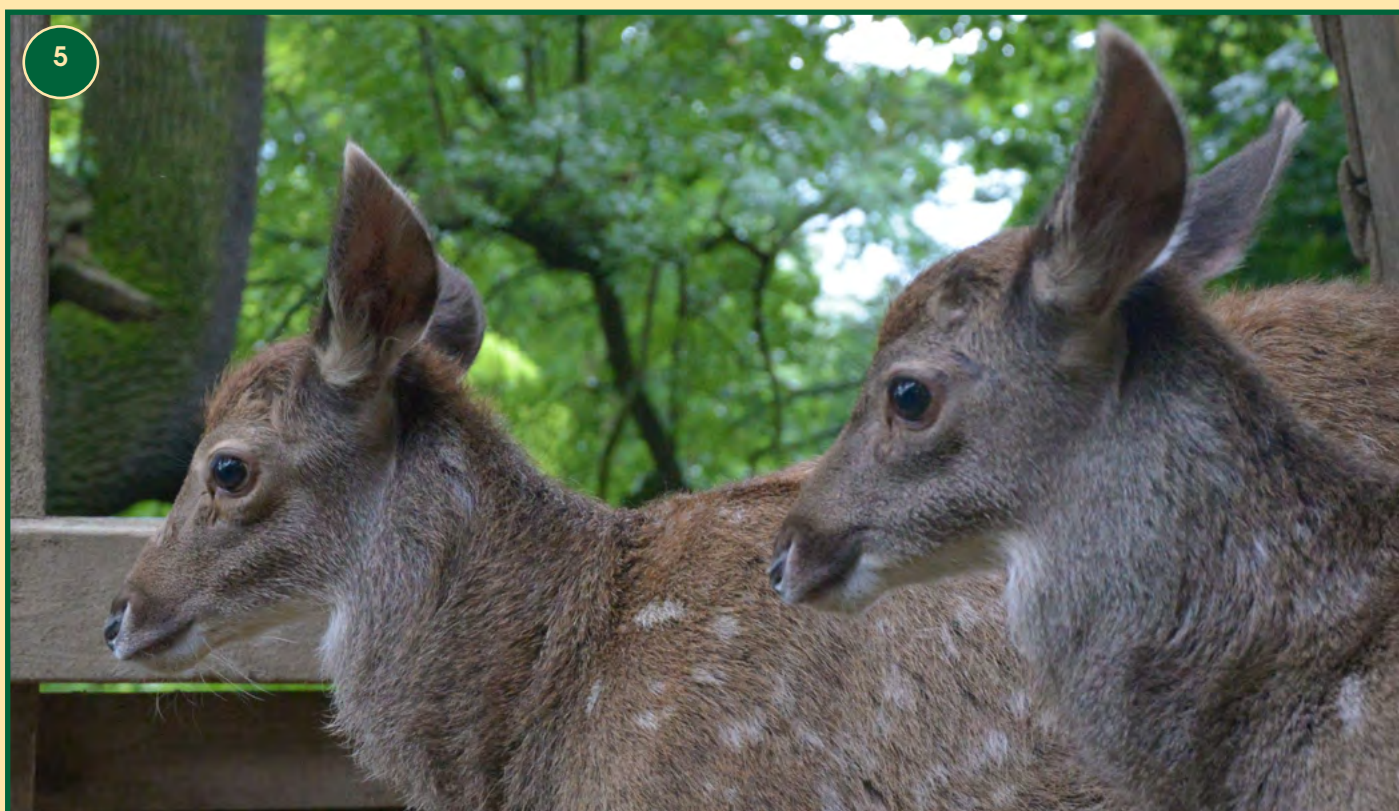
V roce 2017 jsme bohužel museli přistoupit k eutanazii žirafího samce Bastiaana. V přírodě se prvního roku života dožije pouze 50 % mláďat. Jelikož ale žira-

fy chované v zoologických zahradách nemusejí čelit žádným predátorům, došlo k tomu, že se jejich populace v evropských zoologických zahradách rozrostla natolik, že je nyní problém umístit jakékoliv odchované mláďe. Z těchto důvodů je tedy doporučeno žirafy nemnožit. V minulosti jsme proto přistoupili k chemické kastraci našeho samce Bastiaana. Jeho chování se však v posledních měsících radikálně změnilo, začal se stávat agresivním vůči samicím i vůči chovatelům. Na konci roku 2016 byl proto od zbytku stáda oddělen, tím však došlo k výraznému zhoršení jeho životních podmínek, především v důsledku stresu z oddělení od zbytku skupiny. Bohužel se nepodařilo tohoto samce umístit do jiné zoo, zároveň ale bylo jasné, že samec nemůže žít v takovýchto podmínkách. Rozhodli jsme se tedy nakonec pro úplně poslední možnost, jakou byla právě eutanazie.

Ptáci

K 31. 12. 2017 bylo v naší zoo chováno celkem 50 druhů ptáků v počtu 129 jedinců. V roce

2017 propukla na území České republiky ptačí chřipka. Státní veterinární správa tak musela zavést mimořádná opatření, která se samozřejmě dotkla i zvířat v naší zoo. Všichni ptáci, kteří nemají zasířovanou voliéru, museli být zavřeni. V praxi to znamenalo, že jsme museli přesunout do zastřešených prostorů supy himálajské, jeřáby mandžuské, nandu pampové a emu hnědé. Dále jsme museli mít zavřené všechny druhy kachen, které chováme na nezasířovaném rybníčku ve spodní části zoo. I přes tato opatření se nám povedly zajímavé chovatelské úspěchy. Významná událost se odehrála u **supů himálajských** (*Gyps himalayensis*). Supy jsme museli přesunout do voliéry nad menším výběhem pro gepardy. Pro supy to bylo samozřejmě stresující. I v tomto neznámém prostředí ale nakonec zahrnili. První snesené vejce jsme odvezli do Liberce, kde bohužel vyklubané mláďe nepřežilo. Druhé snesené vejce jsme odebrali a nahradili ho podkladem. Vejce bylo bohužel neoplozené. Samice se i přesto dočkala malého supy.

Kolegové ze Zoo Zlín nám přivezli své mládě, které jsme podložili pod samici. U samice se našťěstí projevíly mateřské instinkty a mládě dokázala odchovat. Mimořádná opatření kvůli ptačí chřipce narušila hnízdní sezónu i u vrubozobých. I tak se nám ale podařilo odchovat jednoho samečka **morčáka malého** (*Mergellus albellus*) a 10 **kachniček mandarínských** (*Aix galericulata*). U sov se nám vyklubalo šest (1,5) **sovic sněžních** (*Nyctea scandiacus*). Velký úspěch jsme zaznamenali u **majn Rothschildových** (*Leucopsar rothschildi*). Tyto endemity ostrova Bali chováme od roku 2004, ale až letos se nám podařilo odchovat první mláďata (1,1). Náš zkušený pár **zoborožců vrásčitých** (*Rhabdo-*

torrhinus corrugatus) odchoval další dvě mláďata (1,1). V zázámmí na odchovně se pak vyklubala samička **turaka fialového** (*Musophaga violacea*) – **foto 6**. Velkou událostí roku byl určitě příjezd nového ptačího druhu – **tučňáka brýlového** (*Spheniscus demersus*). Skupina deseti jedinců, čtyř samců a šesti samic, dorazila do zoo na začátku listopadu z anglické Zoo & Aquarium Living Coasts, Torquay. Více o nich je uvedeno v samostatném příspěvku.

Ektotermní živočichové

Z ektotermních živočichů se nám podařilo rozmnožit celkem tři druhy želv. Hned sedm mláďat se podařilo odchovat u **želv uhlířských** (*Chelonoidis carbonaria*) – **foto 7**, dvě mláďata

u **želv zelenavých** (*Testudo hermanni*) a jedno mládě u **želvy zubaté** (*Cyclemys dentata*). Z hadů se rozmnožily dva druhy. **Krajta královská** (*Python regius*) odchovála celkem šest mláďat a **korálovka sedlatá sinoaloaská** (*Lampropeltis triangulum sinoaloae*) dvě mláďata.

Dalším druhem plazů, který se v roce 2017 úspěšně rozmnožil, je **bazilišek zelený** (*Basiliscus plumifrons*) (0,0,1). **Leguánovcům obojkovým** (*Crotaphytus collaris*) se podařilo odchovat dvě mláďata. Hned 15 mláďat odchováli **leiocefalové kýlnatí** (*Leiocephalus carinatus*). **Leguánkům ostnitým** (*Sceloporus magister*), obyvatelům pouští a polopouští jihu USA, se podařilo odchovat celkem 13 mláďat. Jedno mládě jsme pak zaznamenali u **gekončků nočních** (*Eublepharis macularius*).

Unikátní prvoodchov se nám podařil u **kajmánků malých** (*Paleosuchus trigonatus*). Asi po čtyřměsíční inkubaci se vylíhlo celkem 10 mláďat. Pět mláďat jsme nechali u rodičů a zbylých pět jsme dali raději do zázemí, kde je pravidelně vážíme a měříme.

I letos se nám podařil odchov u **trnuch skvrnitých** (*Potamotrygon motoro*) – **foto 8**. Tomuto druhu sladkovodních rejnoků z povodí jihoamerických řek se za rok 2017 narodilo celkem 13 mláďat.

Veterinární péče v zoo a Centru pro zvířata v nouzi

Sdružení veterinárních lékařů a služeb MVDr. Renata Poživilová, zpracoval MVDr. Václav Poživil

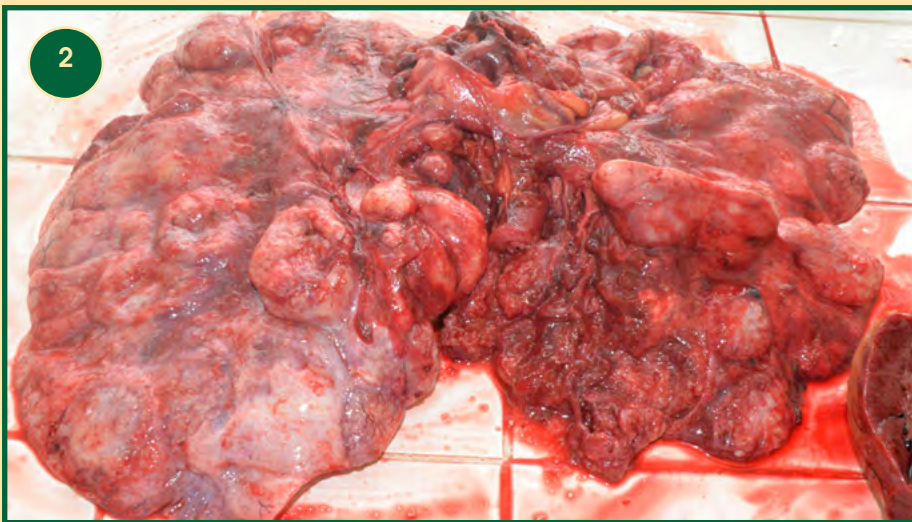
Veterinární preventivní a léčebná péče v Zoologické zahradě Ústí nad Labem, p. o., stejně jako v Centru pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem, p. o., je zabezpečena v rámci smlouvy na základě výběrového řízení Sdružením veterinárních lékařů a služeb MVDr. Renata Poživilová. V rámci péče se na zabezpečení chodu podílelo šest lékařů a jedna veterinární technička. Tak jako v minulých letech jsme spolupracovali s ostatními institucemi a laboratořemi, např. s IZW Berlin, Státním veterinárním ústavem Praha, Diagnostikou, s. r. o., Ústí nad Labem, Mikrobiologickou a parazitologickou laboratoří RNDr. Veselská Ústí nad Labem,

Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno, organizacemi Vedilab, Vemodia, Laboklin a dalšími, kterým patří dík a zásluhy za veterinární činnost nejen pro zoo. V rámci spolupráce a vzdělávání se lékaři i zdravotní personál podíleli na odborných konzultacích s předními odborníky, a to nejen k problematice zoo a volně žijících zvířat, včetně účasti na odborných seminářích, stále populárnějších webinářích, veterinárních kongresech a vzdělávacích akcích v rámci celoživotního vzdělávání ve spolupráci s organizacemi EAZA, EAZWV, EEKMA, CAZWV a univerzitami zabezpečujícími propojení nejmodernějších přístupů s praxí a předávání zku-

šeností a reprezentace Zoo Ústí nad Labem.

V souvislosti se zajišťováním vzorků výzkumných programů a projektů je spolupráce s koordinátory chovatelských programů EAZA standardně prováděna dle požadavků jednotlivých vědeckých úkolů, kdy díky participaci na těchto výzkumech a grantech má zoo většinou k dispozici zdarma výsledky či vyšetření, která se standardně, popř. rutinně neprovádějí nebo by zoo za ně musela zaplatit. Jednalo se například o vyšetření reprodukčních orgánů medvěda malajského v rámci chovného programu (**foto 1**) a zařazení do chovné skupiny v Zoo Edinburgh, vyšetření pohybového

luprance s EAZA, EAZWV a dalšími organizacemi, jichž je zoo členem.

Z důvodu zhoršujícího se stavu jsme museli provést eutanazii samce orangutana Ňuňáka pro karcinom plic s metaplazií respiračního epitelu a plicní alveokokózu (echinokokóza) s výrazným fibrinózně polymorfonukleárním zánětem parenchymu plic (**foto 2**). V rámci chronických problémů u slonice Kaly bylo doporučeno chirurgické řešení chodidlových abscesů, kde RTG prokázal rozpad článků prstů, osteomyelitidu a s tím související problémy (**foto 3**).

a reprodukčního aparátu slonů či dodagnostikování všech příčin v rámci eutanazie orangutana, stejně jako preventivní diagnostiku možných zoonóz ošetrovatelů a zaměstnanců zoo, taktéž odběr kmenových buněk a výzkum vlivu podávání antikoncepce u žiraf apod. Omlouvám se všem, na něž jsem zapomněl a které jsem opomenul, neboť i jejich počiny jsou pro nás velmi přínosné.

Preventivní a léčebná péče je prováděna samostatně, a to dle plánu vakcinací a preventivní péče, podle požadavků jednotlivých pracovišť, a vyšetření zvířat se provádí dle metodiky Státní veterinární správy ČR a vyhlášky Ministerstva zemědělství, požadavků EAZA a BALAI, tak, aby vše splňovalo podmínky udělené licence. Toto vše je plánováno společně s odbornými pracovníky zoo a pravidelně kontrolováno inspektory Státní veterinární správy ČR.

Také z důvodu plnění směrnice BALAI jsme provedli došetření více než 96 % úhynů. Zbývající 4 % jsou většinou kadávery, jež nelze došetřit vzhledem ke znehodnocení či ztrátě materiálu (většinou se jednalo o obojživelníky a rybičky). V rámci došetřování jsme odebírali vzorky nejen na dodatečné zjištění příčin, ale i zhodnocení stavu po používání antikoncepčních preparátů (samec žirafy), pohlavních orgánů u orangutana, krevních

vzorků na biochemická a hematologická vyšetření či vzorků tkání pro zachování kmenových buněk, to vše v rámci spo-

Výživa a krmení

Ing. Lukáš Štěřba, Marcela Vaňková

Výživa a krmení jsou jedním z nejdůležitějších odvětví chovu zvířat. Správná technika krmení a kvalitní a zdravotně nezávadná krmiva jsou pro živočichy nezbytně důležité. Zároveň je kvalitní výživa prevencí zdravotních komplikací, a snižuje tak veterinární náklady.

V roce 2017 činily náklady na krmení 5 375 000 Kč, což je o 558 390 Kč více než v roce 2016. V roce 2017 jsme ale chovali o 9 druhů a o 328 jedinců více než v předešlém roce.

Za ovoce a zeleninu jsme v roce 2017 zaplatili 1 048 727 Kč (19,5 % z celkových nákladů). Z ovoce spotřebujeme nejvíce jablek, a to 7 707 kg, dále pak 3 129,5 kg banánů a 2 420,8 kg hrušek. Ze zeleniny zkrmíme například 23 448 kg mrkve,

2 486,9 kg celeru, 1 279 kg okurek a 929,3 kg rajčat.

Z živočišných krmiv se například spotřebovalo 6 447,7 kg hovězího masa v částce 613 343 Kč, dále 2 612,1 kg vepřového masa a 3 600 kg mražených kuřat. Nezanedbatelná je spotřeba mořských ryb (přes 4 tuny), přičemž největšími konzumenty jsou tuleni (kolem 3 120 kg). V příštím roce se spotřeba mořských ryb ještě navýší, neboť jsme na konci roku začali chovat tučňáky brýlové. Tučňákům předkládáme malé sledě a šproty (**foto 1**). Celková spotřeba deseti tučňáků je cca 5–6 kg za den, ročně to tedy činí 1 825–2 190 kg ryb.

Pro býložravé živočichy je přes zimní období nejdůležitější seno. Sami jsme si v roce 2017 vyrobili celkem 86 ks kulatých

balíků sena (25 800 kg) a 400 ks malých hranatých balíků sena (4 000 kg). Dále jsme museli dokoupit ještě 184 kulatých balíků sena a k tomu dalších 72 kulatých balíků jemného sena, které slouží především pro jeleny bělohubé přes zimní období. Ještě jsme nakonec nakoupili i dalších 380 ks menších hranatých balíků sena. Důležitým produktem zemědělství je také sláma, kterou využíváme k podestýlání stájí. V roce 2017 jsme nakoupili 75 ks kulatých balíků slámy a 295 ks malých hranatých balíků.

Další důležitou složkou potravy některých druhů je listí. Jelikož v zimním období nemáme možnost krmení zelenými listy, musíme si přes léto listí mrazit. Celkem jsme si zamrazili 317 kg listí. Toto množství je určeno pro

listožravé opice, pro kabary pižmové a pro nový druh – kuskusy medvědí (**foto 2**). Kuskus je velmi náročný na krmění. Zjistili jsme například, že jediné rozmražené listí, které naši kuskusové přijímají, je z meruňky. Této zkušenosti můžeme využít v následujícím roce a připravit si více zásob mraženého listí tohoto ovocného stromu.

Další významnou skupinou krmiv, kterou využíváme v zoologické zahradě, jsou jadrná krmiva (granuláty). Největší množství jadrných krmiv je určeno býložravcům. Jelikož je velice složité stanovit přesné energetické požadavky na

jednotlivé druhy zvířat (jako je tomu u hospodářských zvířat), je velice obtížné určit, kolik jadrného krmiva krmít. Vždy je ovšem důležité brát jadrné krmivo pouze jako doplněk. Je i velice žádoucí mít chemický rozbor živin sena (dusíkaté látky, sušina, vláknina...), kterým budeme v daném roce krmít. Znalost hodnot těchto živin nám pak může pomoci určit, kolik živin bychom měli jadrným krmivem pouze doplnit. Pro všechny býložravce je samozřejmě nejpřirozenější objemné krmivo, čemuž mají i přizpůsobenou fyziologii trávení. Objemné krmivo tedy musí u této skupiny

zvířat tvořit největší část krmné dávky během dne. Jen tak docílíme optimálního trávení v bacheru, či slepém střevě u lichokopytníků, a zabráníme tím nejen zdravotním komplikacím, ale i jiným problémům, které s překrmováním jádrem souvisejí (přerůstání rohoviny u kopyt a paznehtů, tloustnutí). Pokud se tedy jadrné krmivo používá jako doplněk, je vždy důležité, aby se zvířatům předkládalo po nakrmení objemnou pící. Tím lze zabránit vzniku bacherových acidóz. V roce 2017 jsme zkrmlili celkem 46,95 tuny jadrných krmiv.

Historicky první chov tučňáků brýlových v Zoo Ústí nad Labem

Ing. Lukáš Štěřba

Tučňák brýlový (*Spheniscus demersus*) – **foto 1** je endemit jižní Afriky, kde žije na 28 lokalitách v Namibii a Jihoafrické republice. V roce 2015 byla populace v Namibii odhadována na 5 700 až 5 800 párů. Nejdůležitější kolonie žije na namibijském ostrově Mercury Island (2 646 párů). Populace v Jihoafrické republice byla v roce 2015 odhadována na 19 300 párů. Celkový počet tučňáků byl v roce 2015 odhadován na 25 000 párů, tedy 50 000 dospělých jedinců (WALLER, 2011; SHERLEY et al., 2014).

Dospělý jedinec dosahuje výšky 60–70 cm a váhy 2–4,5 kg. Má černý obličej, čelo a šíjí. Obličej je navíc obkroužený širokým, dobře vymezeným bílým pruhem sahajícím až k bílé hrudi. Podle této kresby na hlavě je také pojmenován. Nad černýma očima má neopeřenou narůžovělou kožní oblast, žlázy sloužící k termoregulaci (**foto 2**). Čím je jeho tělní teplota vyšší, tím větší množství krve se v těchto žlázách nachází a může tak být ochlazeno okol-

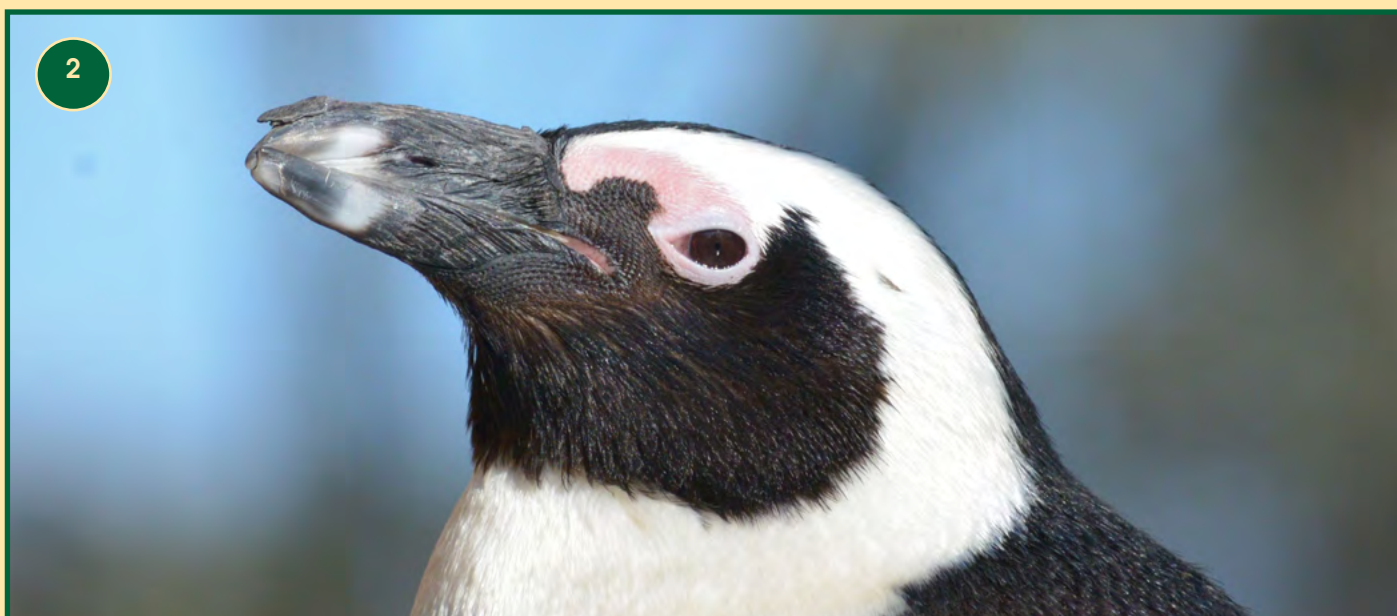
ním vzduchem. Na hrudi a po stranách břicha má široký černý pruh. Bílé a černé peří slouží jako ochranná maska před predátory. Bílé břicho slouží jako ochrana před vodními dravci, černá záda zase jako ochranná maska před útoky predátorů ze vzduchu (STEFFOFF, 2005).

Dospělí se krmí převážně mořskými rybami o délce 50–120 mm. Lov je uskutečňován v hloubkách nepřesahujících 20 metrů. V případě potřeby jsou však tučňáci schopni dostat se do hloubky 100 metrů. Pod vodou jsou schopni plavat rychlostí až 16 km/h. Je to tučňák koloniální a monogamní, formuje tedy trvalé partnerství prakticky na celý život. Pouze v případě úmrtí jednoho z párů jej druhý přežívší nahrazuje.

Tučňáci se rozmnožují po celý rok, přičemž vrcholové měsíce se liší v závislosti na místě výskytu (CRAWFORD et al., 2013). V severozápadní části dosahuje pokládání vajec vrcholu v listopadu až lednu, na jihozápadě mezi květnem a červenem a na východě od dubna

do června (CRAWFORD et al., 2013). Průměrný věk pohlavní dospělosti je 4–6 let (WHITTINGTON et al., 2005). Samice snáší zpravidla dvě vejce do podzemní nory, prohlubně ve skále nebo do štěrbin mezi balvany. Jsou nakladena během dvou dní, přičemž první vejce bývá větší než druhé. V sezení na vejcích se samice střídá s partnerem po dobu asi 36 až 41 dní

a střídání probíhá zhruba po třech až čtyřech dnech (jeden vždy hlídá, druhý loví). Před výměnou v noře se oba zdraví a poznávají tichými oznamovacími tóny. O vylíhlá mláďata se rovněž starají oba rodiče a střídají se u nich po 1–2 dnech (jeden vždy hlídá, druhý loví a přináší potravu). Odrostlejší, asi měsíční mláďata se shlukují do malých skupinek, tzv. školek, čítajících jen 5–10 jedinců. Převážně jsou ale schována v norách. Rodiče v tomto období loví potravu společně a mláďata jsou hodiny osamocena. Ochmýří se v 60.–130 dni života. Společně s dospělými opustí kolonii a pobudou na moři mimo hnízdiště. Při získávání nezávislosti se mladiství rozptýlí až do 2 000 km od svých rodných kolonií (SHERLEY et al., 2013). Většina ptáků se později do své rodné kolonie vrací, aby se rozmnožili. Dospělí se po několikátýdenním pobytu na moři vrátí na břeh přepeřit. Pobudou pouze na souši a hladoví asi 20 dní.

Tučňák brýlový se dožívá 10–30 let, vyššího věku se dožije převážně v zajetí. V přírodě zřídka kdy dosáhne i pouhých 10 let. Tento druh je podle IUCN klasifikován jako ohrožený – EN (Endangered). Mezi roky 1978 až 2015 došlo v Namibii k poklesu stavů tučňáků z 12 162 párů na přibližně 5 800 párů. Ve stejném období pak klesla populace v Jihoafrické republice ze 70 000 párů na 19 300 párů. Tento pokles byl v obou zemích v průběhu tří generací více než padesátiprocentní. V současné době dochází i nadále k poklesu populace. Příčinou je především komerční rybolov, kvůli kterému tučňáci přicházejí o potravu. Dalším významným problémem jsou ropné skvrny. Například dva velké úniky ropy do moře v letech 1994 a 2000 zabily 30 000 jedinců (WOLFAARDT et al., 2008; WOLFAARDT et al., 2009). Historicky

hlavní příčinou narušení mnoha kolonií bylo sbírání guána, což způsobilo, že ptáci museli hnízdit na otevřených plochách, kde jsou více ohroženi tepelným stresem. Docházelo tedy k výraznému opouštění hnízdišť (PICHEGRU, 2013; KEMPER, 2015).

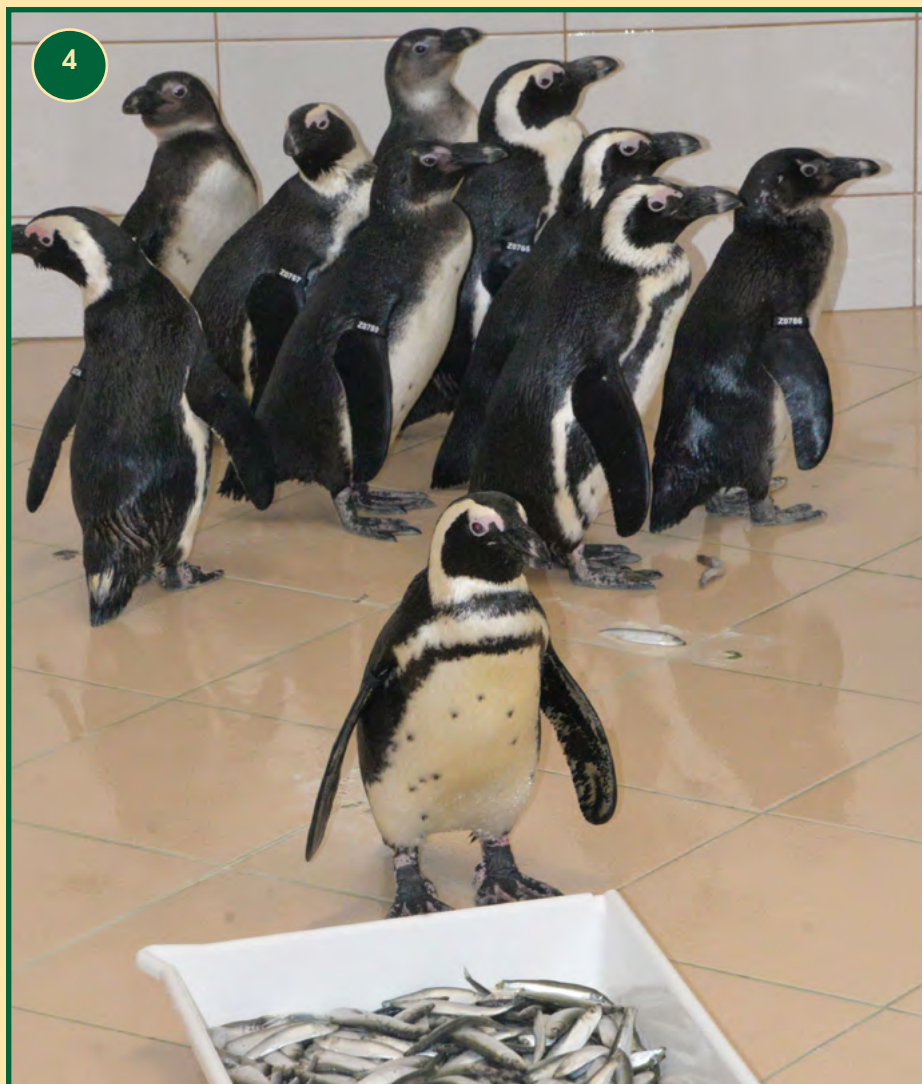
Tučňáci jdou do zoo

Po úhynu posledního lachtana Moritze jsme se rozhodli, že začneme chovat tučňáky brýlové. To ovšem znamenalo, že budeme muset udělat velikou přestavbu bývalého pavilonu pro lachtany. Došlo k přestavbě vnitřní ubikace, kde je jeden bazének a kvalitní klimatizace, která zabrání vniknutí plísňových spor. Zároveň je celý vnitřní prostor možné rozdělit pomocí mobilních přepážek na různě velké části. Na vnitř-

ní ubikaci pak navazuje velký bazén. V horní části výběhu je ještě jeden menší bazén, z něhož voda přetéká vodopádem do spodního bazénu. V horní části je kolem bazénu oblázková pláž a hnízdní nory ve skále, které budou moci tučňáci využívat v období hnízdění (**foto 3**). Voda z obou bazénů se filtruje a v létě ji bude možno i chladit na 10–12 °C.

Když bylo téměř vše připraveno, začali jsme plánovat samotný transport tučňáků. Dne 4. 11. 2017 ve 2.00 hodiny přijela z Anglie ze Zoo & Aquarium Living Coasts, Torquay skupinka 10 tučňáků (4,6). Po příjezdu museli být ptáci zavřeni uvnitř ubikace. Bylo potřeba, aby si zvykli na nové prostředí a zároveň byli v karanténě. Zpočátku byla všechna okna zavřená, byla puštěna klimatizace, aby

se zabránilo vniknutí různých patogenů. První tři dny se tučňáci hodně báli a celé dny se zdržovali spíše u sebe. Obávali se jakéhokoliv kontaktu od ošetřovatele a vůbec nic nežrali. Každý den k nim chodil jeden ošetřovatel dvakrát denně a zkoušel jim nabízet ryby z ruky. Ryby se jim i přesto nechávaly na krmném tácku. Po třech dnech, tedy 7. 11., začali tučňáci poprvé žrát sami ryby z tácu (**foto 4**). Jeden tučňák našel i odvahu a zkoušel přijít k ošetřovateli pro rybu. Pro jistotu jsme ještě nainstalovali kameru se záznamem, abychom mohli sledovat chování tučňáků během celého dne a měli přehled, který z tučňáků žere. Tučňáci dostávali především malé sledě a šproty. Ráno byly tyto ryby posypány vitamíny a odpoledne byly posoleny. Postupně jsme také začali otvírat okna, aby klesla vnitřní teplota, neboť bylo důležité navyknout ptáky na naše ovzduší a hlavně je zvykat na nižší venkovní teploty. Postupně se všichni tučňáci uklidnili a zvykli si na každodenní úklid ošetřovatele. Po několika dnech se začali chodit krmít z ruky další tučňáci. Postupně se zvyšovala denní krmná dávka ryb. Denně zkrmíme 4–5 kg, ale jsou dny, kdy tučňáci sežerou i 6 kg. Dne 27. 11. jsme poprvé zkusili otevřít šubr a tučňáci mohli zkusit jít ven. Tento den ale ještě nikdo ven nevyšel. Druhý den jsme ale upozorovali, že nejmladší tučňák je nějaký slabší a apatický. Tohoto jedince jsme chytili a zvážili. Zjistili jsme, že zhubl, proto jsme se rozhodli, že ho nakrmíme ručně, abychom měli jistotu, že do sebe dostane nějakou energii. Jedince jsme si označili na břicho zeleným sprejem, abychom ho mohli na kameře identifikovat a sledovat, jak žere. Jeho stav se postupně zlepšoval. Dne 29. 11. všichni tučňáci poprvé vylezli ven, ale vždy tam byli pouze kratší dobu, a pokud je

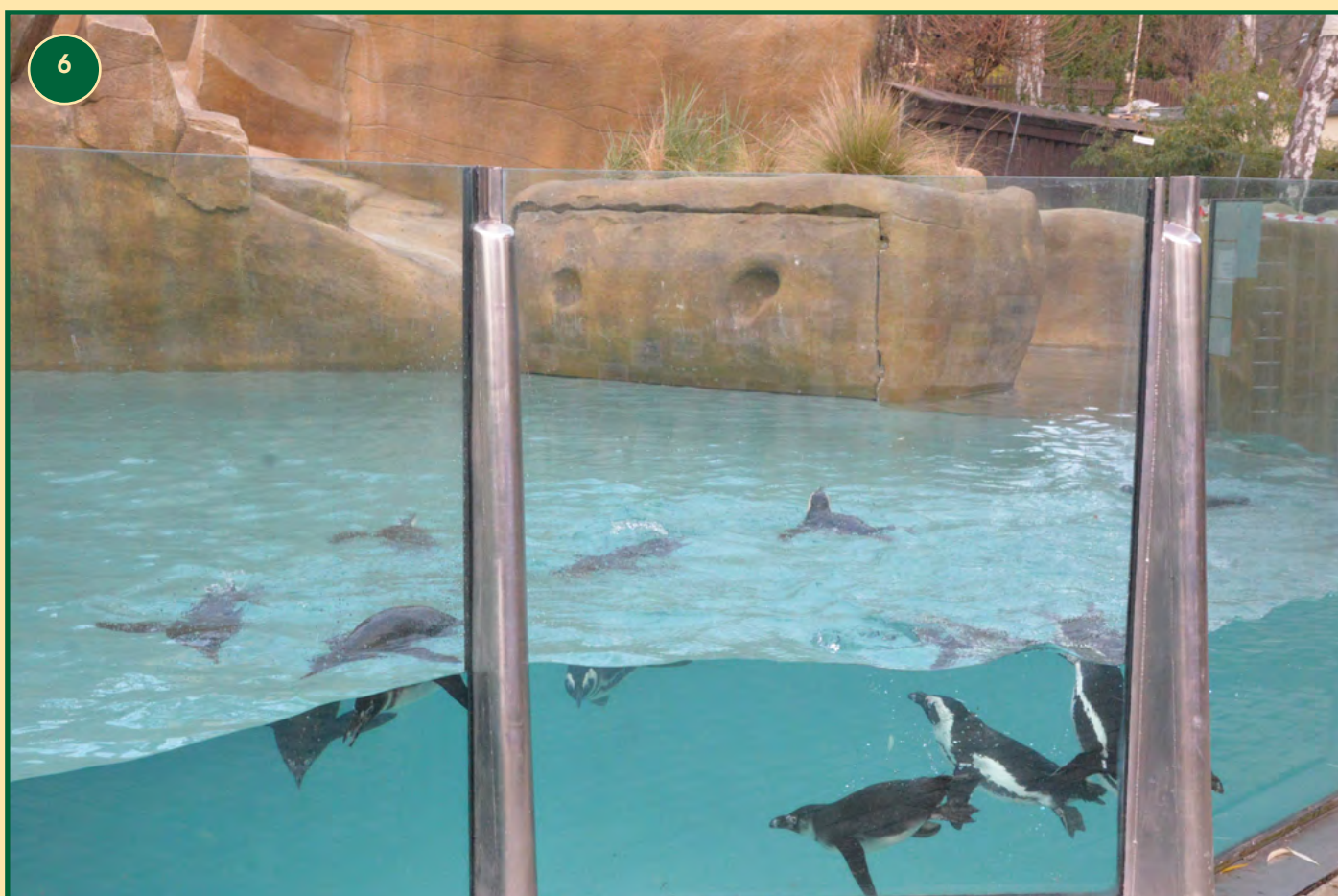

něco polekalo, utekli ihned do bezpečí vnitřní ubikace. Takto to probíhalo po zbytek týdne. Dne 3. 12. proběhlo slavnostní představení tučňáků veřejnosti. Tento den tučňáci poprvé naskákali do velkého bazénu (**foto 5**). Byla to pro ně velká změna a trvalo jim celý týden, než se naučili vylézat na kru,

kde měli táček s rybami. Tučňáci reagují na jakékoliv změny ve svém prostředí a trvá jim delší dobu, než si na ně zvyknou. Snažíme se tedy již vůbec nezasahovat do jejich prostoru. Ty největší změny a stresové situace již tučňáci překonali a nyní se už cítí jako doma (**foto 6**).

Použitá literatura

- CRAWFORD R. J. M., KEMPER J., UNDERHILL L. G.: African penguin *Spheniscus demersus*. In: GARCIA BORBOROGLU P., BOERSMA P. D.: *Penguins: Natural History and Conservation*. Seattle: University of Washington Press, 2013, s. 211–231.
- KEMPER J.: Birds to watch in Namibia. Red, rare and endemic species. *Ministry of Environment and Tourism, and Namibia Nature Foundation*, 2015, 183–185.
- PICHEGRU L.: Increasing breeding success of an Endangered penguin: artificial nests or culling predatory gulls? *Bird Conservation International*, 2013, 23: 296–308.
- SHERLEY R. B., UNDERHILL L. G., BARHAM B. J., BARHAM P. J., COETZEE J. C., CRAWFORD R. J. M., DYER B. M., LESHORO T. M., UPFOLD L.: Influence of local and regional prey availability on breeding performance of African penguins *Spheniscus demersus*. *Marine Ecology Progress Series*, 2013, 473: 291–301.
- SHERLEY R. B., WALLER L. J., STRAUSS V., GELDENHUYS D., UNDERHILL L. G., PARSONS N. J.: Hand rearing, release and survival of African penguin chicks abandoned before independence by moulting parents. *PLoS ONE* 9, 2014, 10: e110794.
- STEFFOFF R.: *Penguins*. NY: Marshall Cavendish Benchmark, 2005, 40 s.
- WALLER L. J.: *The African Penguin *Spheniscus demersus*: Conservation and Management Issues*. Cape Town: University of Cape Town, 2011, 294 s.
- WHITTINGTON P., KLAGES N., CRAWFORD R., WOLFAARDT A., KEMPER J.: Age at first breeding of the African Penguin. *Ostrich*, 2005, 76: 14–20.
- WOLFAARDT A. C., UNDERHILL L. G., NEL D. C., WILLIAMS A. J., VISAGIE J.: Breeding success of African penguins *Spheniscus demersus* at Dassen Island, especially after oiling following the Apollo Sea oil spill. *African Journal of Marine Science*, 2008, 30: 565–580.
- WOLFAARDT A. C., WILLIAMS A. J., UNDERHILL L. G., CRAWFORD R. J. M., WHITTINGTON P. A.: Review of the rescue, rehabilitation and restoration of oiled seabirds in South Africa, especially African penguins *Spheniscus demersus* and Cape gannets *Morus capensis*, 1983–2005. *African Journal of Marine Science*, 2009, 31: 31–54.

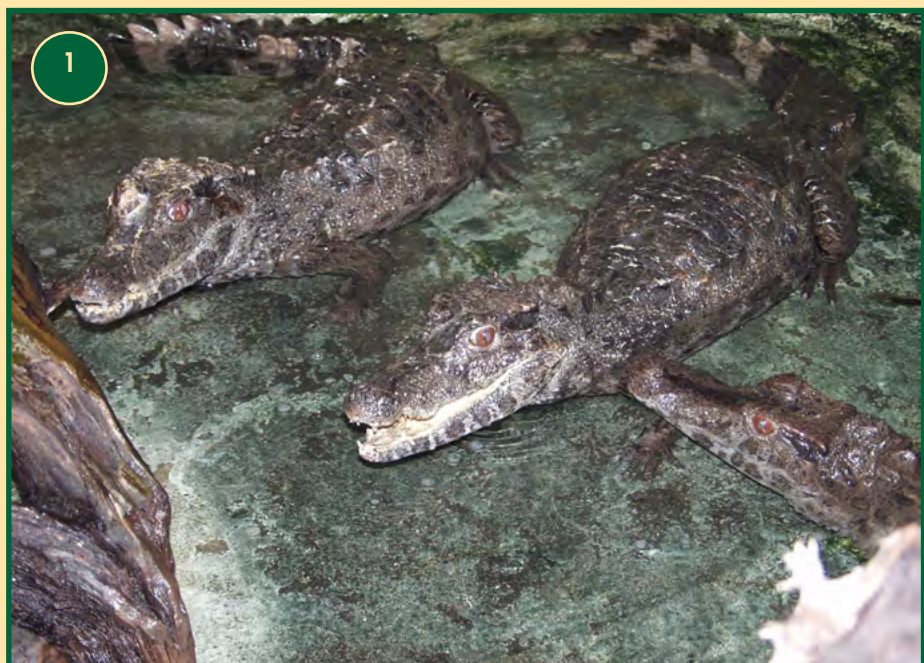

Chov a odchov kajmáneků malých (*Paleosuchus trigonatus*)

František Šubík

Kajmánek malý (*Paleosuchus trigonatus*) je v přírodě rozšířen na poměrně velkém území Jižní Ameriky ve státech Bolívie, Brazílie, Kolumbie, Guyana, Francouzská Guyana, Peru, Ekvádor, Surinam a Venezuela. Jeho populace není ohrožena, podle IUCN je zařazen do kategorie LC, tedy málo dotčený. Žije ve vyšších polohách na úpatích hor, kde se nacházejí divočejší a chladnější řeky, často i pod vodopády. Podle Magnussona a Limy (1991) dospívají samice v 11 letech, samci mnohem později, až ve 20 letech. Přes celkem hojný výskyt ve volné přírodě není chov a odchov v lidské péči častý a je spíše vzácný.

V roce 1999 získala Zoo Ústí nad Labem z ilegálního importu pět kajmáneků malých (**foto 1**). Jednalo se o jednoho samce a čtyři samice zhruba ve velikosti padesát centimetrů. Po roce bohužel dvě samice uhynuly. Z důvodu vzájemné samičí agresivity bylo nutné v roce 2008 další samici kajmánka odvézt do Zoo Wrocław. V době, kdy kajmánci dosáhli

pohlavní dospělosti, přistoupila Zoo Ústí nad Labem ke kompletní rekonstrukci stávajícího chovného zařízení (expozice v přízemí exotária). Rekonstrukce se zaměřila na zvětšení a prohloubení bazénu, úpravu souše, prohloubení kladiště (pro dostatečnou vrstvu substrátu) a také vybudování vodopádu (**foto 2**).

Přestože se kajmánci do té doby pokoušeli rozmnožit v po-

klidu a vzájemně se tolerovali, nová expozice vyvolala teritoriální agresi samce. Samec začal samici napadat a z nové expozice ji vyháněl. Zklidnit jejich vzájemné soužití trvalo téměř rok. Přes různé pokusy se jako účinné nakonec ukázalo téměř půlroční oddělení samce do jiného chovného zařízení, kdy se samice mohla v expozici teritoriálně zabydlet.

Během 22. dubna 2015, kdy bylo kajmánům sedmnáct let (za předpokladu, že do Zoo Ústí nad Labem přišli skutečně jako jednoletí), vytvořila přes noc samice hnízdo a nakladla do něj 20 vajec. Dvě vejce byla rozbitá, zřejmě v důsledku intenzivního zahrabávání samičí. Zbytek vajec byl vložen do inkubátoru, ale během měsíce se ukázala jako neoplozená.

Další snůška se povedla 14. března 2016, tedy o měsíc dříve než snůška předchozí. Ve snůšce se nacházelo 22 vajec. Jedno vejce bylo rozbité a ostatní znovu neoplozená.

Dne 26. června 2017 v noci

samice nakladla a navršila všechny substrát na hnízdo. Oproti předešlým snůškám samice hnízdo intenzivně chránila, proto byla vejce ponechána k přirozené inkubaci. Teplota na povrchu pyramidy byla 26 °C s nočními mírnými poklesy, ale uvnitř hnízda zůstala pravděpodobně stabilní. V průběhu 26. října 2017 (po 123 dnech inkubace) bylo zaznamenáno líhnutí mláďat. Při ranním monitoringu zvířat bylo zjištěno rozhrabané hnízdo (**foto 3**). V bazénu a na jeho březích se viditelně nacházelo osm mláďat. Pět mláďat se podařilo hned odchytit, ale v samici se probudil rodičovský pud a začal agresivně proplouvat v bazénu. Jeho chování bylo skutečně nebezpečné a agresivní, bazénová voda při něm stříkala po celé expozici až na strop, proto nebylo možné odchyt dalších mláďat dokončit. Odchycená mláďata prošla měřením, zvážením a následně byla umístěna do bazénu (100 x 100 cm) v chovatelském zázemí s topným tělískem na ohřev vody (50 W) a halogenem (150 W) jako zdrojem světla (**foto 4**). Průměrná délka mláďat byla 21 cm, váha 48 g. Zhruba po deseti dnech

sama začala přijímat potravu, ale jen námi nabízenou, tedy cvrčky (*Gryllus assimilis*) a malá sarančata (*Locusta migratoria*). Také dva v expozici ponechaní kajmánci začali aktivně lovit námi předkládaný hmyz. Samice se po čtyřměsíčním hlídání vajec stala opět klidnou a apatickou vůči přítomnosti ošetřovatele. Samec, který byl naopak do vylíhnutí mláďat klidný, své chování změnil a se značnou agresivitou chránil své potomky před potenciální hrozbou (i ošetřovatelem). I přes jeho agresivní chování se podařilo zkontrolovat, zda se

v hnízdě nenacházejí další neoplozená či nevylíhnutá vejce, ale žádná další vejce se nenašla. V poslední snůšce bylo celkem 10 vajec.

Tento ojedinělý a přirozený odchov je pro nás velice přínosný i z etologického hlediska, jelikož nám umožňuje pozorovat sociální chování rodičů a jejich potomků.

Použitá literatura
 MAGNUSSON W. E., LIMA A. P.: The Ecology of a Cryptic Predator, *Paleosuchus trigonatus*, in a Tropical Rainforest. *Journal of Herpetology*, 1991, 25: 41–48.

Odchov mláděte supa himálajského (*Gyps himalayensis*) pod samicí na hnízdě

Ing. Lukáš Štěřba

Náš supí pár chováme v nezasířovaném výběhu spolu s antilopami nilgau a ptákům pouze zastřiháváme křídla. V roce 2017 ale vypukla na území České republiky ptačí chřipka. Z tohoto důvodu byla zavedena mimořádná opatření, která se dotkla i naší zoo a ovlivnila tak chov tohoto ptačího druhu. V praxi to tedy znamenalo, že jsme museli supy v lednu přemístit do menší voliéry, kterou obývali jeřábi panenští. Abychom supům usnadnili náhlou změnu prostředí, přesunuli jsme jim do voliéry i jejich dobře známé hnízdo. Bylo vidět, že tato jediná známá věc je docela uklidnila. Jelikož přesun proběhl v polovině ledna, měli jsme velké obavy, jak hodně to ovlivní hnízdění. I přesto jsme se rozhodli, že budeme postupovat úplně stejně jako v loňském roce. Desátého února jsme supům postavili základ hnízda a poskytli jim dostatek dalšího stavebního materiálu (klacky, kůru...). Maso jsme pak supům začali každý den posypávat ferti vitem a vynechali jsme nedělní půst.

První páření bylo zaznamenáno až 28. února, což bylo o 17 dní později než loni. Ale již v polovině února byly zaznamenány jakési pokusy o páření ze strany samce. Samec se několikrát snažil na samici naskočit, vždy to ale u ní vyvolalo agresivní chování, a samice dokonce vyhnala samce z hnízda. Bylo vidět, že samice se ještě věnuje stavění hnízda.

První vejce bylo sneseno 16. března. Toto vejce jsme odvezli do líhně kolegům do Zoo Liberec. Váha při odebrání byla 276,5 g. Vejce vykazovalo nízké úbytky hmotnosti po celou dobu inkubace, bylo ale oplo-

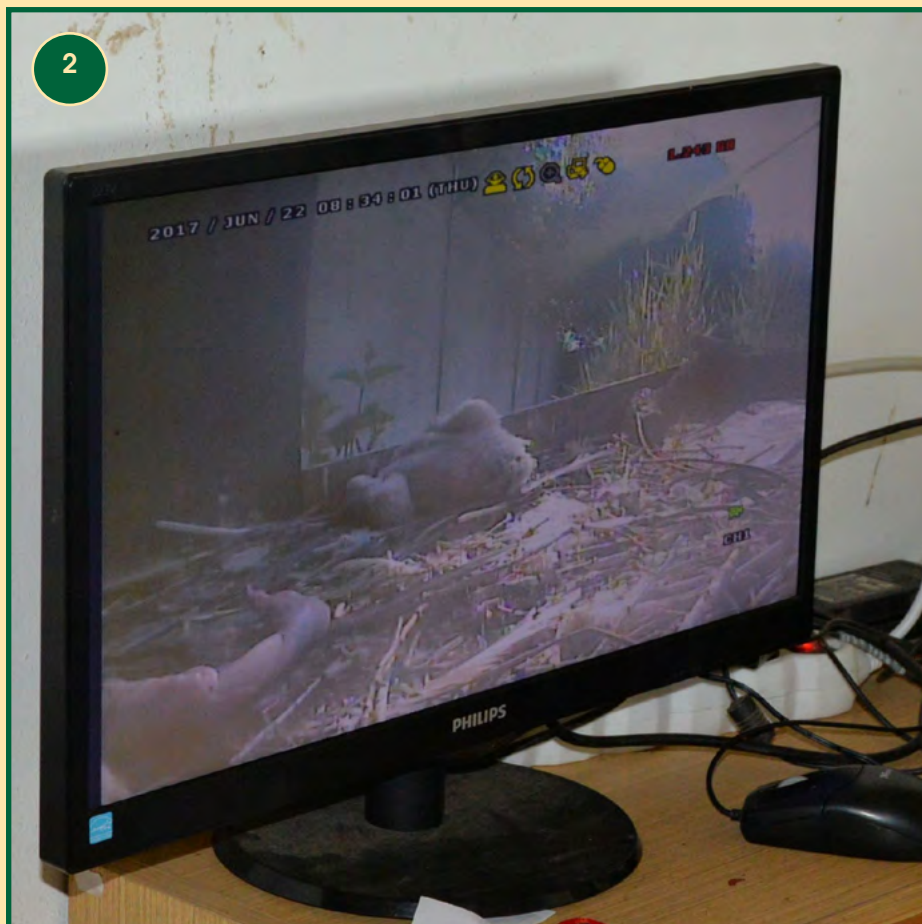

zené. Muselo se provádět asistované klubání. Vylíhlé mládě však bohužel uhynulo v noci 12. května 2017. Příčinou úhynu byl nezatažený žlutkový váček a špatná poloha ve vejci.

Druhé vejce pak bylo sneseno 12. dubna. Toto vejce jsme odebrali a nahradili ho podkladem. Odebrané vejce jsme umístili do naší líhně. Koncem května jsme vejce prosvítili a bohužel jsme zjistili, že není oplozené. Už to tedy vypadalo, že rok 2017 bude pro naše supy neúspěšný. Pak se nám ale ozvali kolegové ze Zoo Zlín, že mají vyklubané mládě supa himálajského, ale nemají žádnou samicí, která by seděla na vej-

ci či podkladku. Rozhodli jsme se tedy, že zkusíme toto zlínské mládě podložit pod naši samicí. Předtím jsme ještě museli oddělit samce, jelikož jsme měli obavy, aby toto mládě nena- padl (což již v minulosti udělal). Samce jsme přesunuli do voliéry u exotária, aby mezi jedinci nemohl probíhat žádný kontakt. Zlínské mládě se vylíhlo 11. května 2017 v 11 hodin a vážilo 182,3 g. K nám do zoo bylo mládě přivezeno 17. května 2017. Mládě jsme ještě nakrmili v 10.25 hodin (**foto 1**) a poté ještě ve 13.15 hodin. Ve 13.30 hodin jsme se rozhodli, že mládě odneseme do hnízda. Do voliéry jsme šli ve dvou. Odebrali

jsme podkladek a položili jsme na hnízdo sedmidenní mládě a kolem něj jsme ještě položili kousky skořápk. Jelikož máme v hnízdě kamerový systém (**foto 2**), mohli jsme ihned celou situaci pozorovat na monitoru v zázemí vedle voliéry. Naštěstí samice mláděti nic neudělala a po několika minutách mládě zasedla a zahřívala ho. V následujících dnech jsme mládě ještě chodili přikrmovat, neboť nebylo úplně jisté, že ho náhradní matka krmí. Druhý den jsme mládě nakrmili ještě raději dvakrát (ráno a odpoledne). Pak už většinou stačilo pouze jedno ranní přikrmení. První dny jsme mládě dokrmovali masem holátek a myší (natráveným v nálevu z pankreolanu). Postupně jsme krmili spíše natrávenými kousky potkaního masa. Od 41. dne jsme začali přidávat nenatrávené kousky potkaního masa i s kůží. Od 56. dne jsme již přidávali některé dny celé potkany, aby si mládě trhalo kousky samo. Od 69. dne jsme supovi už žádné potkany nenosili. První dny jsme zároveň krmili supu pinzetou, postupně začal jíst sám z misky. Od 14. dne jsme již připravené množství kousků masa vysypali před mládě a odešli jsme. Nehlíдали jsme již tedy, kolik toho mládě sežere. Zpočátku jsme nosili na hnízdo maso pro supici dvakrát denně, ale od 38. dne jsme ho nosili už jen jednou. Krmili jsme hlavně králíčí maso. Od 41. dne se krmil celý králík a od 66. dne se ke králíkovi přidávalo i hovězí maso (vyšší spotřeba). Samice mládě zpočátku zahřívala celé dny. Od 28. dne začínala trávit nějaký čas i mimo hnízdo na větví a mládě už tolik nezahřívala. Podrobnější postup odchovu mláděte pod matkou bez přítomnosti supího samce je v následující tabulce. Dne 26. 10. 2017 bylo mládě odvezeno zpět do Zoo Zlín (**foto 3**).

Vybrané dny z odchovu mláděte supa himálajského

Stáří supa (den)	Datum	Hmotnost (g)	Přírůstek (g)	Poznámky
1	11. 5.	182,3		v 11.00 h se mládě vylíhlo, nekrmeno
2	12. 5.	174,9	-7,4	11.00; 7,7 g potravy 14.00; 9,3 g potravy 17.30; 11,2 g potravy
3	13. 5.	184	+9,1	7.15; 18,7 g potravy 11.05; 20,7 g potravy 14.00; nekrmeno, nevytrávené 17.30; 23,6 g potravy
4	14. 5.	199,1	+15,1	7.20; 19,6 g potravy 11.10; 22,3 g potravy 14.00; 16 g potravy 17.25; 21,3 g potravy
5	15. 5.	227	+27,9	7.20; 27,3 g potravy 11.00; 29,3 g potravy 13.55; 12 g potravy 17.20; 27,9 g potravy
6	16. 5.	257,7	+30,7	7.25; 30,9 g potravy 11.00; 24,5 g potravy 14.00; 22,1 g potravy 17.30; 38,8 g potravy snížení teploty na 30 °C
Prvních 6 dní bylo mládě ve zlínské zoo. Bylo krmeno potravou (holátky) natrávenou pankreolainem (1 tableta ve 300 ml vody) + posypanou probiotiky a biocalem.				
7	17. 5.	294,4	+36,7	10.25; 24,7 g potravy 13.15; 12,2 g potravy 13.30; mládě vloženo pod supici 18.00; kontrola mláděte – prázdné vole, hozen kus králíka do hnízda
8	18. 5.	301,2	+6,8	8.20; 34,4 g potravy, mládě přikrmeno na hnízdě, vole bylo spíše prázdnější, hozen kus králíka do hnízda 17.20; 20,2 g potravy (8 holátek), vole prázdné, hozen kus králíka do hnízda
9	19. 5.	343,6	+42,4	8.30; 27,9 g potravy, vole prázdnější, pár soust si vzalo samo; ze záznamu vidět, že se 18. 5. pohybovalo na hnízdě; hozen kus králíka do hnízda 16.00; nové maso pro supici, mládě pár kousků ve voletí, ze záznamu bylo vidět, že ho během dne krmila
10	20. 5.	394,3	+50,7	8.10; 52,5 g potravy + maso pro supici 16.15; nové maso pro supici, mládě plné vole

Vybrané dny z odchovu mláděte supy himálajského

Stáří supy (den)	Datum	Hmotnost (g)	Přírůstek (g)	Poznámky
11	21. 5.	465,6	+71,3	8.15; 31,2 g potravy, vole prázdné, žere samo z misky, maso pro supici 15.50; nové maso pro supici, mládě prázdné vole
12	22. 5.	477,1	+11,5	8.20; 33,6 g potravy (10 myšek bez kůže) + posypána vápníkem, maso pro supici (králík) 14.40; maso pro supici, mládě si zkouší trhat kousky králíka 16.20; 34,3 g potravy
13	23. 5.	507,5	+30,4	8.10; 38,9 g potravy + posypána probiotiky, maso pro supici 16.25; 86,8 g (10 myšek bez kůže)
Nyní se již kousky natrávené potravy (potkani bez kůže a beze střev nebo králíčí maso) vysypou před mládě a ošetřovatel již nehlídá, jestli mládě sežere vše.				
14	24. 5.	622,4	+114,9	8.30; 36 g potravy vysypáno před mládě, žere samo, maso pro supici
15	25. 5.	576,1	-56,3	8.20; 116 g potravy (3 potkani bez kůže a beze střev), vysypáno mláděti 11.15; zaznamenáno krmení mláděte matkou, vyvrhla dost potravy 16.10; 140,1 g potravy (potkani), nové maso pro samici
16	26. 5.	686,9	+110,8	8.20; vysypáno 214,9 g potravy
17	27. 5.	706,1	+19,2	9.05; vysypáno 374 g potravy (1 natrávený potkan bez kůže), nové maso pro supici, žerou společné kousky potkana, supice pak začíná sežrané kousky vyvrhovat mláděti 17.00; nové maso pro supici
18	28. 5.	758	+51,9	9.05; vysypáno 166 g potravy a nové maso pro supici
19	29. 5.	814	+56	8.15; 257 g potravy (natrávené kousky králíčího masa), maso pro supici 15.40; mládě plné vole, nové maso pro supici na hnízdo
20	30. 5.	893,4	+79,4	8.20; 222,4 g natráveného králíčího masa, nové maso pro supici 14.55; nové maso na hnízdo pro supici
21	31. 5.	1024,1	+130,7	8.30; 208,7 g potravy, nové maso pro supici 14.50; nové maso na hnízdo
22	1. 6.	1052	+27,9	8.15; 257,6 g potravy, nové maso pro supici 15.00; nové maso pro supici

Vybrané dny z odchovu mláděte supa himálajského

Stáří supa (den)	Datum	Hmotnost (g)	Přírůstek (g)	Poznámky
23	2. 6.	1176	+124	8.20; 294,1 g potravy + maso pro supici 15.20; nové maso pro supici
24	3. 6.	1360	+184	8.45; 335 g potravy + maso pro supici
25	4. 6.	1400	+40	8.40; 376 g potravy + nové maso pro supici 16.10; nové maso na hnízdo
26	5. 6.	1668	+268	8.20; 316,9 g potravy + nové maso pro supici 14.50; nové maso na hnízdo
27	6. 6.	1932	+264	8.20; 332,2 g potravy + nové maso pro supici 14.50; nové maso na hnízdo
28	7. 6.	–		8.50; 450 g potravy + nové maso pro supici 15.10; nové maso na hnízdo
29	8. 6.	–		8.15; 362 g potravy + nové maso pro supici
30	9. 6.	2258	+326	8.10; 369,5 g potravy + nové maso pro supici 14.50; nové maso na hnízdo
31	10. 6.	–		8.15; 416,6 g potravy + nové maso pro supici 15.15; nové maso na hnízdo, mládě se již staví na nohy a mává křídly
37	16. 6.	3200	+942	8.20; 541 g potravy + nové maso pro supici 14.25; nové maso na hnízdo
41	20. 6.	3950	+750	8.35; 451 g potravy (5 nenatrávených potka- nů, 3 s kůží a 2 bez kůže) + králík pro supici
44	23. 6.	–		8.35; 573,1 g natrávené potravy, nové maso pro supici, nalezena vyzvracená potrava
47	26. 6.	–		7.30; 5 nenatrávených potkanů a kousky kůže, nové maso pro supici, mládě stojí a chodí pouze po prstech
51	30. 6.	5210	+1260	9.20; 5 nenatrávených potkanů a kousky kůže, nové maso pro supici
104	23. 8.	–		8.21; 1 králík + hovězí maso, večer malý sup poprvé na bidle
118	6. 9.	–		8.50; seskočil z hnízda a utekl, když se šlo dát maso na hnízdo
168	26. 10.	–		12.00 odvoz supa zpět do Zoo Zlín

Růst mláděte je zobrazen v následujících obrázcích:

6. 6. – 27. den

22. 6. – 43. den

30. 6. – 51. den

4. 7. – 55. den

6. 9. – 4. měsíc

26. 10. – 5. měsíc

Prvoodchov majn Rothschildových

Lukáš Ševcovic

Majna Rothschildova (**foto 1**) je podle IUCN klasifikována jako kriticky ohrožený druh – CR (Critically Endangered). Naše zoologická zahrada chová aktuálně dva páry těchto pěvců z čeledi špačkovitých. Jeden pár máme umístěn celoročně v pavilonu slonů. Druhý pár obývá přes léto venkovní voliériu, na zimu ho však musíme vždy přestěhovat do teplého zimoviště. Právě u tohoto páru jsme se v roce 2017 dočkali prvních mláďat. Majny na zimovišti jsou krmeny chudší stravou než v letním období. Několik týdnů před příchodem do venkovní voliéry se jim zpestří strava, což je stimuluje k páření. Samec v tomto období začíná samici vyškubávat peří v oblasti hrdla. V období před pářením a během samotného rozmnožování patří škrubání peří z hrdla samice k přirozenému chování mezi samcem a samicí.

Majny jsme 11. 5. 2017 přemístili do venkovní voliéry. Tento přesun je vždy závislý na počasí. Teplota v noci už totiž nesmí klesnout pod 5 °C. Kvůli

loňské zkušenosti, kdy si majny z hnízdní budky vyházely všechny hnízdní materiál, jim byl letos materiál (peří páva, emu a větvičky vrby, břízy a modřínu) podán pouze na dno voliéry. Začátkem června si majny začaly tahat do budky materiál k zahnízdění (převážně větvičky). Zároveň bylo zpozorováno i páření a opětovné samcovo škrubání peří z hrdla samice. Je zajímavé, že samice se samci dokonce sama nastavuje. První vajíčko se v budce objevilo 10. 6. 2017, druhé následovalo

druhý den, třetí 13. 6. a poslední, čtvrté vajíčko snesla samice 14. 6. Oba rodiče se poctivě střídali v zahřívání vajíček, ale díky vysokým teplotám neměli tolik práce. V zahřívání se střídali zhruba po hodinových intervalech, ale v poledne, kdy teploty dosahovaly téměř 30 °C, nemuseli zahřívát vůbec. Teplota v budce se totiž udržovala na optimu. Líhnutí mláďat jsme se dočkali 27. 6. Ihned jsme zdvojnásobili krmnou dávku a navýšili podíl hmyzu. Letní krmná dávka se skládala z ovoce (banán, hruška, moruše, jablko, hroznové víno, třešně a švestky), dále pak ze zeleniny (nastrouhaná mrkev a okurka). Z hmyzu jsme podávali především čerstvě svlečené moučné červy a jejich kukly, cvrčky bez tykadel a menší druhy švábů (*Panchlora nivea*) a nymfy *Blaptica dubia*. Obden také dostávali do krmné dávky nasekanou kopřivu či čínské zelí, T 16 (speciální granulované krmivo) a vitamíny. Pozorovali jsme například i to, jak rodiče na dně voliéry loví mravence a žížaly, se kterými létali do budky a krmili jimi obě mláďata (**foto 2**). Dne 4. 7. proběhla kontrola dvou zbylých vajíček, obě

ale byla neoplozená. V krmení obou mláďat se střídali oba rodiče. Díky této kontrole jsme zároveň zjistili, že jedno mládě přerůstá druhé. Začali jsme tedy raději podávat krmení třikrát denně. Kontrola po týdnu ukázala, že obě mláďata jsou již stejně velká. Ráno 25. 7. vylétla obě mláďata ven z hnízdní budky (**foto 3**), navečer se ale stále vracela do jejího bezpečí. Ještě 3. 8. byla mláďata krmena rodiči, ale 10. 8. bylo vidět, že by už chtěla žrát sama. Ani jeden z rodičů je ale nepouštěl k misce s potravou, a dokonce ani do prostoru budky. Důvod se ukázal hned následující den,

kdy samice snesla první vajíčko svého druhého hnízdění, další dvě vajíčka následovala den po dni.

Odrostlá mláďata jsme 16. 8. očipovali a rovnou přemístili z voliéry do zázemí na zimoviště, aby měli rodiče čas a klid na druhé hnízdění. Dne 26. 8. se vylíhla dvě mláďata ze tří vajíček, opět jsme tedy navýšili podíl hmyzu. Dne 5. 9. bylo bohužel jedno mládě nalezeno v budce mrtvé. Toto mládě bylo o dost menší než druhé, rodiče tedy krmili pouze jedno z mláďat. Důvodem byla pravděpo-

dobně chladná rána a rodiče se domnívali, že dvě mláďata neukrmí. S mrtvým mládětem bylo z budky vyndáno i třetí vajíčko, které bylo neoplozené. Přeživší mládě krmili rodiče pouze hmyzem a žížalami, ovocná složka zůstávala netknutá v misce. Při prvním hnízdění krmili rodiče mláďata ovocem mnohem více. Dne 25. 9. mládě vyskočilo z budky. Bylo to ale dosti předčasné chování, protože nebylo schopné letu, a muselo tedy stále zůstat na zemi. Samec ho krmil poctivě i na zemi. I když jsme mládě

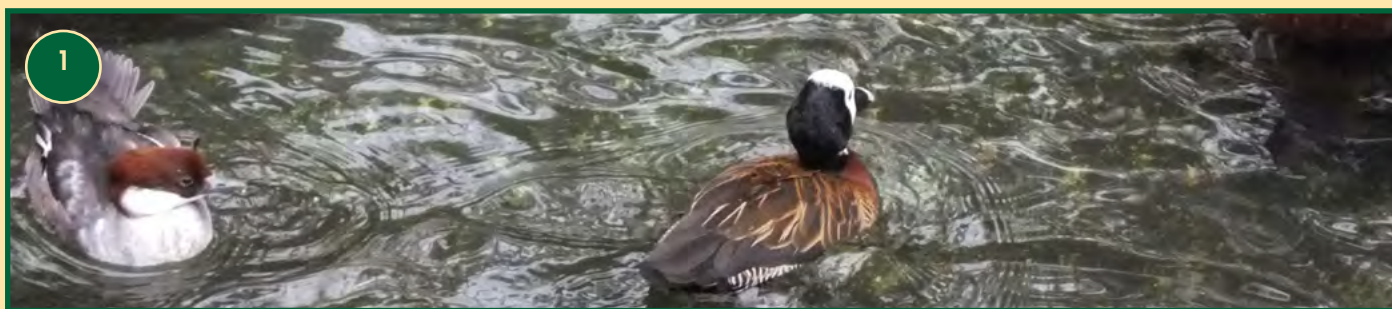
vrátili do budky, vyskočilo ihned zase ven a skončilo opět na dně voliéry. Chladného rána 5. 10. došlo na nejhorší, mládě zmizelo z voliéry a rodiče byli dosti vyplašení. Po mláděti nám zůstalo pouze peří v rohu voliéry a krev na pletivu, pravděpodobně si škodná mládě protáhla přes pletivo. Oba rodiče byli z bezpečnostních důvodů přemístěni do svého zimního obydlí na zimoviště.

I tak se nám ale podařilo odchovat dvě mláďata (1,1), a rok 2017 byl tedy u majn Rothschildových velmi úspěšný (**foto 4**).

Chov morčáků malých (*Mergelus albelus*)

Lukáš Ševcovic

Morčáky chová naše zoologická zahrada od roku 2011 a spolu s ostatními vrubozobými ptáky obývají výběh vodního ptactva (**foto 1**). Výběh není zatím zasíťován, tudíž se potýkáme s predací a musíme odchovávat mladé kachny různými metodami. Jednou z hlavních metod je klasické zavírání mláďat do beden uvnitř ubikace. Po nechání kachňat ve venkovním výběhu nemělo žádný úspěch, a to právě kvůli zmiňované predaci (straky, krahujec, jestřáb a především vrány).

V polovině března vypouštíme všechny kachny z vnitřní nevytápěné ubikace do venkovního výběhu. Ke konci stejného měsíce došlo k opakovanému páření morčáků a v polovině dubna samice snesla první vajíčko do budky. Vybrala si budku, která je na vysokých kůlech v polovině rybníka. Po kontrole dne 27. 4. 2017 leželo v budce už jedenáct vajíček a následující den samice zasedla. Zahřívání probíhalo bez jakýchkoliv problémů a samec neustále plaval kolem budky či ležel poblíž a hlídal. Za necelý měsíc od zasednutí (25. 5. 2017) došlo k líhnutí mláďat. Následující den začala mláďata morčáka vyskakovat z budky jedno po druhém (**foto 2**) a konečný počet vylíhnutých jedinců byl sedm. Zbylá čtyři vajíčka byla neoplozená. Samice už nepotřebovala péči samce a zača-

la být dost agresivní nejen vůči samci, ale i k ostatním druhům kachen. K večeru stejného dne byla samice spolu se sedmi mláďaty zavřena do dřevěné bedny uvnitř ubikace. Rozměry bedny jsou 70 (výška) x 100 (šířka) x 200 (délka) cm. V bedně jsme svítili morčákům halogenem, neboť uvnitř pavilonu byla nízká teplota a dost vlhký vzduch. Na druhé straně bedny byla umístěna kád' s vodou a potrava. Potravou byly především nasekané malé grundle, cvrčci, nastrouhané vajíčko, mrkev a nasekané zelené krmění. Samice žrala vše, ale kachňata se pouštěla především do ryb a hmyzu. Druhý den po zavření morčáků nastala každoročně se opakující tragédie.

Každý den začalo umírat jedno mládě. Dohromady zemřelo šest mláďat. Na videu jsme ale viděli, že tato mláďata přijímala potravu a vypadala zcela v pořádku. Změnou oproti loňským rokům bylo alespoň jedno přeživší mládě, které přijímalo potravu stejně jako všichni ostatní jedinci.

V polovině června byla samice s mládětem i s bednou vyndána do venkovního výběhu, jako kryt před predátory jsme použili plotovku. Druhou půlku bedny jsme zakryli deskami kvůli slunci. Pouštění obou jedinců mezi ostatní kachny na vodu nepřipadalo v úvahu z důvodu pozastavení tvorby mazu z kostrční žlázy. Nejprve jsme museli nechat morčáky řádně promoknout a zároveň je vystavit slunečnímu záření, aby se maz z kostrční žlázy začal opět sám tvořit. Důvodem pozastavení funkce žlázy bylo nevyužívání vody v kádi a dlouhodobé zavření uvnitř pavilonu. Venkovní pobyt v bedně trval přibližně dva týdny. Po tuto dobu jsme pozorovali, že morčáci snášejí déšť dobře a kapky vody začínají po jejich peří stékat. K začátku července jsme samici i s mladým morčákem vypustili mezi ostatní kachny na vodu a náramně si bazén plný vody užívali. V roce 2017 se nám tedy konečně podařilo odchovávat mláďě morčáka malého.

Odchov mláděte lenochoda dvouprstého (*Choloepus didactylus*)

Ing. Eliška Barcalová

Mládě lenochoda, které jsme museli částečně odchovat uměle, se narodilo 1. 1. 2017 matce jménem Máma (**foto 1**). Jednalo se již o její jedenácté mládě v pořadí. Máma přišla do naší zoologické zahrady v roce 1999. Dne 29. 1. 2017 nebylo narozené mládě nalezeno na těle matky. Mládě bylo na těle jiné samice jménem Pražanda. Koncem ledna jsme ještě k tomu u Mámy zaznamenali nechuf a zmatenost.

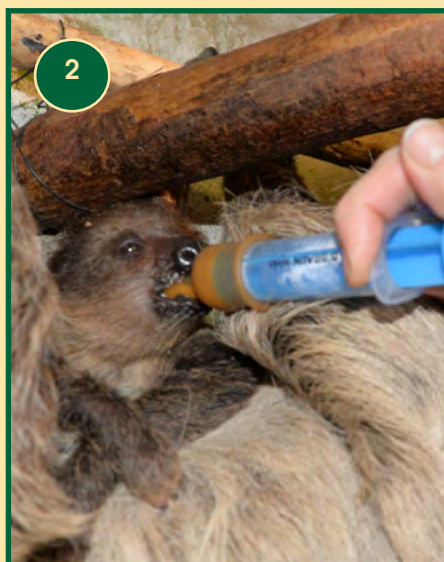
Počátkem února byla samice Máma nalezena na zemi a při následném chytání u ní byla objevena krev v oblasti řitního otvoru. Mládě, které pobývalo stále u druhé samice, bylo hladové a po domluvě s veterinárním lékařem započalo jeho dokrmování mlékem Kitty Milk, které bylo smícháno s vařenou mrkví a banánem. Druhý únorový den jsme zaznamenali u mláděte stále hlad, matka Máma byla odchycena a po vyšetření jí byla aplikována antibiotika po dobu pěti dní. Tento den započalo dokrmování mlékem Nutrilon, zpočátku bylo podáváno z poloviny mléko Nutrilon a z poloviny mléko Kitty Milk, aby si mládě postupně zvyklo na změnu v podávaném krmení (**foto 2**). Dne 6. 2. nastala konečná změna z Kitty Milk na Nutrilon z důvodu lepší stravitelnosti. Subjektivně byla u mláděte zaznamenána bolest břicha a nechuf k příjmu tekutin. Ve večerních hodinách byla mláděti podána vylouhovaná tekutina z heřmánku, mládě vypilo 5 ml a za 4 hodiny vypilo 6 ml mléka s dětskou předsnídávku. Další den ráno vypilo 8 ml mléka s dětskou předsnídávku. V průběhu dne 10. 2. jsme uskutečnili pokus krmit mládě

pomocí dudlíku, neprojevilo ale sací reflex, pouze ocucalo gumu. Během dne 13. 2. byl nalezen malý exkrement, ve stejný den bylo u Mámy zaznamenáno tvrdé břicho a následně byla provedena aplikace antibiotik po dobu tří dnů. Dne 14. 2. veterinární lékař zkoušel Mámě tahat z břicha vodu, avšak žádná tekutina nebyla z břicha vytažena. Následně byla aplikována medikace. V pátek 17. 2. byla matka mláděte vyšetřena pod narkózou pomocí ultrazvuku, jenomže toto vyšetření nic neodhalilo a krevní testy byly v pořádku, pouze byla diagnostikována dehydratace. Mládě

se v průběhu dne přemístilo z druhé samice na Mámu. Ve večerních hodinách putovalo mezi Pražandou a Mámu. Přestalo pít Nutrilon a preferovalo spíše ovocnou či zeleninovou přesnídávku, banán, vejce, vařenou mrkev, mleté vločky a vařený brambor.

Ve dnech 14. 3. a 31. 3. byla zaznamenána defekace, přičemž 31. 3. mládě střídavě lezlo na Mámu a na Pražandu, pilo od Mámy a odmítlo Nutrilon, naproti tomu ovoce a zeleninu přijalo s chutí. Dne 10. 4. poprvé zkonsumovalo s chutí čerstvé listy buku a odmítlo příjem mléka. V následujících dnech byly podávány další druhy listů, např. vrba jíva, javor a líska obecná. Při krmení dne 20. 4. natrvalo zavrholo příjem Nutrilonu. V průběhu dne 15. 5. bylo mládě zachyceno fotopastí, jak se krmí. Dne 14. 6. jsme určili pohlaví (samice) a aplikovali jsme čip.

Pozn.: Aplikace některých složek krmení byla inspirována článkem Odchov lenochoda dvouprstého *Choloepus didactylus*, který publikovala Zoo Olomouc.

Události a změny v pavilonu slonů v roce 2017

Jan Javůrek, Petr Kiebel

Na počátku roku jsme zaznamenali poslední doznívání neshod mezi Kalou a Delhi. Dne 26. 1. Delhi poměrně nebezpečně atakovala Kalu, která padla na okraj příkopu v pavilonu. Díky předchozím opatřením (lana) se incident naštěstí obešel bez naší noční mûry – tzn. bez pádu do příkopu. Takto vše dopadlo jen s drobným škrábancem na boku Kaly a chvílkovým kulháním.

V únoru jsme přistoupili k dalším úpravám krmné dávky. U Delhi, která jevila známky mírné obezity, jsme část sena nahradili slámou, snížili jsme množství doplňkových granulí a listovou zeleninu jsme posléze zrušili úplně. S úspěchem používáme krmnou bednu, která je umístěna na pochozí lávce nad ložnicí Delhi (**foto 1**). Stejně tak dodržujeme rozdělení krmné dávky do celého dne. Po konzultaci s Petrou Bolechovou, krmivářkou Zoo Liberec, jsme do krmné dávky zařadili i otruby,

změnili složení směsi vloček a snažíme se zařazovat maximální množství okusu. V sezoně jsme opět podávali čerstvé kukuřičné stvolky.

Celý rok jsme bohužel řešili zdravotní stav Kaly. Je vidět zrychlující se a nevratné zhoršování, které s sebou samozřejmě nese i známky bolestivosti, špatné hojení ran a výskyt druhotných problémů. Problémy Kaly se navíc vzájemně ovlivňují a akce-

lerují v celkovém chátrání organismu. Např. artritické bolesti kyčlí vedou k přetěžování předních končetin, které jsou tak mnohem náchylnější k tvorbě bolestivých abscesů. To opět vede k většímu zatížení zadních končetin a tím k rychlejšímu zhoršování stavu. Navíc zákonitě dochází k obtížím při pohybu a lehání, což opět vede k většímu vyčerpávání v důsledku špatného odpočinku (**foto 2**).

Kala se snaží ulevit si opíráním o zdi či výsuvné kůly, což zase vede k různým oděrkám a otlaceninám. Samozřejmě i léčba s sebou nese část problémů, kdy po injekčních vpichách vznikají různé otoky nebo pštěle. Neustále řešíme dilemata mezi jemnější konvenční léčbou a radikálním zákrokem, mezi odpočinkem a ulevováním a mezi nuceným pohybem. Snažíme se co nejdéle dodržovat procházky po zoo či mimo zoo na louky v okolí, ale Kala postupně odmítá chodit určité trasy a naznačuje nám tím, že ji máme ušetřit prudších kopců, kdy ji hlavně pohyb dolů z kopce poměrně hodně namáhá a je pro ni bolestivý. Akutní větší bolesti řešíme Metacamem, na chronické jsme v dubnu nasadili Carpieve, od května Equipalazone – zpočátku deset pytlíků (15 g). Posléze jsme zkoušeli dávkování snižovat a sledovat reakci Kaly. Zjistili jsme, že ještě

dobře reaguje na pět pytlíků denně (7,5 g), v případě větších bolestí zvýšíme dávku krátkodobě na sedm pytlíků denně (10,5 g). Snažíme se tím jednak vyvarovat vedlejších účinků, které má každá medikamentózní léčba, a jednak předejít uvyknutí organismu na lék, a tím si co nejvíc ponechat možnost pomáhat při bolestech v neradostné budoucnosti.

Zdravotní problémy Kaly samozřejmě ovlivňují běžný provoz našeho chovu. Omezování procházek se negativně podepisuje i na Delhi. Vzhledem k našemu chovu dvou slonic je už tak obecně omezená možnost pohybu zvířat v zoo ještě ovlivněna špatnou sociální strukturou naší pseudoskupiny. Tam, kde je kvalitní sloní rodina s mláďaty, jsou zvířata mnohem aktivnější. U nás jsme to naštěstí mohli kompenzovat právě procházkami. Mohli – o tuto možnost

ted' postupně přicházíme. Kala si také kvůli bolestivosti obtížně lehá a vstává, od října si odmítá lehat ve stáji při mytí. To s sebou přináší horší možnosti v komplexní péči.

Paradoxně ale Kala díky změně krmné dávky dobře žere a má po dlouhé době velmi dobrý trus. Přesto však hubne, její schopnost konverze potravy je zřejmě velmi nízká, tak nemocný slon zkrátka optimální kondici a váhu už nikdy mít nebude. Několikrát během roku jsme Kale nasadili antibiotika, hlavně kvůli abscesu na noze. Zatím na ně reagovala dobře.

V souvislosti se zdravotním stavem je důležité objektivní zhodnocení vývoje stavu jednotlivých zvířat. Jednou z možností je pravidelné vážení. Díky skvělým sponzorům z Golf Seat Pro Race Tour (**foto 3**) se nám podařilo zakoupit vhodnou váhu a s její instalací počítáme na

začátku roku 2018. Stejně tak se nám podařilo díky programu ČEZ „Pomáhej pohybem“ získat částku 150 000 Kč na stínící plachty ve výběhu **(foto 4)**, které nahradí ty současné s nízkou stínivostí. Zároveň konečně dojde k zastínění návštěvnických tribun. K realizaci (doufáme) dojde rovněž počátkem roku 2018.

V celém loňském roce jsme opět prováděli dva druhy zážitkových programů – „Den chovatelem slonů“ a „Krmení zvířete“. Zvláště druhý program se těší velkému zájmu, což s sebou nese i negativa v podobě jistého „zlobení“ Delhi, která zjistila, že v přítomnosti návštěvníků nejsme tak důrazní.

Stále jsme i malovali a prodávali obrazy, výtěžek jde na konto výzkumu sloních nemocí ostravské zoo. Na Vánoce jsme připravili i edici barevných pláten **(foto 5)**.

Po zkušenostech z jiných zahrad

a po konzultacích např. s IZW Berlin je nám naprosto jasné, že příští rok (2018) bude pro nás zlomový. S velkou pravděpodobností nás čeká eutanazie Kaly a vyřešení existence chovu slonů v Zoo Ústí nad Labem. Je smutné, kam se náš chov dostal. Bývali jsme chovatelsky na špičce, zaznamenali jsme obrovský úspěch ve druhé úspěšné inse-

minaci slona indického na světě, byli jsme první, kdo v České republice rodil sluně, jsme dobří v chovatelské práci v kontaktním chovu, v práci s veřejností, v propagaci slonů..., ale teď jsme na konci. Dnes víme, že se na našem chovu bohužel projevila i chyba, když se při plánování a výstavbě současného pavilonu musela kvůli omezenému množství finančních prostředků řešit jen nevhodnost podmínek pro chov v tehdejších provizorních prostorách. Následné neustálé střídání vedení zoo už jen přispělo k nemožnosti provádět kvalitní koncepční management chovu. Stejně tak je smrtící ranou chovu slonů to, že naše zoo nedosáhne na větší investice nutné pro další rozvoj. Doufejme, že jen prozatím. Už přes deset let upozorňujeme, že tato situace nastane. Dnes už je pozdě, už nelze kontinuitu chovu zajistit. Budoucnost je temná...

Orangutan bornejský (*Pongo pygmaeus*)

Ňuňák, jeho zdravotní stav a následná eutanazie

Jana Klementová

Dne 14. 12. 2016 se narodila orangutaní samička. Bohužel 11. 2. 2017 uhynula, příčinou byl úraz na hlavě. Tato smutná událost negativně ovlivnila chování celé skupiny. Samec Ňuňák si samici Ňuninku hlídal, a proto bylo velmi problematické je od sebe na noc oddělit. Podařilo se to až po devíti dnech. Pětiletá samička Cantik byla po této situaci dva dny vystrašená.

Následující dny však Ňuňák stále nepřiměřeně reagoval na návštěvníky (bouchal do skla, tahal samici, vokalizoval), proto byl pavilon nepravidelně pro návštěvníky uzavírán. Vzhledem k tomu, že vnitřní výběh je malý a sklo je po celé jeho délce, chránil si tímto pravděpodobně své území. Měli jsme strach, aby nějakým nedopatřením neublížil i Cantik. Z tohoto důvodu byly Ňuninka a Cantik 11. 3. 2017 hned v ranních hodinách odděleny do „starší“ části pavilonu. Od tohoto opatření jsme očekávali, že se situace zklidní a zvířata spojíme po zprovoznění venkovního výběhu. Ňuninka přešla bez problémů, ale Cantik se bála, proto se pro ni samice vrátila. Během dopoledne byla Cantik ještě ustrašená, ale potom si zvykla a začala si hrát. Samec byl při začátku oddělení samic nervózní, uklidnil se až po dvou hodinách, během dne polehával, byl v klidu, reakce na návštěvníky zůstaly. Na noc vždy byly samice přemístěny do své ložnice, tudíž je samec mohl vnímat. Následující dny byly samice v pohodě, Ňuninka měla jen méně pohybu. Také Ňuňák se postupem času zklidnil (**foto 1**). Přestože samci žijí

v přírodě od samic samostatně, Ňuňák na to nebyl zvyklý. Na samici byl od mládí fixovaný, páření v tomto období probíhalo téměř denně. Z tohoto důvodu oddělení snášel hůře. Osamocení jsme mu vyplnili výcvikem a malováním.

První zdravotní problémy se u něho objevily začátkem května. Začal špatně chodit, odlehčoval si na pravou stranu, často si pravou nohu přidržoval ve vyšší poloze. Následující dny polehával na břicho, chodil opatrně (někdy se místo chůze šoupal po zadku). Měli jsme podezření, že ho bolí záda. Často působil apaticky. Krmnou dáv-

ku nedožíral, hubl, následně byl vážen každý týden.

Zhoršení stavu nastalo 10. 5. 2017, kdy byl ráno apatický, při přecházení zavrával, večer dvakrát těžce zakašlal a nechtěl přejít do ložnice. Dostal Paralen Grip. Druhý den došlo k mírnému zlepšení, několikrát bylo slyšet opět zakašlání. Byly mu nasazeny léky (Metacam, Norodine, Duphalyte), které jsme mu podávali v pití, takto je přijímal bez problémů. Stále jsme neměli jasno, co jeho problémy způsobuje, a vzhledem k přetrvávající apatii jsme se rozhodli pustit k němu samice (**foto 2**). Spojení probíhalo

po dvou měsících ve výběhu, aby měly samice možnost úniku (pootevření šubru do ložnic – úkryt), kdyby byl samec nervózní. Tato obava se vzhledem k jeho zdravotnímu stavu nenaplnila. Ňuňák projevil sexuální zájem až po třech dnech, od této doby však k páření nedocházelo. Měl znatelnou bolest, dostal Algifen a navíc kortikoidy (Prednicorton). Po nasazení kortikoidní léčby se jeho stav zlepšil, což podpořilo naši hypotézu o bolesti zad.

V červnu jsme Ňuňákovi odebrali moč na rozbor a byly mu změněny léky: 2 tbl. Prednicortonu, bez kterého nebyl schopen fungovat, v pozdější době nově dostával Diazepam a Neuromultivit, na přilepšenou Nutridrink. Krmení mu bylo rozšířeno o bílkoviny, luštěniny, avokádo, klíčená semínka, abychom zamezili dalšímu hubnutí. Po necelých dvou týdnech nastalo zlepšení, začal více jíst a reagoval opět na návštěvníky.

I přes zlepšení jsme se rozhodli pro narkotizaci a důkladné vyšetření. Stalo se tak 27. 7. 2017, kdy byl po uspání převezen do veterinární ordinace Střekov (MVDr. Poživil a MVDr. Matoušková), kde mu byla odebrána krev a provedeno sonografické a rentgenové vyšetření (**foto 3**). V oblasti bederní a křížové páteře byly potvrzeny degenerativní změny. Navíc bylo zjištěno,

že má cca 30 útvarů v oblasti hrudní dutiny. Na základě krevního markeru mu byl diagnostikován karcinom plic. Vše proběhlo v pořádku, i probuzení, v 15 hodin jedl. Druhý den bylo zřejmé, že jej vyšetření spojené s uspáváním vyčerpalo, neboť nechtěl jíst ani pít, ležel na jednom místě přikrytý dekou, nereagoval a ani nechtěl přecházet. Lépe fungovat začal až po třech dnech. Byl mu nasazen Furon (na odvodnění). Poté se na dva měsíce dostavilo velké zlepšení.

Tato naděje zůstala bohužel jen do konce zříí, kdy začal těžce dýchat, častěji kašlal, byl málo aktivní, prozatím jedl s chutí ovoce, pamlsky, luštěniny, ale zeleninu nechtěl. Stav už se nelepšil. Po dlouhém a těžkém rozhodování došlo 8. 11. 2017 k eutanazii. Následně jeho ostatky převzali zaměstnanci Muzea města Ústí nad Labem, kteří zajistí zhotovení dermoplastického i kosterního

modelu.

Samec Ňuňák otcem

Ňuňák byl obrovskou ikonou ústecké zoologické zahrady (**foto 4**), na kterou nikdy nezapomeneme. Podařilo se mu s družkou Ňuninkou zplodit celkem pět mláďat, dva samce a tři samice. Dvě samice se ale bohužel nepodařilo odchovat. První mláďě (samička Raja) se narodilo 20. 12. 1998, ale bohužel 23. 12. 1999 uhynula. Dalším mláďetem byl sameček Ámos, který se narodil 20. 12. 2000 a 24. 7. 2008 odcestoval do nizozemské Zoo Apeldoorn. Třetí v pořadí byl sameček Budi, který se narodil 20. 1. 2007 a 29. 9. 2015 odcestoval do Zoo Kolín nad Rýnem. Čtvrtá Cantik se narodila 17. 12. 2011 a dosud zůstává v Zoo Ústí nad Labem. Posledním Ňuňákovým potomkem byla samička narozená 14. 12. 2016, která však 11. února 2017 uhynula.

Ohlédnutí za Ňuňákem

Petr Skalka – veterinární lékař na odpočinku

Na konci roku 2017 skončila životní pouť orangutana Ňuňáka, který se za dlouhých třicet let stal ikonou ústecké zoologické zahrady.

Vše začalo okamžikem, kdy paní režisérka Poledňáková zavítala do zoo ve Dvoře Králové. Tehdejší legendární ředitel Ing. Vágner byl skvělý vypravěč a celé odpoledne bavil svoji návštěvu historkami ze zahrady. Zaujal paní režisérku natolik, že se rozhodla z příběhů sestavit souvislý děj a natočit ho. Vymyslela, že průvodcem filmem bude mladý lidoop, nejlépe orangutan. Tou dobou už byla paní Poledňáková renomovanou režisérkou, za níž stála řada znamenitých filmů, a tak pro ni nebyl problém získat ty nejlepší herce.

Malý problém ovšem představoval fakt, že se v republice tou dobou nenalézalo žádné orangutaní mládě. Produkce filmu proto zaúkolovala organizaci dodávající filmové rekvizity a ta sehnala párek mláďat přímo v jejich domovině. Orangutánci měli u nás tři měsíce natáčet a pak se jich hodlala ujmout německá firma obchodující se zvířaty. Protože se natáčení valné části filmu plánovalo do naší zahrady, přihlásili jsme se k povinnosti mláďata „odkaranténovat“.

Ve stanovený den přivezlo auto z Ruzyně dvě překvapivě malé bedničky. V zoo z nich vylezli neuvěřitelně tvorečkové, úplně holí, s nafouklými břišky a hůlkovitými končetinami (**foto 1**). Byli jsme naprosto zděšení. Orangutaní mláďata jsou roztomilá stvoření s rezavou srstí, růžovými obličejíky a mandlovýma očima. Tahle dvě zvířátka byla pouze zbědovaná a pro zamýšlenou úlohu zatím zcela ne-

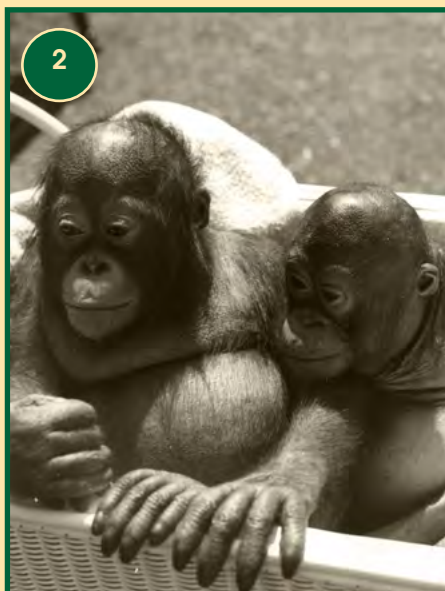
použitelná. Naším prvořadým úkolem bylo zajistit, aby vůbec přežila.

Ujali se jich dva nejzkušenější ošetřovatelé, Jiřina a Pepík. Osobně jsem se jal shánět nejrozličnější léky, neboť mláďata zjevně trpěla parazity i kožními problémy. Po prvním ošetření dostali orangutánci najíst. Kupodivu se na potravu nevrhli, ale brali si jednotlivá sousta a neustále se ohlíželi, jako by se něčeho báli. Po nasycení se odebrali do proutěného košíku, který se stal jejich ložnicí, pře-

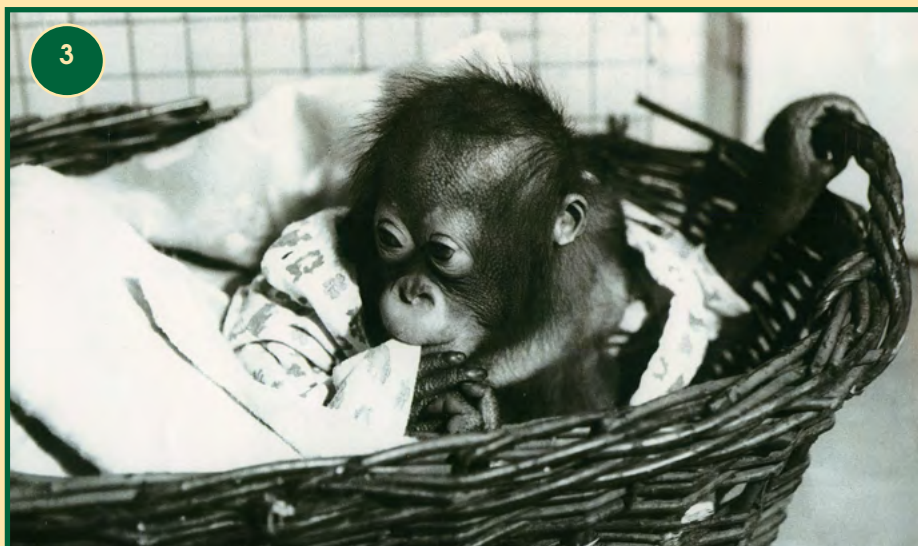
táhli přes sebe příkrývku a dali tak najevo, že namáhavý den pro ně skončil.

Kontrolou všech okolností neutešeného stavu obou mláďat jsme nabyli dojmu, že celá jejich existence v naší zemi je veliký podvod. Československo tehdy nebylo signatářem CITES a transport obou lidoopů měl zřejmě legalizovat jejich pobyt v Evropě. Když jsme pak kontaktovali nejrozličnější instituce, vyšlo najevo, že zoo, ve které se údajně narodili, neexistuje, a dokonce že nejde o deklarované orangutany sumaterské, ale bornejské. Vedení EAZA rozhodlo, že mláďata u nás zůstanou, a cílová německá firma se jich zřekla. Protože papíry obsahovaly těžko vyslovitelná asijská jména, jejich dvorní ošetřovatelé je pojmenovali Ňuňák a Ňuninka.

Po několika dnech začalo být zjevné, že orangutánci díky prakticky nepřetržité péči přežijí (**foto 2**). Postupně se zaoblovali, končetiny získávaly sílu a začala jim růst nová srst, což se stalo příčinou jistého nedorozumění. Na pažích a prsou jejich

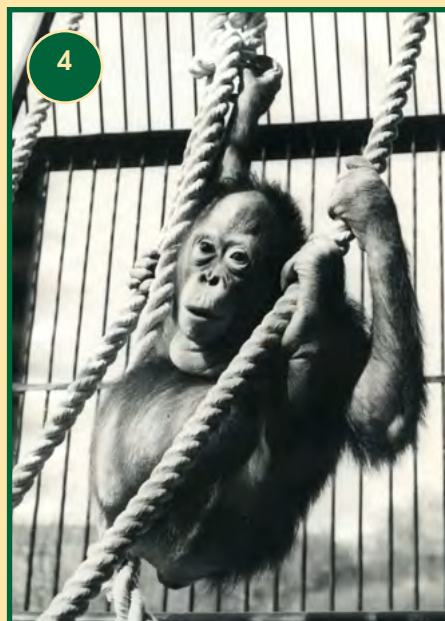

chovatelů se objevily drobné, červeně zbarvené zanícené body. Kolega, jehož manželka byla kožní lékařka, nabídl jejich expertizu. Paní doktorka postižené prohlédla a vynesla verdikt – svrab. Toto onemocnění jsem znal, a tak jsem namítl, že po této stránce jsou obě opičky zdravé. Paní doktorka však trvala na svém a jala se předepisovat různobarevná mazání. Po několika dnech se mi svěřila Jiřina, že se jí onemocnění nehojí, a masť navíc ohavně páchne. V tom okamžiku mi došla příčina oněch zanícených bodů. Vyrůstající kraťouchá srst nenápadně píchala, a protože opičky nebyly sterilní, vyvolala sérii droboučkových kožních zánětů. Poradil jsem ošetřovatelce, ať mazání zahodí a změní způsob péče o své svěřence. Na podrážděná místa jsem oběma lidským pacientům vydal jiný medikament a po několika dnech byl problém zažehnán. Paní režisérka si představovala, že se obě opičky budou při natáčení střídát. V době, kdy mělo filmování začít, se však jejich fyziognomie už lišila natolik, že nakonec celý film odehrál sameček Ňuňák. Kdo viděl film „Dva lidi v ZOO“, musí uznat, že již vyhlížel jako plnohodnotné líbivé orangutaní mládě (**foto 3**). Natáčelo se v Zoo Dvůr Králové, město Litoměřicích, ovšem těžiště filmování se nalézalo v naší zahradě. Pepík byl paní režisérkou překřtěn na Pepína a angažován coby herec, čehož se zhostil se ctí. Sám jsem se také natáčení zúčastnil s osobním cílem dohlížet, aby se nikomu nic nestalo. Herci se pohybovali v cizím prostředí a zjevně si neuvědomovali možná nebezpečí, ale nakonec se opravdu nic nepříhodilo, byť filmování mělo občas nečekané vyvrcholení. Jedna ze scén, v níž figuroval hroch Davídek, se natáčela v rybníce na periferii našeho města. Filmování skončilo, jenže hrochovi se nechtělo z vody

ven. Jezdil po rybníce jako ponorka a mokrý živel si zjevně užíval. Jeho majitelé, známí drezéři Ringlovi, ho přemlouvali a posléze prosili, včetně nabídky hromady hroších laskomin na břehu. Davídek se nakonec uráčil rybník opustit až za soumraku.

Po dvou hektických měsících natáčení skončilo a v zoo se vše vracelo do zajetých kolejí. Mimo jiné bylo třeba Ňuňákovi opravit drobnou pupeční kýlu, kterou si svým řáděním způsobil. Protože šlo o prominentního pacienta, kýlu zašil primář dětské chirurgie krajské nemocnice. Opičák však na sebe i nadále nedbal a kýlu si obnovil. Tentokrát jsem ji spravil sám za vydatné pomoci dalších tří lidí, neboť Ňuňák po spatření injekční stříkačky s narkotikem bojoval jako

lev. Také se pomalu ukazovalo, že pobyt obou orangutanů v původní karanténě začíná být neúnosný. Obě opice loupaly linoleum i omítku a každé ráno začínalo překvapením, co zase provedly. Zoo naštěstí dokončila stavbu pavilonu opic a orangutani do něj byli přesunuti (**foto 4**) na dobu, než se přebuduje bývalé obydlí šimpanzů. Jejich osobními ošetřovateli zůstali Jiřina s Pepíkem, za něhož část inspektorských povinností převzal Tomáš.

Uplynuly tři roky. Z malých uzlíčků vyrostly velké opice. Ňuňák vážil již čtyřicet kilogramů, štíhlejší Ňuninka třicet dva. Rozpětí jejich paží představovalo vzdálenost větší než dva metry. Úměrně své velikosti měli oba velkou sílu. Klec v pavilonu prožívala zatěžkávací zkoušku a pomalu prohrávala. Každou chvíli museli nastoupit údržbáři a opravovat, zpevňovat a vyztužovat. Zvlášť vynalézavá byla Ňuninka. Co její partner zmohl hrubou silou, bylo pro ni výzvou k vynalézání nové zábavy. Oba měli rádi prázdné papírové krabice. Ňuňák si do nich sedal, dával si je na hlavu a stavěl jednu na druhou. Ňuninka krabice roztrhala, z pruhů lepenky smotala tyč a tou shazovala zářivky. Ňuňák ucloumal tyčku z mříží a dělal s ní rámus, Ňuninka se jí hbitě zmocnila a rychle s její pomocí oloupala řadu dlaždiček. Když dostali do

herny novou síř, Ňuňák s ní chvíli cloumal a pak ztratil zájem. Ňuninka si k ní sedla a začala rozvazovat uzly. Po dvou hodinách a deseti zlikvidovaných uzlech ošetřovatelé ztratili nervy, síř zabavili a odeslali k novému přeletení.

Zevnějškem byl již tehdy Ňuňák pořízek, který se rád vytahoval a předváděl, jaká je silná a odvážná opice. Když nepochodil, stáhl se do koutku, nechal se litovat a pištěl nad svým zneuznáním. Fyzicky vyhlížel jako statný orangutaní výrostek. Ňuninka byla subtilnější, tmavší a její drobný obličej se tvářil neutrálně. Když se pokusila o lumpárnu a neuspěla, stáhla se a tvářila se jako hodná opice. Přitom bedlivě dávala pozor. Ochabla-li naše pozornost, zcela jistě se o stejnou lumpárnu pokusila znovu. Málokdy dala najevo, že se něčeho bojí. Neváhal bych samečka klasifikovat jako cholrického extroverta, samičku jako flegmatickou introvertku. Jejich tehdejší vzájemný vztah ilustrovala následující příhoda. Oba měli velmi rádi hrušky. Když dostal každý jednu, Ňuňák si tu svou schoval do tlamy a Ňunince její ukradl. Ta chvíli koukala, pak došla k Ňuňákovi a vrazila mu takovou facku, až mu hruška vypadla z huby. Ňuninka mu druhou vydrápla z ruky a šla si je do koutku sníst, zatímco Ňuňák si utíkal Jiřině postěžovat, jaký je chudák.

Oba orangutani se s přibývajícím věkem a nástupem dospělosti začali fyzicky odlišovat. Ňuňákovi vyrostli hrdelní lalok a tváře se mu změnily v nápadné valy. V tlamě se objevily hroživé špičáky. Ňuninka zůstala drobná, s poloviční hmotností oproti svému partnerovi. Tělesnou zdatností už na něj neměla a byla si toho vědoma. Orangutani s reprodukcí problémy ani v lidské péči nemají a znalci je na rozdíl od jiných lidoopů označují za sexuální maniakky. Nejinak tomu bylo s naším pá-

rem. Ňuňák již dospělou partnerku pilně pářil a snažil se o to ještě v době, kdy jsme uvažovali o její březosti. Náš odhad se ukázal jako reálný a Ňunince se narodilo mládě (**foto 5**), o které se od počátku vzorně starala, což vůbec nebylo běžné, neboť samičky se učí péči o potomstvo především od svých matek. Po několika dnech jsme ke dvojici pustili i Ňuňáka, který si počínal nanevš ohleduplně.

Časem jsme radikálně přestavěli původně strohé vybavení chovatelských prostor a zařídili je jako stylizovaný výsek pralesa. Styčné plochy s návštěvníky byly opatřeny skleněnými tabulemi s rozměry vylučujícími osobní kontakt. Na vybavení interiéru jsme si dali zvlášť záležet i s přihlédnutím k dovednostem obou opic. Zatěžkávací zkouškou se stalo vypuštění Ňuňáka do nového prostoru. Uvedl se tím, že jen tak mimochodem ulomil z dekorace tlustou větev, kterou jsme považovali za bezpečnou. Naštěstí samec prostrádal kreativitu své partnerky a větev po chvíli zahodil. Pak si všiml skoby vysoko pod stropem, ponechané jako poten-

ciální úvazek budoucí dekorace. Dokázal se vyšplhat nahoru a na skobu postavit. Kdyby si dal záležet, dosáhl by na strop a především na okna na něm umístěná. To ho však nenapadlo. Chvíli si prohlížel výběh z nezvyklé perspektivy a pak zase slezl. Odlákali jsme ho do herny a jali se napravovat jím odhalená slabá místa.

Tou dobou Ňuňák již dávno nebyl kontaktním zvířetem a jeho obsluha se děla výhradně přes mříže. Ukázalo se však, že rozteč jednotlivých trubek je příliš široká. Samec jimi dokázal prostrčit ruku. Jednou uchopil ošetřovatele Tomáše za nohu, přitáhl si ji a kousl ho do paty. Domnívám se, že šlo o vyjasnění si, kdo nadále bude z této dvojice dominantní. V tomto směru se s dospělým orangutanem těžko soupeří, a tak jsme nechali zhusťt mříže tak, že dokázal prostrčit pouze prsty. Přesto došlo k další nehodě, byť svým charakterem spíš žertovné. Potřebovali jsme dovybavit ložnice obou lidoopů, a abychom dodali tomuto úmyslu publicitu, dovolili jsme známému fotografovi a příznivci zoo udělat pár obrázků interiéru. Doprovázela ho paní

ředitelka. Ukázala mu opičí obydlí a vložila, jaké změny by byly žádoucí. Z herny je zvědavě pozorovali oba orangutani. Návštěvy pro ně byly vítaným zpestřením, i když k nim příliš často nedocházelo. V zápalu výkladu přistoupila paní ředitelka příliš blízko k mřížím. Ňuňák okamžitě prostrčil prsty a zahákl je do cípu její bundy. Ihned ho vtáhl do klece a uchopil dlaní. Paní ředitelka zareagovala, ale bylo už pozdě. Člověk orangutana nepřemůže, a tak se bunda sunula neúprosně dovnitř. Ředitelka zachránila alespoň mobil a peněženku a svršek obětovala opičákovi. Ten bundu několikrát obrátil naruby a pak jí jen tak mimochodem utřhl rukáv. Zbytek si navlékl na hlavu. Paní ředitelka ztrátu maskovala tvrzením, že se jí bunda stejně nikdy nelíbila.

Fotograf mezitím říčel nadšením a fotografoval jako o život. Než odjel, slíbil nevídanou reportáž. Druhý den křičely na titulních stranách méně seriózních novin titulky „Ředitelka svlékána lidopem“ a „Chlípny orangutan trhá ženě svršky“. Lidé čekali lechtivé obrázky a noviny pilně kupovali. Nejspíš byli zklamáni, ono se zase nic tak pikantního nestalo, ale noviny prodávají titulky. Pan fotograf odvedl dobrou práci!

K Ňunince se v té době ještě chodilo, a to až do okamžiku, kdy napadla Pepíka a kousla ho do stehna. Přes všechny spekulace jsme nepřišli na přesvědčivý důvod, proč k útoku došlo. Ňuninka se i nadále prezentovala jako vzorná matka, a po čase se dokonce stala babičkou, když se její syn Ámos, který na pokyn koordinátora chovu odcestoval do Holandska, stal otcem další generace orangutanů (**foto 6**).

Režim chovu orangutanů se časem upravil tak, aby se minimalizovaly možnosti přenosu onemocnění. Přesto ho nebyl Ňuňák ušetřen. Začaly se

u něho projevovat dýchací potíže, které se s přibývajícím časem prohlubovaly natolik, že se jeho pozemská existence začala podobat týraní. Po důkladném vyšetření bylo rozhodnuto přistoupit k eutanazii s tím, že funkční plocha plic už nezajišťuje jejich vitální funkci. Stanovená diagnóza mnohočetné nádory se po pitvě změnila na mnohočetné boubele tasemnice jménem měchožil zhoubný. Jde o parazita masožravců, zejména lišek. Protože vývoj tasemnic je složitý, orangutan se v tomto případě změnil v mezipřítel. V jeho blízkosti se vyskytl předmět obsahující mikroskopická vajíčka tasemnice. Ta se dostala do plic, kde se změnila v další stadium, zvané boubel. Boubele měchožila vyrostou do tak velkých rozměrů, že pouhou existencí utlačují tkáň, ve které se nalézají. Řešení onemocnění je pouze chirurgické a při pl-

ném rozvoji nemoci je prognóza bezvýhradně nepříznivá. Tasemnice měchožil zhoubný je i u lišek velmi vzácná a zanesení vajíček do expozice je záležitost neobvykle výjimečná, rovnající se špatnému zázraku. Ňuňák se dožil třiceti let, což představuje tři čtvrtiny maximální délky života orangutanů.

Po stanovení diagnózy byl ještě vyšetřen veškerý personál zahrady, který přišel s expozicí orangutanů do styku, naštěstí s negativním výsledkem.

Příběh Ňuňákova života je možné uzavřít konstatováním, že jej prožil určitě lépe, než představoval jeho počátek v rukou překupníků. Stal se hlavním hrdinou dobrého filmu, což je víc, než se přihodí i mnoha lidem. Zbytek života pak strávil obklopen svojí rodinou (**foto 7**) a nejlepší péčí, jakou jsme mu dokázali poskytnout.

Činnost Centra pro zvířata v nouzi

Jaroslava Ježková

V roce 2017 prošlo naším centrem (**foto 1**) celkem 629 psů, z toho 283 se vrátilo zpět k majitelům a 291 psů bylo po uplynutí karantény umístěno do adopce. Kromě nich bylo v centru umístěno i 397 koček, z nichž 235 našlo nový domov a 129 koček bylo ošetřeno či vykastrováno a vráceno zpět do lokality výskytu. Ačkoli to v celkovém počtu psů není patrné, počet umístěných psů v našem centru byl nižší než v předchozích letech. Spíše docházelo k opakovaným poby-

tům našich svěřenců v centru, ať z důvodu, že se jejich majitel již o ně nechtěl starat, či proto, že měli problematickou povahu (neposlušnost, ničení zařízení bytu, nečistota apod.). Většina psů, kteří byli opatřeni čipem, byla vrácena původním majitelům, a to i díky registru čipů, který již od roku 2008 vytváříme. V roce 2017 se centru podařilo vyřešit problém uskladnění krmiva pro psy a kočky. Vhodný skladovací prostor v centru dlouhodobě chyběl, a krmivo bylo tudíž skladováno všude,

kde to bylo možné. Naše centrum zakoupilo plechový domek, který byl umístěn na betonovou desku (**foto 2**). V něm pak bylo uskladněno všechno krmivo (pytle a konzervy) a stelvo pro kočky.

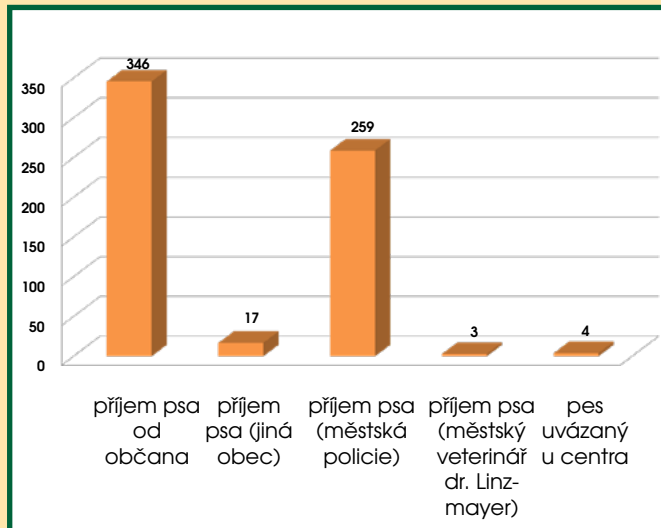
Centrum pro zvířata v nouzi se jako každý rok zúčastnilo několika voříškiád a umístěvacích výstav, na kterých jsme získali různá ocenění a podařilo se nám jejich prostřednictvím nejen útulek zpropagovat, ale i umístit některé naše svěřence do nové péče.

Příjem psů do péče od 1. 1. do 31. 12. 2017

příjem psa od občana	346
příjem psa (jiná obec)	17
příjem psa (městská policie)	259
příjem psa (městský veterinář dr. Linzmayer)	3
pes uvázaný u centra	4

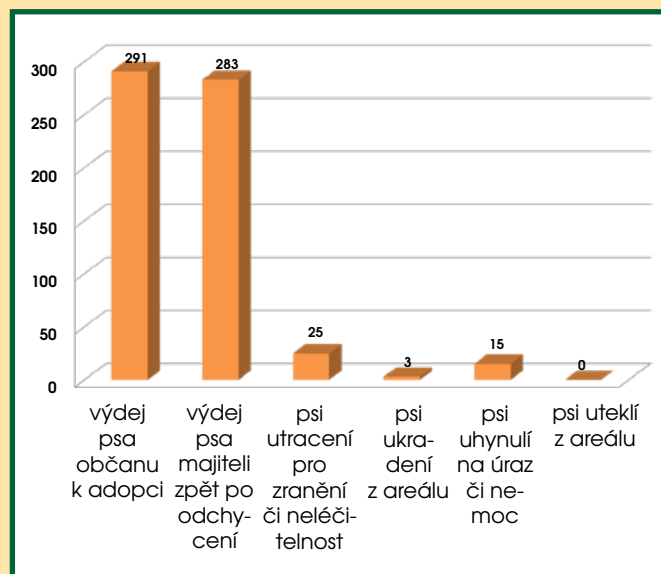
celkem psů 629

Výdej psů z péče od 1. 1. do 31. 12. 2017

výdej psa občanu k adopci	291
výdej psa majiteli zpět po odchycení	283
psi utracení pro zranění či neléčitelnost	25
psi ukradení z areálu	3
psi uhynulí na úraz či nemoc	15
psi uteklí z areálu	0

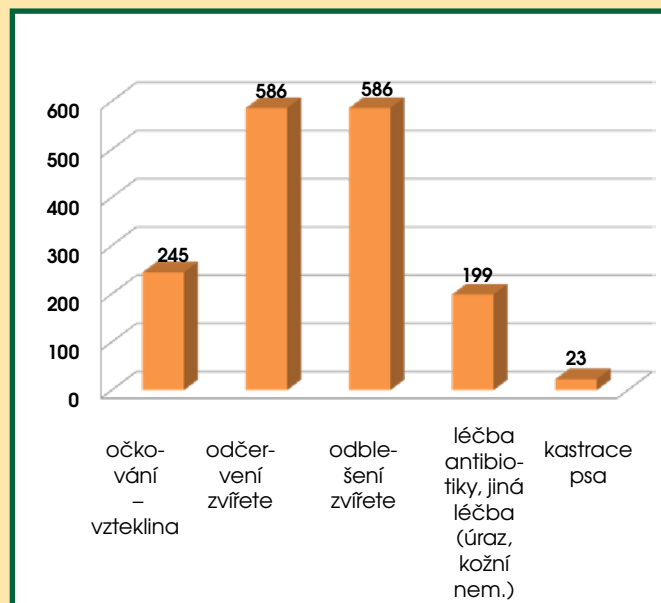
celkem psů 617

Léčba psů po dobu jejich pobytu a vakcinace od 1. 1. do 31. 12. 2017

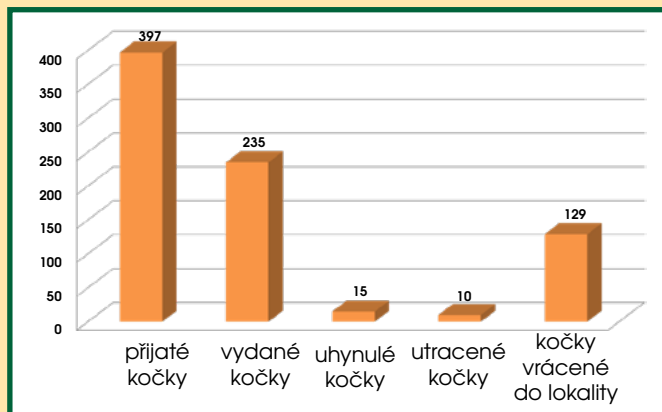
očkování – vzteklina	245
odčervení zvířete	586
odblešení zvířete	586
léčba antibiotiky, jiná léčba (úraz, kožní nem.)	199
kastrace psa	23

výkonů celkem 1639

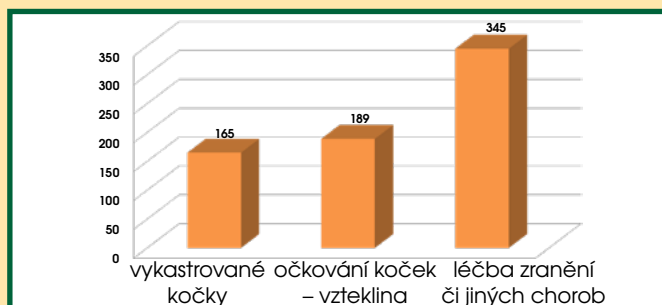
Kočky přijaté a ošetřené od 1. 1. do 31. 12. 2017

přijaté kočky	397
vydané kočky	235
uhynulé kočky	15
utracené kočky	10
kočky vrácené do lokality	129

Přehled léčby koček od 1. 1. do 31. 12. 2017

vykastované kočky	165
očkování koček – vzteklna	189
léčba zranění či jiných chorob	345

Náklady centra v roce 2017 (v Kč)

platba za vydaného psa (očkován, čipován)	300
platba za vydaného psa (očkován, čipován) mimo město Ústí nad Labem	400
poplatek za 1 den pobytu psa	60
poplatek za převoz psa do centra	100
paušální platba za pobyt psa (pes do 30 cm)	1500
paušální platba za pobyt psa (pes nad 30 cm)	2000
platba za kadáver	25 Kč/kg

Financování centra v roce 2017

Výdaje		Příjmy	
spotřeba materiálu	191 859 Kč	příjmy centra (adopční popl., sponz. dary)	512 750 Kč
spotřeba energie	110 948 Kč	dotace za rok 2016	2 710 030 Kč
opravy a údržba	9 473 Kč		
ostatní služby	622 164 Kč		
ostatní náklady	188 778 Kč		
mzdové náklady	1 136 421 Kč		
zdrav. a soc. pojištění, zák. pojištění	450 961 Kč		
výdaje celkem	2 710 604 Kč	příjmy celkem	3 222 780 Kč
		výsledek hospodaření	512 176 Kč

Stavy zvířat 2017

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
savci (Mammalia)						
alpaka	3.7	1.0			1.2	3.5
<i>Vicugna pacos</i>						
anoa nížinný	2.1					2.1
<i>Bubalus depressicornis</i>	<i>EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I</i>					
antilopa jelení	2.4	2.3		1.1	1.0	2.6
<i>Antilope cervicapra</i>	<i>RDB = NT</i>					
dikobraz srstnatonosý	1.1.1	2.0				3.1.1
<i>Hystrix indica</i>	<i>RDB = LC</i>					
gepard štíhlý	1.1					1.1
<i>Acinonyx jubatus</i>	<i>EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I</i>					
gibon bělolící	1.2.1	0.0.1				1.2.2
<i>Nomascus leucogenys</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
guanako	1.0		0.2			1.2
<i>Lama guanicoe</i>	<i>RDB = LC</i>					
gueréza plášťková	6.5	1.0.1			1.0	6.5.1
<i>Colobus guereza caudatus</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
hulman jávský	4.3	1.0			1.0	4.3
<i>Trachypithecus auratus</i>	<i>RDB = VU</i>					
hulman stříbrný	0.1					0.1
<i>Trachypithecus cristatus</i>	<i>RDB = NT</i>					
chvostan bělolící	2.1					2.1
<i>Pithecia pithecia</i>	<i>EEP, RDB = LC</i>					
irbis			2.0			2.0
<i>Uncia uncia</i>	<i>EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I</i>					
jelen bělohubý	3.6.2	1.1		1.0		3.7.2
<i>Cervus albirostris</i>	<i>ESB, RDB = VU</i>					
kabar pižmový	1.0		0.1			1.1
<i>Moschus moschiferus</i>	<i>RDB = VU, CITES = I</i>					
kaloň pobřežní	2.2					2.2
<i>Pteropus hypomelanus</i>	<i>RDB = LC</i>					
kočka slaništní	1.1	2.1			1.1	2.1
<i>Oncifelis geoffroyi</i>	<i>EEP, RDB = LC, CITES = I</i>					
kočkodan – hybrid	0.1					0.1
<i>Cercopithecus mitis x albogularis</i>	<i>RDB = LC</i>					
kočkodan bělohrdlý	1.0					1.0
<i>Cercopithecus albogularis</i>	<i>RDB = LC</i>					
kočkodan Brazzův	4.1					4.1
<i>Cercopithecus neglectus</i>	<i>EEP, RDB = LC</i>					
kosman zakrslý	1.2			0.1		1.1
<i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	<i>RDB = LC</i>					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
savci (Mammalia)						
kotul veverovitý	4.0					4.0
<i>Saimiri sciureus</i>	<i>EEP, RDB = LC</i>					
koza domácí	0.4		1.0			1.4
<i>Capra hircus</i>						
králík domácí – český strakáč	0.5		0.1	0.1		0.5
<i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>						
kuandu obecný	1.0					1.0
<i>Coendou prehensilis</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
kůň domácí – pony	1.4				0.1	1.3
<i>Equus caballus</i>						
kuskus medvědí			1.1			1.1
<i>Ailurops ursinus</i>	<i>RDB = VU</i>					
lama krotká	1.1					1.1
<i>Lama glama</i>						
lemur kata	1.9	2.2			0.4	3.7
<i>Lemur catta</i>	<i>ESB, RDB = EN, CITES = I</i>					
lenochod dvouprstý	2.4.1	1.0.2				3.4.3
<i>Choloepus didactylus</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
lev konžský	1.2				0.1	1.1
<i>Panthera leo bleyenberghi</i>	<i>RDB = VU</i>					
levhart mandžuský	1.1					1.1
<i>Panthera pardus orientalis</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
levhart obláčkový	1.2				0.1	1.1
<i>Pardofelis nebulosa</i>	<i>EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I</i>					
lvíček zlatý	4.0				1.0	3.0
<i>Leontopithecus rosalia</i>	<i>EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I</i>					
makak kápový	3.3	0.1			0.1	3.3
<i>Macaca radiata</i>	<i>RDB = LC</i>					
mandril	4.8	1.1				5.9
<i>Mandrillus sphinx</i>	<i>EEP, RDB = VU, CITES = I</i>					
medvěd malajský	1.2					1.2
<i>Helarctos malayanus</i>	<i>ESB, RDB = VU, CITES = I</i>					
mirikina bolivijská	0.1				0.1	
<i>Aotus azarai boliviensis</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
morče uruguayské	3.0	1.1.5	1.3		2.1	3.3.5
<i>Cavia magna</i>	<i>RDB = LC</i>					
muntžak malý	2.3	0.1	0.1	1.2		1.3
<i>Muntiacus reevesi</i>	<i>RDB = LC</i>					
nilgau	2.2		2.0	1.0	2.0	1.2
<i>Boselaphus tragocamelus</i>	<i>RDB = LC</i>					
nosál bělohubý	1.1					1.1
<i>Nasua narica</i>	<i>RDB = LC</i>					
nosál červený	2.0			2.0		
<i>Nasua nasua</i>	<i>RDB = LC</i>					
nosorožec tuponosý jižní	0.1					0.1
<i>Ceratotherium simum simum</i>	<i>EEP, ISB, RDB = NT</i>					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
savci (Mammalia)						
orangutan	1.0					1.0
<i>Pongo sp.</i>	<i>RDB = CR, CITES = I</i>					
orangutan bornejský	1.2.1			1.0.1		0.2
<i>Pongo pygmaeus</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
osel domácí – zakrslý			0.1			0.1
<i>Equus asinus</i>						
osel somálský	2.4				0.1	2.3
<i>Equus africanus somalicus</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
ovce domácí – kamerunská	1.9	0.1	0.1		0.2	1.9
<i>Ovis aries aries</i>						
panda červená	1.1					1.1
<i>Ailurus fulgens fulgens</i>	<i>EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I</i>					
pekari páskovaný	0.3					0.3
<i>Pecari tajacu</i>	<i>RDB = LC</i>					
prase domácí – göttingenské	0.2					0.2
<i>Sus domesticus</i>						
rosomák sibiřský	1.1					1.1
<i>Gulo gulo sibirica</i>	<i>EEP, RDB = LC</i>					
serau japonský	0.1					0.1
<i>Capricornis crispus</i>	<i>ISB, RDB = LC</i>					
sika vietnamský	7.15	0.3		4.2	2.5	1.11
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	<i>EEP, ISB, RDB = LC</i>					
slon indický	0.2					0.2
<i>Elephas maximus bengalensis</i>	<i>EEP, RDB = EN, CITES = I</i>					
surikata	5.4	4.4			4.2	5.6
<i>Suricata suricatta</i>	<i>RDB = LC</i>					
šakal čabrakový	1.1	1.0				2.1
<i>Canis mesomelas</i>	<i>RDB = LC</i>					
tamarín bělohubý	2.3		1.0		2.2	1.1
<i>Saguinus labiatus</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
tamarín pinčí	1.3					1.3
<i>Saguinus oedipus</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
tamarín žltoruký	2.0					2.0
<i>Saguinus midas</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
tana severní	1.1			1.0		0.1
<i>Tupaia belangeri</i>	<i>RDB = LC</i>					
tapír čabrakový	1.0					1.0
<i>Tapirus indicus</i>	<i>EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I</i>					
tapír jihoamerický	1.1				1.1	
<i>Tapirus terrestris</i>	<i>EEP, RDB = VU</i>					
tuleň obecný	1.2					1.2
<i>Phoca vitulina</i>	<i>RDB = LC</i>					
tygr malajský	0.1					0.1
<i>Panthera tigris jacksonii</i>	<i>ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					
vari černobílý	3.0					3.0
<i>Varecia variegata</i>	<i>EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I</i>					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
savci (Mammalia)						
velbloud dvouhrbý – domácí	1.4					1.4
<i>Camelus bactrianus</i>						
velemyš obláčková	1.1	1.0				2.1
<i>Phloeomys pallidus</i>	ESB, RDB = LC					
vlk hřivnatý	0.1					0.1
<i>Chrysocyon brachyurus</i>	EEP, ISB, RDB = NT					
voduška červená	1.3		1.0			2.3
<i>Kobus leche kafuensis</i>	ESB, ISB, RDB = VU					
voduška jelenovitá	1.4			1.0		0.4
<i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	RDB = NT					
vydra malá	1.1		0.1	0.1		1.1
<i>Amblonyx cinerea</i>	ISB, RDB = VU					
zebra Hartmannové	4.11		0.1	0.2	1.0	3.10
<i>Equus zebra hartmannae</i>	EEP, ISB, RDB = VU					
žirafa Rothschildova	3.3			1.0		2.3
<i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	EEP, RDB = VU					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
ptáci (Aves)						
amazoňan modročelý	1.0					1.0
<i>Amazona aestiva</i>	RDB = LC					
ara arakanga	1.0					1.0
<i>Ara macao</i>	RDB = LC, CITES = I					
ara ararauna	1.1					1.1
<i>Ara ararauna</i>	RDB = LC					
ara červenouchý	1.1					1.1
<i>Ara rubrogenys</i>	EEP, RDB = EN, CITES = I					
ara hyacintový	1.1					1.1
<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	EEP, RDB = VU, CITES = I					
ara kaninda	1.1					1.1
<i>Ara glaucogularis</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
ara vojenský	1.1					1.1
<i>Ara militaris mexicana</i>	ESB, RDB = VU, CITES = I					
ara vojenský	1.1					1.1
<i>Ara militaris</i>	RDB = VU, CITES = I					
ara zelený	1.1					1.1
<i>Ara ambigua</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
berneška rudokrká	1.1		1.1	0.1		2.1
<i>Branta ruficollis</i>	RDB = LC					
čírka dvouskvrnná	1.1			1.0		0.1
<i>Anas formosa</i>	RDB = LC					
čírka hottentotská	1.0					1.0
<i>Anas hottentota</i>	RDB = LC					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
ptáci (Aves)						
čírka kropenatá	0.1					0.1
<i>Anas versicolor</i>	RDB = LC					
emu hnědý	1.1					1.1
<i>Dromaius novaehollandiae</i>	RDB = LC					
holub domácí	0.0.4					0.0.4
<i>Columba livia f. domestica</i>						
holub chocholatý	0.1					0.1
<i>Ocyphaps lophotes</i>	RDB = LC					
holub zelenokřídlý	1.0		1.0	2.0		
<i>Chalcophaps indica indica</i>	RDB = LC					
husička vdovka	1.2			1.0		0.2
<i>Dendrocygna viduata</i>	RDB = LC					
jeřáb mandžuský	1.1					1.1
<i>Grus japonensis</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
jeřáb panenský	1.1			1.0	0.1	
<i>Anthropoides virgo</i>	RDB = LC					
kachna domácí – smaragdová	1.1					1.1
<i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>						
kachna domácí – zakrslá	1.1					1.1
<i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>						
kachnička mandarínská	2.1	4.6			5.5	1.2
<i>Aix galericulata</i>	RDB = LC					
kachnička šedoboká	1.1					1.1
<i>Callonetta leucophrys</i>	RDB = LC					
kakadu molucký	2.0				1.0	1.0
<i>Cacatua moluccensis</i>	EEP, RDB = VU, CITES = I					
kakadu palmový	1.2		1.0			2.2
<i>Probosciger aterrimus</i>	EEP, RDB = LC, CITES = I					
korunáč vějířový	1.1					1.1
<i>Goura victoria</i>	ESB, RDB = NT					
křepelka korunkatá	2.2		0.1			2.3
<i>Rollulus rouloul</i>	RDB = NT					
kur domácí – hedvábnička	1.0					1.0
<i>Gallus gallus f. domestica</i>						
kur domácí – velsumka	0.1		0.1			0.2
<i>Gallus gallus f. domestica</i>						
kur domácí – vyandotka	1.6			0.1		1.5
<i>Gallus gallus f. domestica</i>						
lori zelenoocasý	1.1					1.1
<i>Lorius chlorocercus</i>	RDB = LC					
loskuták posvátný	0.1					0.1
<i>Gracula religiosa</i>	RDB = LC					
majna Rothschildova	2.2	1.1				3.3
<i>Leucopsar rothschildi</i>	EEP, RDB = CR, CITES = I					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
ptáci (Aves)						
morčák bílý	1.1	1.0				2.1
<i>Mergus albellus</i>	<i>RDB = LC</i>					
nandu pampový	3.1					3.1
<i>Rhea americana</i>	<i>RDB = NT</i>					
papoušek senegalský	1.0					1.0
<i>Poicephalus senegalus</i>	<i>RDB = LC</i>					
páv korunkatý	2.2	1.0				3.2
<i>Pavo cristatus</i>	<i>RDB = LC</i>					
polák malý	5.2		0.1	1.0	1.0	3.3
<i>Aythya nyroca</i>	<i>CROH = KOH, RDB = NT</i>					
puščík bělavý pobaltský	1.0					1.0
<i>Strix uralensis liturata</i>	<i>CROH = KOH, RDB = LC</i>					
rarož velký	1.1					1.1
<i>Falco cherrug</i>	<i>CROH = KOH, RDB = EN</i>					
sojkovec lesní	2.0					2.0
<i>Ianthocincla ocellata artemisiae</i>	<i>RDB = LC</i>					
sova pálená	1.1			1.0		0.1
<i>Tyto alba</i>	<i>CROH = SOH, RDB = LC</i>					
sovice sněžní	3.2	1.5			2.5	2.2
<i>Nyctea scandiaca</i>	<i>RDB = LC</i>					
sup himálajský	1.1		0.0.1		0.0.1	1.1
<i>Gyps himalayensis</i>	<i>RDB = NT</i>					
sýček obecný	1.1					1.1
<i>Athene noctua</i>	<i>CROH = SOH, RDB = LC</i>					
špaček holohlavý	1.0					1.0
<i>Sarcops calvus</i>	<i>RDB = LC</i>					
tučňák brýlový			4.6			4.6
<i>Spheniscus demersus</i>	<i>EEP, RDB = VU</i>					
turako fialový	1.1	0.1				1.2
<i>Musophaga violacea</i>	<i>ESB, RDB = LC</i>					
volavka rusohlavá	0.2			0.2		
<i>Bubulcus ibis</i>	<i>RDB = LC</i>					
výr velký	1.1					1.1
<i>Bubo bubo</i>	<i>CROH = OH, RDB = LC</i>					
zoborožec vrásčitý	3.4	1.1			1.2	3.3
<i>Aceros corrugatus</i>	<i>EEP, RDB = NT</i>					
žako šedý	1.1					1.1
<i>Psittacus erithacus</i>	<i>RDB = EN, CITES = I</i>					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
plazi (Reptilia)						
agama kočičinská	1.5			0.1		1.4
<i>Physignathus cocincinus</i>						
agama molucká	1.0					1.0
<i>Hydrosaurus amboinensis</i>						
agama Weberova	0.4				0.2	0.2
<i>Hydrosaurus weberi</i>						
aligátor americký	1.1					1.1
<i>Alligator mississippiensis</i>	RDB = LC					
bazilišek páskovaný	1.0					1.0
<i>Basiliscus vittatus</i>	RDB = LC					
bazilišek zelený	1.3	0.0.1		0.1		1.2.1
<i>Basiliscus plumifrons</i>	RDB = LC					
čukvala zavalitá	1.1					1.1
<i>Sauromalus ater</i>	RDB = LC					
dlouhokrčka drsná	2.0.1					2.0.1
<i>Macrochelodina rugosa</i>	RDB = NT					
gambélie leopardí	2.2			1.0		1.2
<i>Gambelia wislizenii</i>	RDB = LC					
gekončík noční	1.2	0.0.1		0.1	0.0.1	1.1
<i>Eublepharis macularius</i>	RDB = LC					
hroznýš Dumerilův	0.1					0.1
<i>Acrantophis dumerilli</i>	RDB = VU, CITES = I					
hroznýš královský	0.1					0.1
<i>Boa constrictor</i>						
hroznýšovec duhový	1.2					1.2
<i>Epicrates cenchria cenchria</i>						
chameleon jemenský	2.0			1.0		1.0
<i>Chamaeleo calypratus</i>	RDB = LC					
ještěrka perlová	1.1.7			0.0.5	0.0.2	1.1
<i>Timon lepidus</i>	RDB = NT					
kajmánek malý	1.1	4.4.2				5.5.2
<i>Paleosuchus trigonatus</i>	RDB = LC					
karetka novoguinejská	2.0					2.0
<i>Carettochelys insculpta</i>	RDB = VU					
korálovka mexická	1.1.2				0.0.1	1.1.1
<i>Lampropeltis mexicana greeri</i>	RDB = LC					
korálovka sedlatá sinaloaská	1.1	0.0.2			0.0.2	1.1
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>						
korovec mexický	1.2					1.2
<i>Heloderma horridum</i>	EEP, RDB = LC					
kožnatka čínská	0.0.1					0.0.1
<i>Pelodiscus sinensis</i>	RDB = VU					

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
plazi (Reptilia)						
krajta královská	1.1	0.0.6			0.0.5	1.1.1
<i>Python regius</i>	<i>RDB = LC</i>					
krátkokrčka červenobřichá	0.0.2					0.0.2
<i>Emydura subglobosa</i>	<i>RDB = LC</i>					
leguán kubánský	1.1					1.1
<i>Cyclura nubila nubila</i>	<i>RDB = VU, CITES = I</i>					
leguán pustinný	2.3			1.0		1.3
<i>Dipsosaurus dorsalis</i>	<i>RDB = LC</i>					
leguánek modravý	3.2				1.0	2.2
<i>Petrosaurus thalassinus</i>	<i>RDB = LC</i>					
leguánek ostnitý	1.2.1	0.0.13			0.0.9	1.2.5
<i>Sceloporus magister</i>	<i>RDB = LC</i>					
leguánovec obojkový	1.1	0.0.2				1.1.2
<i>Crotaphytus collaris</i>	<i>RDB = LC</i>					
leiocefalus kýlnatý	0.0.21	0.0.15		0.0.8	0.0.10	0.0.18
<i>Leiocephalus carinatus</i>	<i>RDB = LC</i>					
scink dlouhonohý	1.0					1.0
<i>Eumeces schneideri</i>						
tilikva obrovská	1.2					1.2
<i>Tiliqua gigas</i>						
trnorep skalní	2.3.1					2.3.1
<i>Uromastyx acanthinura</i>						
trnorep zdobený	1.1					1.1
<i>Uromastyx ornata</i>	<i>RDB = LC</i>					
užovka tenkoocasá	1.1			0.1		1.0
<i>Orthriophis taeniurus ridleyi</i>						
želva amboinská	3.0					3.0
<i>Cuora amboinensis</i>	<i>ESB, RDB = VU</i>					
želva anámská	0.0.3					0.0.3
<i>Mauremys annamensis</i>	<i>RDB = CR</i>					
želva hvězdnatá	1.1					1.1
<i>Geochelone elegans</i>	<i>RDB = VU</i>					
želva ostruhatá	3.0					3.0
<i>Centrochelys sulcata</i>	<i>RDB = VU</i>					
želva ouachitská	0.0.1					0.0.1
<i>Graptemys ouachitensis</i>	<i>RDB = LC</i>					
želva pentličková	1.2					1.2
<i>Cyclemys pulchriata</i>						
želva stepní	2.1					2.1
<i>Testudo horsfieldii</i>	<i>RDB = VU</i>					
želva tlustohrdlá	0.1					0.1
<i>Siebenrockiella crassicollis</i>	<i>ESB, RDB = VU</i>					
želva uhlířská	5.7.2	0.0.7			0.0.3	5.7.6
<i>Chelonoidis carbonaria</i>						

	Stav k 1. 1. 2017	Odchov	Příchod	Úhyn	Odchod	Stav k 31. 12. 2017
plazi (Reptilia)						
želva vroubená	1.0					1.0
<i>Testudo marginata</i>	<i>RDB = LC</i>					
želva zelenavá	0.1	0.0.2	1.0			1.1.2
<i>Testudo hermanni</i>	<i>RDB = NT</i>					
želva zubatá	3.3	0.0.1			0.0.1	3.3
<i>Cyclomys dentata</i>	<i>RDB = NT</i>					

	stavy
obojživelníci (Amphibia)	
drápatka vodní	0.0.5
<i>Xenopus laevis laevis</i>	<i>RDB = LC</i>
drsnokožka thajská	0.0.2
<i>Thelederma stellatum</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička azurová	0.0.10
<i>Dendrobates azureus</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička barvířská	0.0.10
<i>Dendrobates tinctorius</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička batiková	0.0.6
<i>Dendrobates auratus</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička brazilská	0.0.5
<i>Dendrobates galactonotus</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička harlekýn	0.0.7
<i>Dendrobates leucomelas</i>	<i>RDB = LC</i>
pralesnička pruhovaná	0.0.8
<i>Phyllobates vittatus</i>	<i>RDB = EN</i>
pralesnička strašná	0.0.4
<i>Phyllobates terribilis</i>	<i>RDB = EN</i>
ropucha argentinská	0.0.1
<i>Bufo arenarum</i>	<i>RDB = LC</i>
rosnice siná	0.0.4
<i>Pelodytes caerulea</i>	<i>RDB = LC</i>
rosnice šalamounská	0.0.1
<i>Litoria thesaurensis</i>	<i>RDB = LC</i>
rosnička včelí	0.0.6
<i>Phrynohyas resinifictrix</i>	<i>RDB = LC</i>
víčkovnice černoskvrnná	0.0.15
<i>Trachycephalus nigromaculatus</i>	<i>RDB = LC</i>
žebrovník Waltlův	0.0.7
<i>Pleurodeles waltli</i>	<i>RDB = NT</i>
duhovka Bleherova	0.0.13
<i>Chilatherina bleheri</i>	<i>RDB = VU</i>

	stavy
ryby (Pisces)	
bichírek úhořovitý	0.0.8
<i>Erpetoichthys calabaricus</i>	<i>RDB = NT</i>
dánio pruhované	0.0.48
<i>Danio rerio</i>	<i>RDB = LC</i>
duhovka Axelrodova	0.0.14
<i>Melanotaenia herbertaxelrodi</i>	<i>RDB = DD</i>
duhovka diamantová	0.0.3
<i>Melanotaenia praecox</i>	<i>RDB = DD</i>
duhovka lososová	0.0.4
<i>Glossolepis incisus</i>	<i>RDB = VU</i>
duhovka Parkinsonova	0.0.14
<i>Melanotaenia parkinsoni</i>	
duhovka třípruhá	0.0.14
<i>Melanotaenia trifasciata</i>	
halančík pestrý	0.0.20
<i>Aphyosemion australe</i>	
kančík příčnopruhý	0.0.10
<i>Archocentrus nigrofasciatus</i>	
krunýřovec jednopruhý	0.0.5
<i>Otocinclus affinis</i>	
krunýřovec řasnatý	0.0.30
<i>Ancistrus cirrhosus</i>	
labeo červenoploutvé	0.0.3
<i>Epalzeorhynchus frenatum</i>	<i>RDB = LC</i>
neonka červená	0.0.40
<i>Paracheirodon axelrodi</i>	
ostnovec skvrnoocasý	0.0.1
<i>Ctenopoma kingsleyae</i>	<i>RDB = LC</i>
pancéřníček Sterbův	0.0.4
<i>Corydoras sterbai</i>	
parma Wetmoreova	0.0.2
<i>Hypsibarbus wetmorei</i>	<i>RDB = LC</i>

	stavy
ryby (Pisces)	
parmička čtyřpruhá	0.0.8
<i>Puntius tetrazona</i>	
parmička duhová	0.0.50
<i>Puntius tittैया</i>	RDB = LC
parmička indická	0.0.15
<i>Puntius ticto</i>	RDB = LC
parmička purpurová	0.0.20
<i>Puntius nigrofasciatus</i>	RDB = LC
parmička Schwanenfeldova	0.0.11
<i>Barbodes schwanenfeldii</i>	RDB = LC
parmička žraločí	0.0.7
<i>Balantiocheilos melanopterus</i>	RDB = EN
parmoun siamský	0.0.15
<i>Crossocheilus siamensis</i>	
peřovec skvrnitý	0.0.5
<i>Synodontis eupterus</i>	RDB = LC
piraňa Nattererova	0.0.9
<i>Pygocentrus nattereri</i>	
razbora klínoskvrnná	0.0.50
<i>Trigonostigma heteromorpha</i>	RDB = LC
sekavec příčnopásý	0.0.7
<i>Pangio kuhlii</i>	
sekavka nádherná	0.0.3
<i>Chromobotia macracanthus</i>	
sekavka pákistánská	0.0.4
<i>Botia lohachata</i>	
sekavka proužkovaná	0.0.2
<i>Botia striata</i>	RDB = EN
sekernatka drobná	0.0.12
<i>Carnegiella marthae</i>	
sekernatka mramorovaná	0.0.3
<i>Carnegiella strigata</i>	
skalára vysoká	0.0.9
<i>Pterophyllum altum</i>	
sumec sklovitý	0.0.80
<i>Kryptopterus bicirrhis</i>	
tetra červenoskvrnná	0.0.9
<i>Hyphessobrycon erythrostigma</i>	
tetra červenotlamá	0.0.25
<i>Petitella georgiae</i>	
tetra červenoústá	0.0.25
<i>Hemigrammus rhodostomus</i>	

	stavy
ryby (Pisces)	
tetra křivopruhá	0.0.3
<i>Thayeria boehlkei</i>	
tetra slepá	0.0.35
<i>Astyanax jordani</i>	RDB = VU
tetra žhavá	0.0.36
<i>Hemigrammus erythrozonus</i>	
tlamovec	0.0.18
<i>Labidochromis sp.</i>	
tlamovec Baenschův	0.0.4
<i>Aulonocara baenschii</i>	RDB = LC
tlamovec Lombardův	0.0.8
<i>Metriaclima lombardoi</i>	RDB = VU
tlamovec příčnopruhý	0.0.10
<i>Maylandia zebra</i>	RDB = LC
trnovec hřebenočelý	0.0.3
<i>Agamyxis pectinifrons</i>	
živorodka duhová	0.0.75
<i>Poecilia reticulata</i>	
paryby (Chondrichthyes)	
trnucha skvrnitá	1.2.5
<i>Potamotrygon motoro</i>	RDB = DD
bezobratlí (Vertebrata)	
krevetka račí	0.0.3
<i>Atyopsis gabonensis</i>	
sklípkan kadeřavý	0.0.1
<i>Brachypelma albopilosum</i>	
sklípkan Smithův	0.0.1
<i>Brachypelma smithi</i>	RDB = NT
strašilka australská	0.0.4
<i>Extatosoma tiaratum</i>	
krevetka červená	0.0.30
<i>Neocaridina denticulata</i>	RDB = LC

Stavy zvířat 2017	1. 1. 2017		31. 12. 2017	
	Druhy	Jedinci	Druhy	Jedinci
Savci (<i>Mammalia</i>)	71	297	71	297
Ptáci (<i>Aves</i>)	52	123	50	129
Plazi (<i>Reptilia</i>)	46	158	46	162
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	15	89	15	91
Ryby (<i>Pisces</i>)	36	464	47	794
Paryby (<i>Chondrichthyes</i>)	1	3	1	8
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	5	52	5	39
Celkem	226	1 186	235	1 520

Odchovy

savci <i>Mammalia</i>	odchov
alpaka	1.0
<i>Vicugna pacos</i>	
antilopa jelení	2.3
<i>Antilope cervicapra</i>	
dikobraz srstnatonosý	2.0
<i>Hystrix indica</i>	
gibon bělolící	0.0.1
<i>Nomascus leucogenys</i>	
gueréza plášťiková	1.0.1
<i>Colobus guereza caudatus</i>	
hulman jávský	1.0
<i>Trachypithecus auratus</i>	
jelen bělohubý	1.1
<i>Cervus albirostris</i>	
kočka slaništní	2.1
<i>Oncifelis geoffroyi</i>	
lemur kata	2.2
<i>Lemur catta</i>	
lenochod dvouprstý	1.0.2
<i>Choloepus didactylus</i>	
makak káповý	0.1
<i>Macaca radiata</i>	
mandril	1.1
<i>Mandrillus sphinx</i>	
morče uruguayské	1.1.5
<i>Cavia magna</i>	
muntžak malý	0.1
<i>Muntiacus reevesi</i>	
ovce domácí – kamerunská	0.1
<i>Ovis aries aries</i>	
sika vietnamský	0.3
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	
surikata	4.4
<i>Suricata suricatta</i>	
šakal čabrákový	1.0
<i>Canis mesomelas</i>	
velemyš obláčková	1.0
<i>Phloeomys pallidus</i>	

ptáci <i>Aves</i>	odchov
kachnička mandarínská	4.6
<i>Aix galericulata</i>	
majna Rothschildova	1.1
<i>Leucopsar rothschildi</i>	
morčák bílý	1.0
<i>Mergus albellus</i>	
páv korunkatý	1.0
<i>Pavo cristatus</i>	
sovice sněžní	1.5
<i>Nyctea scandiaca</i>	
turako fialový	0.1
<i>Musophaga violacea</i>	
zoborožec vrásčitý	1.1
<i>Aceros corrugatus</i>	

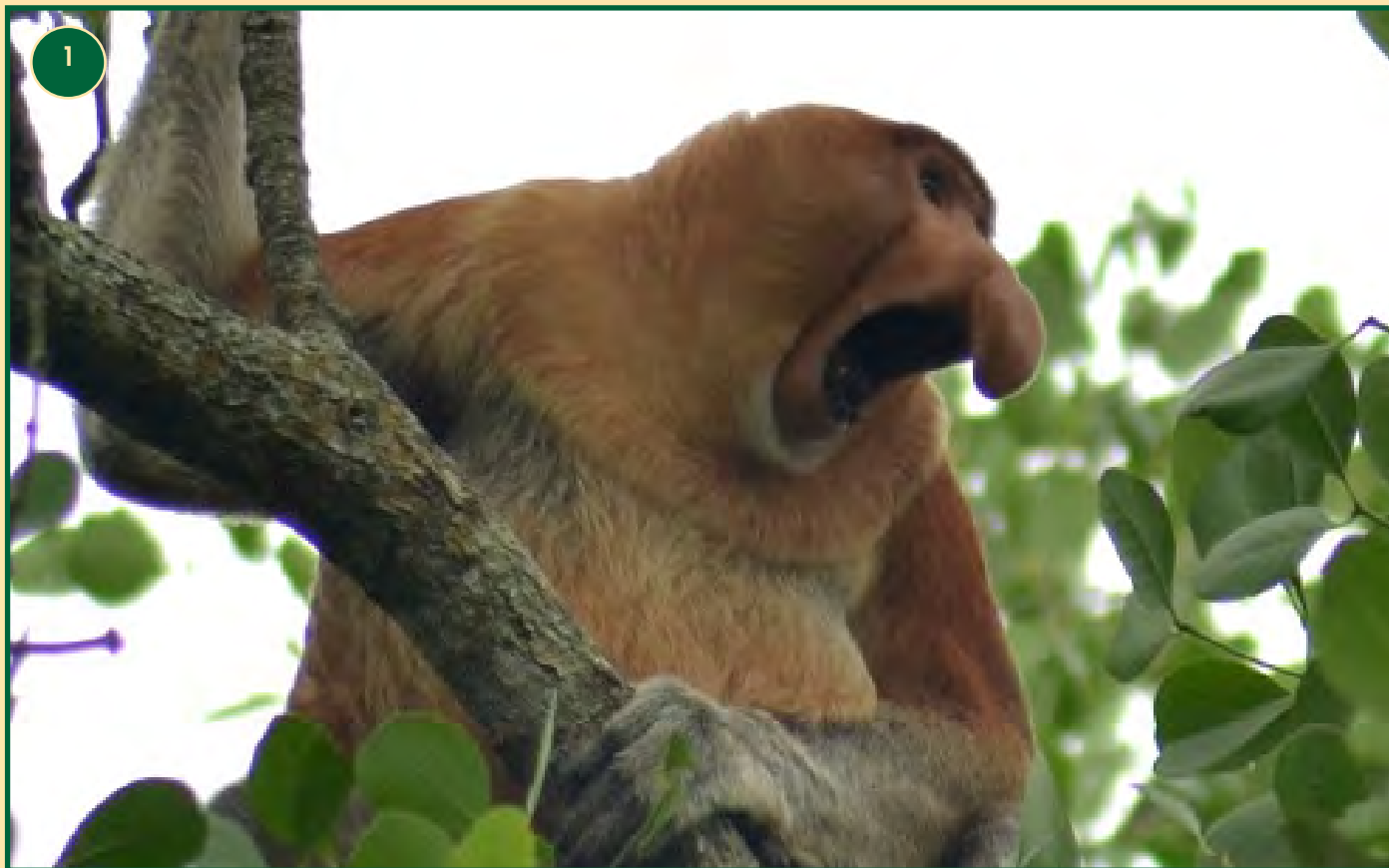
plazi <i>Reptilia</i>	odchov
bazilišek zelený	0.0.1
<i>Basilliscus plumifrons</i>	
gekončík noční	0.0.1
<i>Eublepharis macularius</i>	
kajmánek malý	4.4.2
<i>Paleosuchus trigonatus</i>	
korálovka sedlatá sinaloaská	0.0.2
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	
krajta královská	0.0.6
<i>Python regius</i>	
leguánek ostnitý	0.0.13
<i>Sceloporus magister</i>	
leguánovec obojkový	0.0.2
<i>Crotaphytus collaris</i>	
leiocefalus kýlnatý	0.0.15
<i>Leiocephalus carinatus</i>	
želva uhlířská	0.0.7
<i>Chelonoidis carbonaria</i>	
želva zelenavá	0.0.2
<i>Testudo hermanni</i>	
želva zubatá	0.0.1
<i>Cyclomys dentata</i>	

Ochranářské
projekty

Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2017 (završení 10 let sledování populace kahau nosatých)

Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D.

Kahau nosatý (*Nasalis larvatus*) – **foto 1** představuje vlajkový druh a symbol ochrany Balikpapanského zálivu od roku 2007, kdy Zoo Ústí nad Labem začala podporovat projekt Pesisir Balikpapan včetně zaměstnání vědeckého pracovníka, který velkou část uplynulých let strávil přímo v terénu a mimo jiné studoval populaci tohoto endemického druhu přímo v zálivu. Od té doby probíhá dlouhodobé sledování vývoje této populace, které letos završilo prvních deset let.

Významnou událostí pro celosvětovou snahu o záchranu tohoto druhu se stal mezinárodní workshop, který proběhl v únoru 2017 na ostrově Gaya v malajsijském státě Sabah na severu Bornea. Cílem několikadenního jednání bylo navrhnout kom-

plexní strategii ochrany kahau pro tento stát. Sešli se zde odborníci z Malajsie, Japonska, Belgie, Nizozemska, Kanady, Mexika, Francie, Velké Británie a České republiky. Ačkoli dnes většina kahau nosatých přežívá v indonéské části Bornea (Kalimantanu), jednání se paradoxně neúčastnil ani jediný Indonésan, a o stavu populace kahau nosatých na Kalimantanu tak referoval Stanislav Lhota. Data z Balikpapanského zálivu přispěla k vytvoření počítačového modelu, který předpověděl další vývoj populace kahau v Sabahu a vyhodnotil nejslibnější ochranářské zásahy, jež by mohly vést k zastavení jejího úbytku. Výsledky jednání napomohly například tomu, že byl definitivně odvolán kontroverzní projekt stavby silnice

a mostu přes řeku Kinabatangan u vesnice Sukau, kde by poškození biotopu kahau nosatých znamenalo ztrátu atrakce, která sem láká velmi mnoho turistů. Zastavení tohoto projektu a zachování lužního lesa v Sukau je pravděpodobně největším úspěchem v ochraně malajsijské přírody za poslední rok.

Ačkoli bylo cílem vytvořeného počítačového modelu navrhnout strategii ochrany kahau nosatých pro malajsijský stát Sabah, lze tentýž model použít i pro jiné populace stejného druhu, a tedy i pro Balikpapanský záliv. K tomu je ovšem potřeba zjistit údaje, které se vztahují k této konkrétní populaci – tedy počet jedinců, rozlohu jejich životního prostředí a tempo jejich úbytku. Proto do zálivu v tomto

roce přijel student České zemědělské univerzity v Praze Tadeáš Toulec, který zde strávil dva měsíce detailním sčítáním kahau nosatých. Bylo tím završeno 10 let monitoringu této populace, kterému se v minulých letech věnovali primatologové Stanislav Lhota a Katherine Scott. Nyní, po návratu do České republiky, tráví Tadeáš několik dalších měsíců analýzou satelitních snímků a hodnocením stavu a změn životního prostředí kahau. Analýza stavu populace kahau nosatých v Balikpapan-

ském zálivu s využitím modelu vytvořeného během konference na ostrově Gaya bude završena v roce 2018.

Vytyčení trvalých vegetačních ploch v mangrovech

V březnu 2017 přijel do Balikpapanu botanik Tomáš Koubek z katedry botaniky Univerzity Karlovy v Praze, aby pokračoval ve výzkumu, který byl společně zahájen před dvěma lety. Jde v něm o zmapování potravních zdrojů, které nosatým opicím nabízí mangrovový prales Ba-

likpapanského zálivu. Zatímco první fáze výzkumu se před dvěma lety zaměřila na nutriční hodnotu listů a plodů různých druhů mangrovů, nyní nás zajímalo množství potravy, jakou mangrovy nabízejí. Za tímto účelem jsme v různých typech mangrovů vytyčili 12 ploch o rozloze 0,1 hektaru, ve kterých jsme označili, určili a změřili všechny stromy (foto 2, 3). Šlo o fyzicky velmi náročnou práci, která zahrnovala brodění ve vodě i v bahně, špínou, škrábance a únavu. Práce se účastnil český dobrovolník Stanislav Němec a několik členů našeho indonéského týmu. Výsledky se stávají počátečním bodem dlouhodobého sledování stavu pralesa (růst, umírání a obnova stromů) i sledování sezónnosti produkce listů, květů a plodů (fenologie), což jsou některé z našich budoucích plánů.

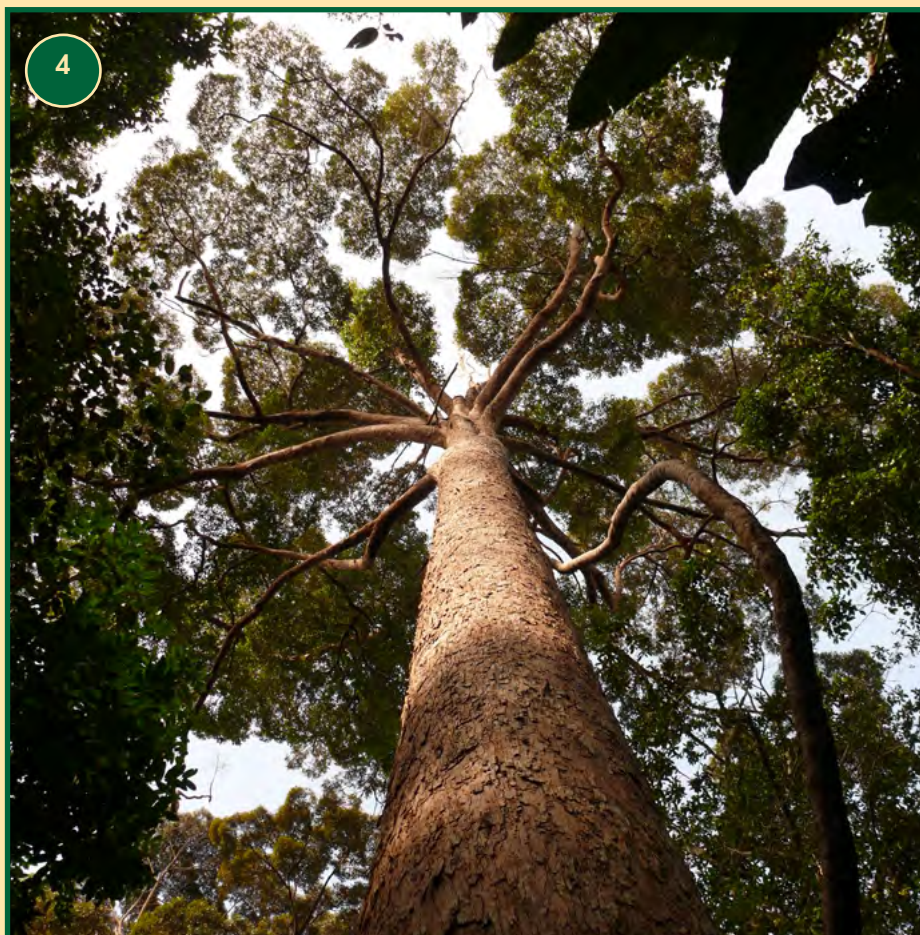
Významný výsledek dlouhodobého sledování vegetačních ploch

Systém vegetačních ploch v mangrovech je zbrusu nový, ale již před 20 lety naši kolegové vytvořili stejný systém vegetačních ploch v horním povodí Balikpapanského zálivu, v rezer-

vaci tropického deštného pralesa Sungai Wain (**foto 4**). Růst stromů na těchto plochách už dnes studuje třetí generace ekologů. Podobný dlouhodobý výzkum probíhal i na několika dalších místech Bornea, kde se ho mimo jiné účastní i vědci ze tří různých českých a moravských univerzit. Výsledky této mnohaleté snahy několika výzkumných týmů byly publikovány v prosinci 2017 ve vysoce prestižním časopise Nature Communications a vzápětí vzbudily zájem dalších médií po celém světě. Ukazuje se totiž, že v neporušených primárních deštných pralesích na Borneu za posledních 20 let významně přibýlo dřevní hmoty. Přírůstek dřeva v pralesích pravděpodobně odráží – a do jisté míry i kompenzuje – zvyšující se hladinu CO₂, ke které dochází v důsledku spalování fosilních paliv. To znamená, že deštné pralesy fungují jako jakýsi „nárazník“, který zmírňuje negativní vliv průmyslu a dalších lidských aktivit na naše globální klima.

Jiný výsledek stejné studie je však znepokojující. V pralesích, které jsou rozdrobené na malé fragmenty, je tomu totiž naopak. V nich dřevní hmoty ubývá, a tak uhlík do atmosféry povolna, velmi pomalu uvolňuje. Na okrajích lesa totiž postupně

umírají ty největší stromy a nahrazují je stromy menšího vzrůstu. Souvisí to pravděpodobně s méně příznivým mikroklima-tem v okrajových částech lesa. Zmírňovat globální změny klimatu tedy dokáží pouze rozsáhlé a nenarušené deštné pralesy, nikoli malé pralesní rezervace rozptýlené mezi plantážemi palmy olejná nebo v jinak přeměněné krajině.

Zastavení výstavby rafinerie palmového oleje v ústí řeky Tempadung

Tento příklad ilustruje, jak velkou moc mají informace. V řadě případů totiž dojde ke zničení cenných území zkrátka jen proto, že o tom nikdo neví. Tak tomu mělo být i v případě pralesa u ústí řeky Tempadung, který náleží společnosti Dermaga Kencana Indonesia (DKI), financované evropskou společností Louis Dreyfus Company. Tyto dvě společnosti zde již protizákonně vybudovaly překladisko palmového oleje, čímž zničily 20 hektarů mimořádně cenného pralesa. Vzhledem k velké podpoře místní vlády se nám je ale zatím nedaří usvědčit. Dalším plánem pak mělo být odlesnění ještě většího území téměř 100 hektarů, místo kterých má vyrůst gigantická rafinerie palmového oleje.

Naštěstí si tým Darmana, jednoho ze strážců, na konci roku 2016 všiml, že v lese někdo staví plot (**foto 5**). Od místních vesničanů pak zjistil, že jde

o území, na kterém má stát nová rafinerie. Na základě Darmanových dat nám nabídla pomoc indonésko-holandská nevládní organizace JAAN (Jakarta Animal Aid Network). Díky její podpoře vypustil indonéský dokumentarista Lutfi Pratomo v lednu 2017 nad Balikpapanský záliv dron (automaticky pilotované letadélko vybavené kamerou), aby zdokumentoval prales, který se firmy PT DK1 a Louis Dreyfus Company chystají zničit. Vznikl tak krátký film Into the Shadow, který je ke zhlédnutí na internetu: <https://www.youtube.com/watch?v=9Ckr9NYnna4>. Naši holandsští kolegové spustili proti firmě Louis Dreyfus Company kampaň, která sice neměla velký mediální ohlas, přesto ale stačila. Korporace si nejspíš uvědomila, že riskuje opravdu hodně, a od odlesnění v tichosti odstoupila – alespoň prozatím! Náš indonéský tým se mezitím pokusil zajistit oficiální dokumentaci původního plánu tohoto korporátního giganta, což se brzy ukázalo být velmi ošemetným. Získali jsme sice několik kilogramů tištěných dokumentů z archivu zastupitelského úřadu, ale brzy se ukázalo, že se všechny vztahují ke 23 hektarům pralesa, které byly odlesněny v roce 2011 (poznámávám ovšem, že plán na jejich odlesnění byl vypracován v roce

2013, tedy téměř tři roky poté, co byl vykonán!). Dokumentace pro plánované odlesnění dalších 100 hektarů očividně vůbec neexistuje.

Situace v terénu je záluďná. Korporace oplotila území, které má v plánu vykácet, ale jakmile byl případ zveřejněn, veškeré aktivity v terénu ustaly. Odlesnění mělo proběhnout už v prosinci 2016. Nastal klid na více než rok. Korporace bezpochyby vyčkává na svou příležitost. Nejspíš teď postupně obchází vlivné úředníky, slibuje a uplácí, aby nakonec na jejich plány došlo. Takže i Darmanův tým musí zůstat ve střehu.

A nakonec dokreslení toho, kam až vás stezky ochrany přírody mohou zavést. Snažili jsme se kontaktovat herečku Julii Louis Dreyfus, jejíž rodina společnost Louis Dreyfus Company založila. Naším kontaktem měla být její hollywoodská kamarádka, která v Balikpapanském zálivu v 80. letech natáčela dokument o orangutanech, totiž Julia Roberts. Doufali jsme, že Julia na svou zkušenost s orangutany nezapomněla a že se za ně u Louis Dreyfusovy rodiny přimluví. Složitou cestou přes kolegy na Madagaskaru jsme se nakonec dostali až k SMS zprávám se sestrou Julie Roberts, ale bohužel samotná Julia už má asi dnes na práci jiné věci...

Česká televize zachytila vypalování pralesa na území firmy Wilmar

V březnu 2017 zahájila provoz nová loď Hope, kterou postavil Darman na náklady naší indonéské kolegyně Karnily Willard a jejíž počáteční provoz finančně uhradil náš dlouhodobý podporovatel Marek Ždánský. Právě Marek Ždánský pro loď vybral i jméno Hope – Naděje. Provoz lodi Hope jsme zahájili natáčením reportáže pro Českou televizi. Přijel za námi tým Barbory Šámalové, se kterou jsme v Balikpapanském zálivu strávili tři dny. Dokumentovali jsme mimo jiné práci týmu botanika Tomáše Koubka v mangrovech pro pořad Objektív. Neplánovaně se ovšem podařilo zachytit něco mnohem důležitějšího – vypalování pralesa na území koncese firmy Wilmar, která v Balikpapanském zálivu plánuje výstavbu obří rafinerie na zpracování palmového oleje.

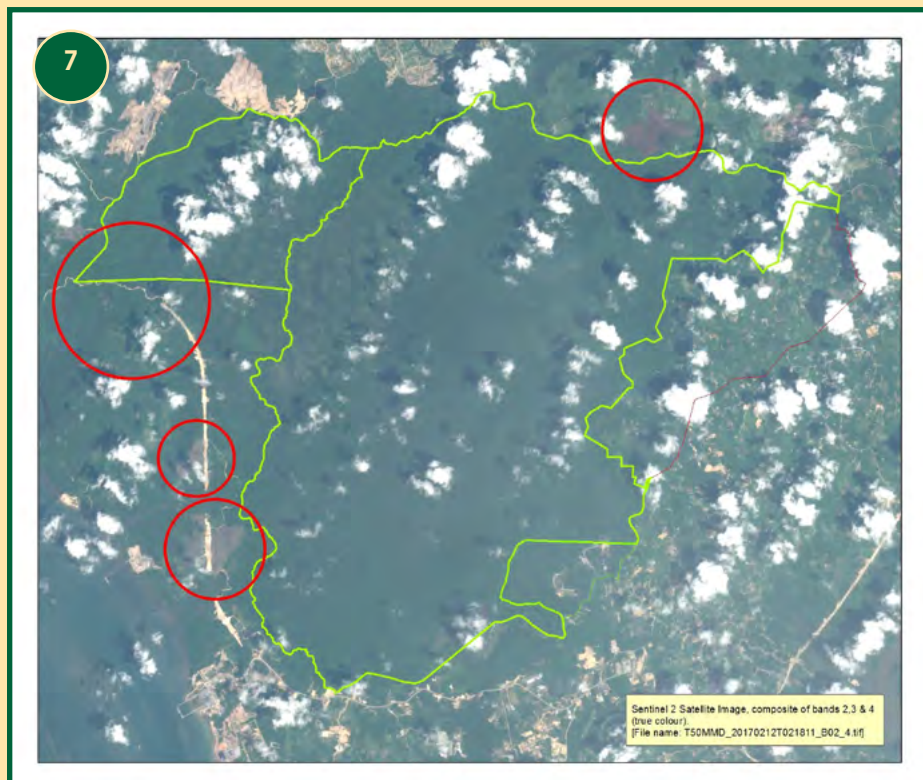
Wilmar se nedávno zavázal nejen k tomu, že nebude likvidovat prales s ochrannářsky vysokou hodnotou (což v Balikpapanském zálivu činí), ale i k tomu, že k mýcení pralesů bez vysoké ochrannářské hodnoty nebude používat oheň. Záběry, které jsme pořídili, jasně ilustrují požár přímo na pozadí překladiště Wilmaru (**foto 6**). Přesto však Wilmar v odpovědi

Barboře Šámalové popřel, že by k vypalování pralesa docházelo. Požár se nám podařilo zdokumentovat i pomocí dronu a satelitních snímků (**foto 7**). Případ jsme nahlásili místní vládě, která se po týdnu uvolila k vyšetřování v terénu. Wilmar prohlašuje, že se této části koncese vzdává a že za vypalování nezodpovídá.

Pravdou je, že bezprostředním pachatelem není korporace, ale spekulanti s pozemky. Jde o několik vlivných a bohatých občanů (jejich jména známe), kteří si pozemky nárokují a od firem požadují jejich odkup. Firmy však pozemky odkoupí teprve poté, co je spekulant odlesní. Tím pádem firma není v očích mezinárodní veřejnosti za odlesnění zodpovědná, má se totiž za koho skrýt.

Aby toho nebylo málo, spekulanti s pozemky najali militantní dajáckou organizaci zvanou Komando (**foto 8**), aby odlesňované pozemky hlídala a zabránila přístupu jakýchkoli očitých svědků. Členové našeho týmu

mají z Komando oprávněné obavy. Situace je velmi vyostřená a musíme brát ohled i na bezpečnost našeho indonéského týmu – s gangstery není úplně radno si zahrávat.

Stavba mostu a silnice kolem Balikpapanského zálivu přináší vážné problémy

Projekt výstavby mostu přes ostrov Balang a s ním související transkalimantanské silnice, která povede podél velké části pobřeží Balikpapanského záliv-

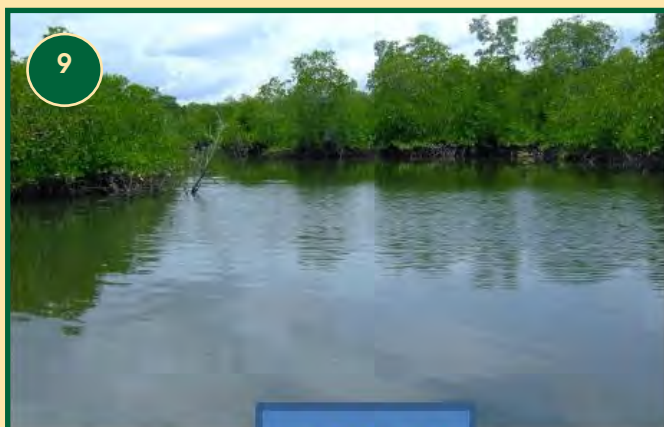

vu, představuje největší hrozbu pro tuto oblast. Bohužel se přes veškeré snahy ochrannářských organizací nedaří tento nesmyslný projekt zvrátit a se stavbou mostu i silnice se už započalo. Probíhá stavba základů mostu a bylo vybuldozerováno několik prvních kilometrů silnice. S tím se začínají projevovat i první závažné negativní dopady tohoto megaprojektu, například znečištění řek, jejichž horní přítoky silnice protíná. Zvý-

šený obsah sedimentů způsobuje žlutohnědé zbarvení vody a ztrátu její průhlednosti (**foto 9**). Přesně jak jsme se vždy obávali, stavba mostu přes ostrov Balang (**foto 10**) spustila řetězovou reakci dalšího odlesňování a devastace mořského pobřeží. Pár set metrů severně od mostu se objevilo několik cedulí, podle kterých si další desítky hektarů pralesa nárokuje nová firma. Činí tak ale prostřednictvím spekulanta s pozemky, takže

nevíme, o kterou firmu vlastně jde. Od místní vlády se marně snažíme zjistit bližší informace, příslušné úřady své vyjádření oddalují. Největší podezření však padá na firmu PT Foresta Hijau Lestari, která podniká v oblasti papírenského průmyslu.

Fotografie pocházejí z archivu Hnutí za záchranu Balikpapanského zálivu (Gerakan Penyelamatan Teluk Balikpapan).

2006

2016

10

**Ekonomicko-
-personální útvar**

Činnost ekonomicko-personálního útvaru

Ing. Miroslav Štráchal, MBA

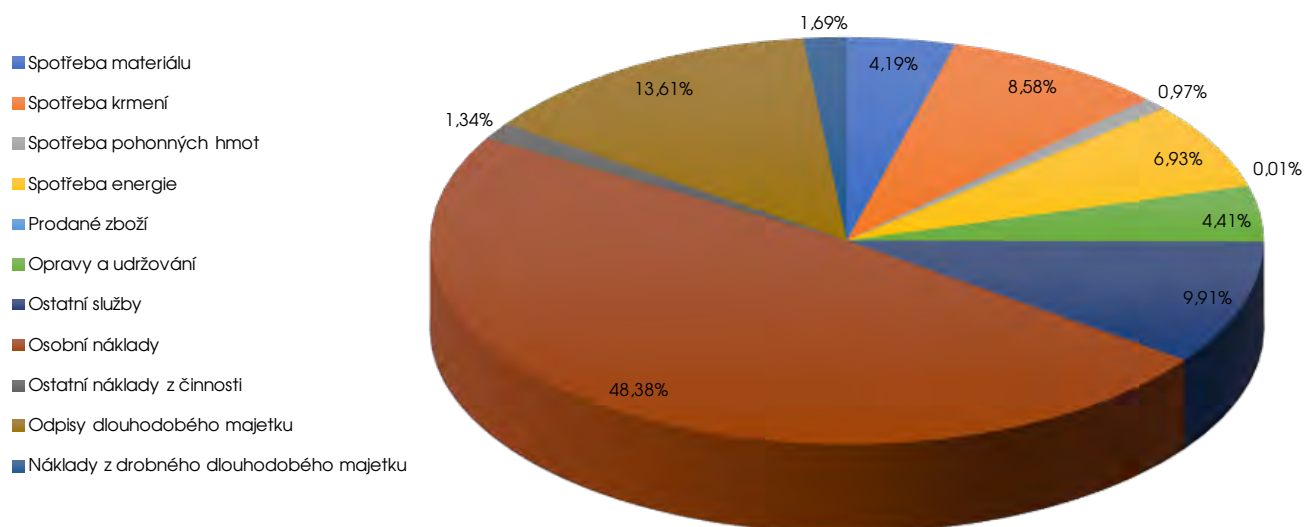
V roce 2017 hospodařila zoologická zahrada s celkovým rozpočtem nákladů ve výši 64 854,00 tis. Kč. Hospodářský výsledek dosáhl celkem 68,49 tis. Kč. Z toho:

Výsledek hospodaření za hlavní činnost	-122,15 tis. Kč
Výsledek hospodaření za doplňkovou činnost	190,64 tis. Kč
Výsledek hospodaření celkem	68,49 tis. Kč

Bližší specifikace skutečných nákladů a výnosů v členění na hlavní i doplňkovou činnost je uvedena níže.

Náklady na hlavní činnost	tis. Kč	%
Spotřeba materiálu	2 624,25	4,19
Spotřeba krmení	5 374,80	8,58
Spotřeba pohonných hmot	607,51	0,97
Spotřeba energie	4 339,34	6,93
Prodané zboží	3,86	0,01
Opravy a udržování	2 759,20	4,41
Ostatní služby	6 204,06	9,91
Osobní náklady	30 302,21	48,38
Ostatní náklady z činnosti	840,27	1,34
Odpisy dlouhodobého majetku	8 521,36	13,61
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	1 056,58	1,69
Náklady celkem	62 633,44	100,00

Podíl nákladů na hlavní činnost 2017 (v %)

Nejvyšší nákladovou položkou v hlavní činnosti organizace v roce 2017 byly obdobně jako v minulých letech osobní náklady, které dosáhly 30 302,21 tis. Kč. Tyto náklady představují cca 48 % celkových nákladů organizace. Průměrná hrubá mzda na jednoho zaměstnance dosáhla v roce 2017 částky 18 880 Kč.

Další významnou nákladovou položkou jsou odpisy majetku organizace. V roce 2017 dosáhly odpisy majetku výše 8 521,36 tis. Kč, což je cca 14 % celkových nákladů. Z této částky bylo 2 000,00 tis. Kč finančně pokryto z prostředků organizace, 2 118,46 tis. Kč bylo kryto z účelového příspěvku zřizovatele a 4 402,90 tis. Kč tvořily odpisy majetku nepokryté finančními prostředky organizace a proúčtované proti čerpání fondů.

Nemalou nákladovou položkou hlavní činnosti organizace je oblast služeb, kde byly v roce

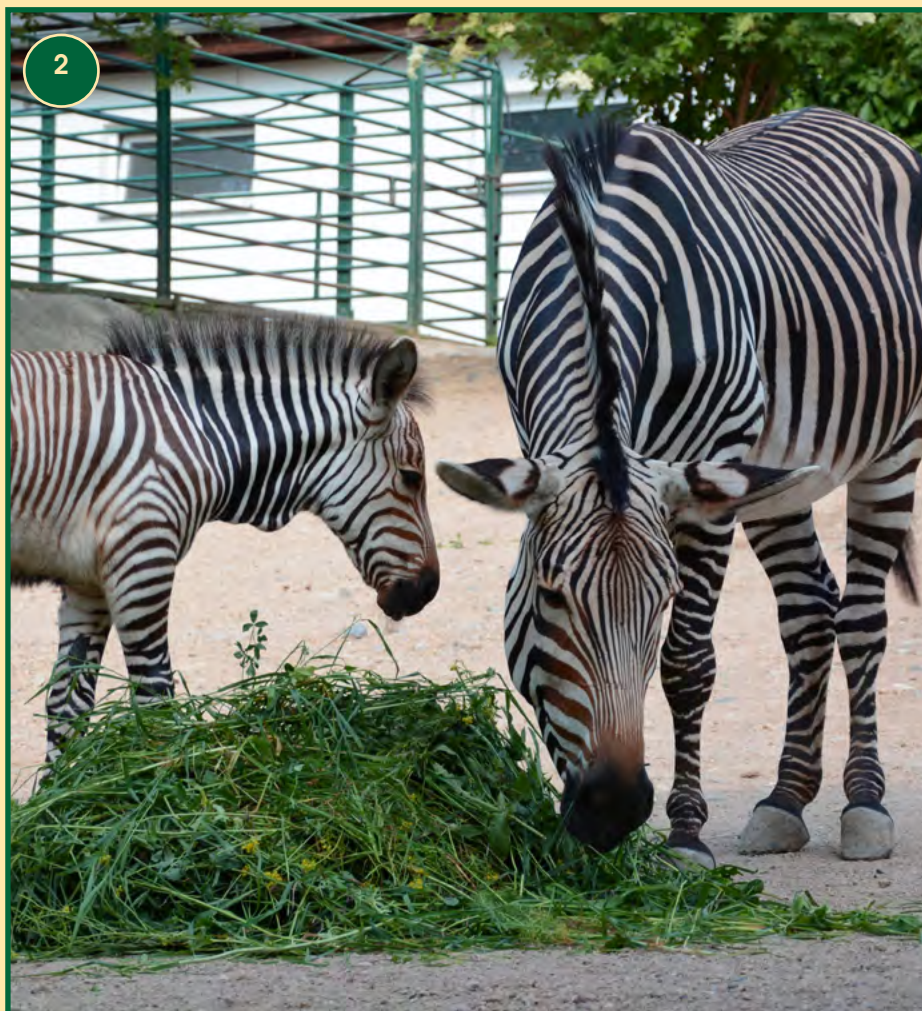

2017 dosaženy náklady ve výši 6 204,06 tis. Kč, což činí cca 10 % celkových nákladů. Mezi nejvyšší položky za služby patří náklady na veterinární péči (1 477,88 tis. Kč), ostrahu objektů (973,58 tis. Kč), stočné (1 060,11 tis. Kč), likvidaci odpadu a úklid (870,64 tis. Kč) a propagaci a inzerci (942,12 tis. Kč).

Náklady na spotřebu energie v roce 2017 dosáhly celkem 4 339,34 tis. Kč. Nejvyšší položku představují náklady na elektrickou energii (3 290,09 tis. Kč) a náklady na vodu (1 045,00 tis. Kč) – **foto 1**.

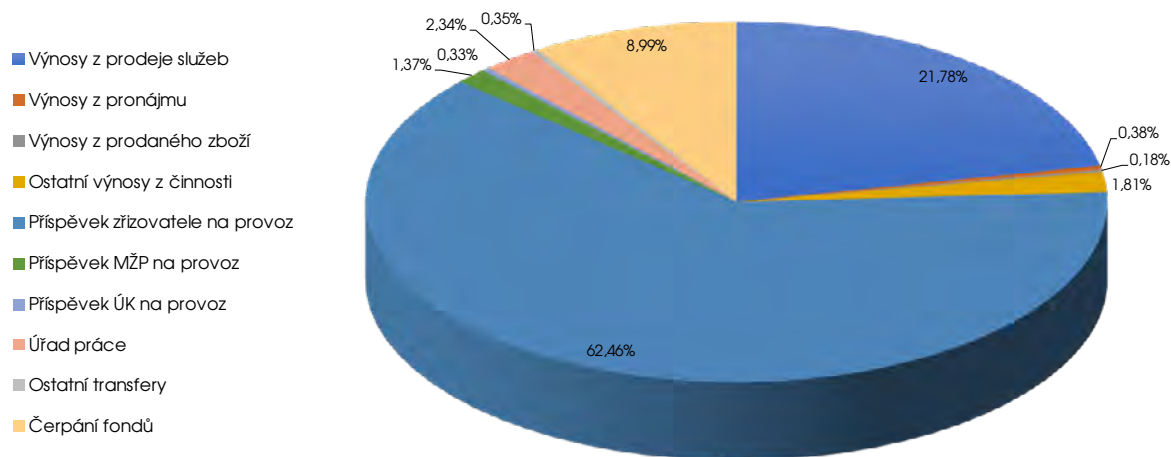
Náklady na krmení v roce 2017 činily celkem 5 374,80 tis. Kč. V porovnání s rokem 2016 se tyto náklady zvýšily o cca 558 tis. Kč, a dosáhly tak podílu na celkových nákladech téměř 9 %. V roce 2017 se zoo dále podařilo zajistit krmení vyrobené ve vlastní režii v celkové hodnotě 1 143,30 tis. Kč. Jednalo se o výrobu sena, zelené píče (**foto 2**), odchov myší, potkanů, králíků a ostatního krmného spotřebovaného v daném roce. O uvedenou částku byly prostřednictvím aktivace oběžného majetku sníženy celkové náklady zoo.

Prostředky vynaložené na opravu a údržbu dosáhly v roce 2017 celkem 2 759,20 tis. Kč, přičemž z této částky bylo 1 128,99 tis. Kč organizaci přiděleno formou účelové neinvestiční dotace od zřizovatele. Prostředky na opravy byly použity zejména na opravy stavebních objektů (1 511,21 tis. Kč), opravy vozového parku (414,72 tis. Kč), opravy a udržování strojů a zařízení (183,50 tis. Kč) a na ostatní opravy a udržování (619,66 tis. Kč).

Výnosy z hlavní činnosti	tis. Kč	%
Výnosy z prodeje služeb	13 617,99	21,78
Výnosy z pronájmu	235,11	0,38
Výnosy z prodaného zboží	113,55	0,18
Ostatní výnosy z činnosti	1 128,52	1,81
Příspěvek zřizovatele na provoz	39 047,35	62,46
Příspěvek MŽP na provoz	859,09	1,37
Příspěvek ÚK na provoz	206,56	0,33
Úřad práce	1 461,17	2,34
Ostatní transfery	219,83	0,35
Čerpání fondů	5 622,12	8,99
Výnosy celkem	62 511,29	100,00

Podíl výnosů z hlavní činnosti (v %)

Nejvyšší výnosovou položkou rozpočtu hlavní činnosti zoo byl v roce 2017 příspěvek zřizovatele na provoz, který činil celkem 39 047,35 tis. Kč, což představuje cca 62 % z celkových výnosů. Z této částky bylo 3 718,74 tis. Kč účelově určeno na rekonstrukci expozice tučňáků a na řešení zejména nezbytných oprav a údržby technických zařízení a na obnovu ostatního dlouhodobého majetku zoo.

Vlastní výnosy z hlavní činnosti organizace byly tvořeny zejména výnosy z prodeje služeb, které v roce 2017 dosáhly celkem 13 617,99 Kč (tj. cca 22 % výnosů), přičemž výnosy ze vstupného dosáhly 11 764,53 tis. Kč, výnosy z provozování vláčku 1 293,38 tis. Kč, provozování poníků 81,34 tis. Kč a výnosy ze zážitkových (foto 3) a výukových

programů 304,62 tis. Kč. V porovnání s rokem 2016 došlo ke zvýšení výnosů z prodeje služeb o cca 340 tis. Kč.

Třetí nejvyšší položku výnosů z hlavní činnosti tvoří čerpání

fondů, které v roce 2017 činilo celkem 5 622,12 tis. Kč. Z této částky připadlo 4 402,90 tis. Kč na odpisy nepokryté finančními prostředky organizace a 1 219,22 tis. Kč na výnosy za

adopce a patronství a ostatní finanční dary.

Výnosy z pronájmu bytových prostor činily 235,11 tis. Kč a výnosy z prodaného zboží (krmné automaty) 113,55 tis. Kč.

Ostatní výnosy z činnosti (přijaté věcné dary, prodej zvířat aj.) dosáhly v roce 2017 celkové výše 1 102,88 tis. Kč, což představuje v porovnání s rokem 2016 nárůst o cca 370 tis. Kč.

Přijatý účelový příspěvek Ministerstva životního prostředí ve výši 859,09 tis. Kč byl určen především na krytí části nákladů na chov ohrožených druhů zvířat a zvířat handicapovaných umístěných v zoo. Prostředky z MŽP byly dále použity na částečnou úhradu nákladů na krmení, energie a veterinární péči o chovaná zvířata.

Na základě „Dohody o vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací“ uzavřené mezi zoo a Úřadem práce se podařilo získat finanční prostředky ve výši 1 461,17 tis. Kč na pokrytí mezd a sociálních nákladů pracovníků veřejně prospěšných prací, kteří se podíleli na zajištění zejména oprav objektů a úklidu areálu zoo.

Příspěvek Ústeckého kraje na provoz zoo činil 206,56 tis. Kč.

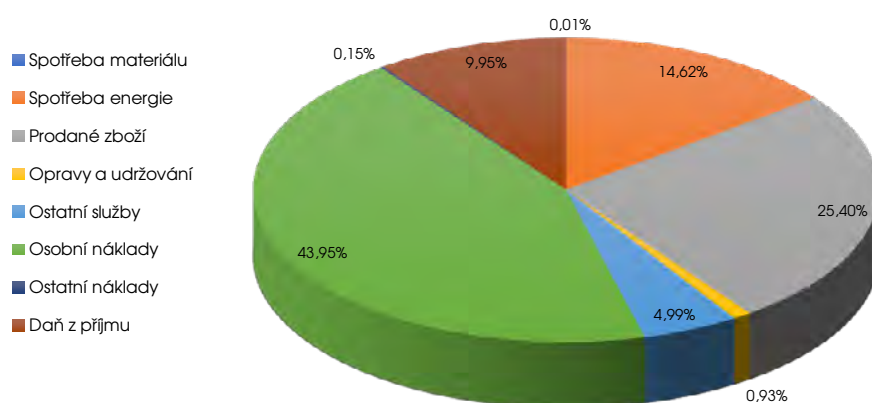
V roce 2017 dosáhl počet návštěvníků zoo 163 994 osob (v roce 2016 návštěvnost činila 161 701 osob). Dosažená průměrná tržba ze vstupného včetně vstupného za vláček na 1 návštěvníka činila v roce 2017 celkem 79,62 Kč, průměrné vlastní výnosy na 1 návštěvníka (bez příspěvku zřizovatele) činily 143,08 Kč. Průměrné náklady na 1 návštěvníka v roce 2017 dosáhly 381,93 Kč.

Celkové náklady na doplňkovou činnost dosáhly v roce 2017 částky 2 220,55 tis. Kč.

Nejvýznamnější nákladovou položkou doplňkové činnosti byly osobní náklady, které v roce 2017 činily 975,87 tis. Kč (tj. cca 44 % nákladů). Dalšími významnými položkami byly

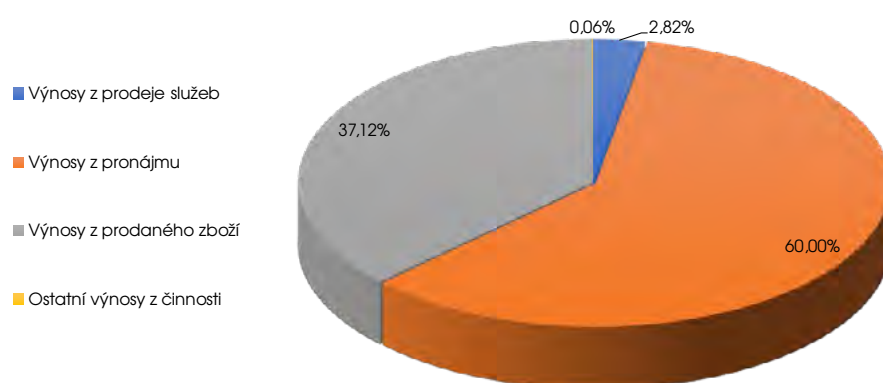
Náklady na doplňkovou činnost	tis. Kč	%
Spotřeba materiálu	0,17	0,01
Spotřeba energie	324,68	14,62
Prodané zboží	574,47	25,40
Opravy a udržování	20,76	0,93
Ostatní služby	110,79	4,99
Osobní náklady	975,87	43,95
Ostatní náklady	3,36	0,15
Daň z příjmu	220,86	9,95
Náklady celkem	2 220,55	100,00

Podíly nákladů na doplňkovou činnost

Výnosy z doplňkové činnosti	tis. Kč	%
Výnosy z prodeje služeb	67,92	2,82
Výnosy z pronájmu	1 446,77	60,00
Výnosy z prodaného zboží	895,09	37,12
Ostatní výnosy z činnosti	1,41	0,06
Výnosy celkem	2 411,19	100,00

Podíly výnosů z doplňkové činnosti

náklady na prodané zboží (574,47 tis. Kč, tj. cca 25 % nákladů) a náklady na spotřebu energií (324,68 tis. Kč, tj. cca 15 % nákladů).

Celkové výnosy z doplňkové činnosti v roce 2017 dosáhly 2 411,19 tis. Kč. Výnosy byly tvořeny především příjmy z pronájmů (1 446,77 tis. Kč, tj. 60 % výnosů) a příjmy z prodeje zboží (895,09 tis. Kč, tj. 37 % výnosů).

Investiční činnost

Investiční činnost organizace byla v roce 2017 zaměřena především na vybudování nové expozice a na další rozvoj areálu a obnovu vozového parku zoo. Na finanční zajištění této činnosti obdržela organizace od svého zřizovatele v roce 2017 účelové investiční prostředky v celkové výši 6 353 tis. Kč. Z této částky bylo v roce 2017 celkem čerpáno 4 381 tis. Kč na vybudování nové expozice tučňáků, pořízení toboganu **(foto 4)** a bezpečnostního hrazení, úpravu vstupní části zoo a na pořízení automobilu na přepravu zvířat. Zbývající nevyčerpaná část investic ve výši 1 972 tis. Kč bude po souhlasu zřizovatele převedena do rozpočtu pro rok 2018.

Útvar kontaktu s veřejností

Činnost útvaru kontaktu s veřejností

Ing. Věra Vrabcová

NÁVŠTĚVNOST

V roce 2017 prošlo branami zoologické zahrady celkem 163 994 návštěvníků, z toho bylo 75 179 dětí. Oproti roku 2016 se jedná o nárůst o 2 293 osob. Jako vždy nejvíce návštěvníků přicházelo v letních prázdninových měsících (**foto 1**). Pravidelní návštěvníci využívají výhodných permanentních vstupenek platných po dobu 12 měsíců od zakoupení, i zde došlo k nárůstu prodeje (670 vstupenek oproti 545 v roce 2016). Jsou nabízeny tři kategorie – rodinná, dětská a dospělá, přičemž největší zájem je o permanentní vstupenku pro dospělé osobu.

V roce 2017 pokračoval projekt Jeden kraj – tři různé zoo, kterým Ústecký kraj podpořil návštěvu tří zoologických zahrad ve svém regionu – Zoo Děčín, Podkrušnohorského zooparku Chomutov a Zoo Ústí nad Labem. Možnost návštěvy za zvýhodněné vstupné využilo 809 návštěvníků, což bylo o 561 osob více než v roce 2016. Součástí je vstupenka v podobě

pohlednice, dárek – magnetka (v každé zoo s jiným motivem) a možnost být zařazen do slosování o zajímavé ceny. Soutěžní kupón odevzdalo celkem 547 účastníků, což bylo o 371 více

než v předchozím roce. Losování výherců se koná vždy v listopadu, ale slavnostní předání cen probíhá kvůli počasí až na jaře následujícího roku, takže ocenění účastníci prvního ročníku obdrželi své ceny v ústecké zoo na začátku března 2017 u výběhu slonů s možností jejich následného krmení (**foto 2**).

Návštěvnost zoo ovlivňuje řada faktorů. Nejedná se pouze o skladbu zvířat a novinky v této oblasti, ale jde také o pohodu a příjemně strávený čas. K návštěvnickému servisu přispívá řada let i nabídka jízdy zoovláčkem, který umožňuje překonat značné převýšení při prohlídce zoo, ale je zároveň vyhledávanou atrakcí. Jeho obliba neustále roste, v roce 2017 využilo této možnosti 53 917 pasažérů, což bylo o 4 759 cestujících více oproti roku 2016.

PROPAGACE V MÉDIÍCH

Zoo prezentuje své aktivity v rozličných médiích, od článků v regionálních či celostátních denících či časopisech přes relace v rádiích až po reportáže na různých televizních stanicích. Pravidelně využívá kulturní měsíčníky regionu (ústecký Enter, teplické Free či mostecké Tipko) či Městské noviny vydávané zřizovatelem – statutárním městem Ústí nad Labem.

V roce 2017 bylo připraveno celkem devět čísel bulletinu Střípky ze zoo, které jsou zveřejňovány na webových stránkách zoo. Jsou vydávány i v tištěné formě a distribuovány do IC a dalších turisticky navštěvovaných cílů v nejbližším okolí.

AKCE PRO VEŘEJNOST

Pozvánky na akce připravené pro návštěvníky zoo jsou zveřejňovány na webových stránkách zoo, FB zoo i jiných serverech určených většinou pro rodiny s dětmi. Letáky jsou rozesílány do škol a vyvěšovány ve vozidlech MHD.

Během roku 2017 se uskutečnilo celkem 14 klasických pořadů pro veřejnost.

Slavnostní zahájení sezóny (1. dubna)

Živá socha Heinricha Lumpeho, vystoupení divadla Kvelb, zvířecí aprílové putování, žertovné hry (**foto 3**) a hádanky pro děti, výstava vtipných fotografií, ote-

vření dětského koutku, malování na obličeje.

Den Hasičského záchranného sboru (28. dubna)

... aneb Slon Hugo pomáhá hasičům. Ukázka hasičské techniky, soutěže, pohádka Divadla V Pytli a křtiny maskota akce – slona Huga. Vyhodnocení výtvarné soutěže pro děti z mateřských škol Ústeckého kraje.

Ptačí den a 1. máj v zoo (1. května)

Ranní pozorování ptactva s odbornou komentovanou přednáškou ornitologa, ukázka odchytu a kroužkování zpěvného ptactva. Odpolední program – soutěže a hry tematicky zaměřené na ptáky. Hudební vystoupení skupiny Hašlerka. Tradiční prvomájový kvíz Láska v přírodě, polibkovníky připravené k prvomájovému zvyku.

Po liščí stopě (13. května)

Skautský den v zoo – 13. ročník oblíbené akce se zaměřením na dovednostní aktivity a soutěže s přírodovědnou a vědomostní tematikou. Spolupořadatelem je Svaz skautů a skautek ČR.

Den dětí s Attigente (27. května)

Akci pořádal nadační fond Upřímná srdce ve spolupráci s firmou Attigente Group. Program – stanoviště s hrami, tvořivými dílničkami a čtením pohádek. Křest mláděte lenochoda dvouprstého a adopce levharta obláčkového.

Noc snů (2. června)

Desátý ročník speciální akce pro nemocné a handicapované děti, konané ve večerních hodinách. Prohlídka horní části zoo, kontakt s některými druhy zvířat, vstup do zákulisí zoo. Program u restaurace Koliba (Divadlo V Pytli, malování na obličeje), po přesunu do spodní části zoo soutěže a aktivity u pavilonu opic. Závěr patřil vystoupení jo-jařů. Celá akce byla podpořena dotací 50 000 Kč z KÚ.

Jihovýchodní Asie v ohrožení (19. srpna)

Podtext akce „ve stínu palmy olejně“ charakterizoval téma programu – promítání dokumentu Zelená poušť, informační stánek, zoožurnál ohrožených druhů (**foto 4**), komentovaná

krmení jihoasijských druhů (orangutani, medvědi, sloni...), soutěže pro děti.

Na dvou kolech (2. září)

Akce ve spolupráci s ústeckými motorkáři (průvod a výstava motocyklů, ukázka kombinéz a příslušenství, informační stánek, soutěže pro děti, exhibice ústeckých boxerů).

Pojďme si hrát do zoo (9. září)

Den plný zábavy pro celou rodinu, se spoustou společenských her, některé s herními prvky a figurkami v nadživotní velikosti. Součástí byla akce S vysloužilci do zoo (sběr nefunkčních elektrospotřebičů) pořádaná společností Elektrowin.

Den přátel zoo (7. října)

Akce pro pozvané příznivce zoo (sponzoři, partneři, adoptivní rodiče, patroni...) se společnou prohlídkou areálu zaměřenou na novinky roku. Soutěže zaměřené na činnost zaměstnanců zoo (chovatel, krmivář, veterinář...). Poděkování dlouhodobým partnerům **(foto 5)**, občerstvení a kulturní program u restaurace Koliba.

Světový den zvířat (7. října)

Program u Koliby – požehnání zvířatům zástupcem Diecéze litoměřické, hudební vystoupení, dog dancing, ukázky stepu.

Strašidelná zoo (4. listopadu)

Jedna z nejoblíbenějších akcí tentokrát proběhla na téma populárního filmu Dívka na koštěti.

Čarodějnická stezka, tvořivá a výtvarná dílna, lampionový průvod, divadelní pohádka, malování na obličej, dlabání dýní včetně tematického enrichmentu pro zvířata.

Advent v zoo (3. prosince)

Slavnostní otevření nové expozice pro tučňáky brýlové **(foto 6)**, poděkování sponzorům, doprovodný program (mažoretky, hudební vystoupení, výtvarná dílna...). Na závěr slavnostní rozsvícení vánočního stromu.

Vánoční nadílka (24. prosince)
Nadílka pro vybrané druhy zvířat (dárky s krmením a ozdobené stromečky), založeno na programu potravního enrichmentu.

VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽE A KVÍZY
Během roku 2017 byl u příležitosti vícedenního volna připraven program pro veřejnost. Některé aktivity byly věnovány kampani EAZA s názvem „Let it grow“, která byla vyhlášena pro roky 2015/2017 a končila v září. Byla zaměřena na volně žijící živočichy okolo nás, téma se prolínalo i do dalších aktivit zoo věnovaných veřejnosti či žákům ZŠ a MŠ.

Pololetní prázdniny (3.–5. února)
Slosovateľný kvíz věnovaný celoevropské kampani s názvem „Let it grow“ na téma fauna a flóra ČR probíhal ve spolupráci s chráněnými oblastmi Ústeckého kraje. Vylosovaní výherci získali řadu materiálů ochranných organizací. Vstup zdarma pro žáky s vyznamenáním.

Jarní prázdniny (25. února – 5. března)
Samoobslužná soutěžní stanoviště v pavilonech celého areálu, téma – mezinárodní kampaň „Let it grow“ zaměřená na místní druhy zvířat a rostlin. Děti plnily praktické úkoly věnované přírodě okolo nás, součástí byly velké postery s danou tematikou (**foto 7**).

Velikonoce v zoo (13.–17. dubna)
Tradiční kvíz O vejce ptáka

nandu, tentokrát zaměřený na hospodářské druhy zvířat. Tři vylosovaní výherci získali skutečné vejce nandu pampového.

Za vysvědčení do zoo (30. června – 2. července)
Kvíz Ferdy Mravence zároveň upozorňoval na nové stanoviště – „broukoviště“ s maketami hmyzu a vzdělávacím panelem. Pro žáky s vyznamenáním byl vstup zdarma.

Stezkami zoo (26.–29. října)
Tradiční kvíz pořádaný již od roku 1994, tématem bylo zpěvné ptactvo a osobnost Heinricha Lumpeho, zakladatele přírodní ptáčích rezervace. Součástí byla výstava věnovaná jeho životu a dílu, která zároveň

upozorňovala na nadcházející výročí 110 let od založení Lumpeparku (předchůdce dnešní zoo).

VÝSTAVY
110 let od Lumpeparku k zoo (23. října – 5. listopadu)
Výstava byla upozorněním na kulaté výročí příštího roku, návštěvníci mohli zhlédnout unikátní obří knihu obsahující novinové výstřižky, plakáty a další materiály o životě a díle Heinricha Lumpeho, panely věnované jeho životu a aktivitám v nejrůznějších oblastech, fotografie srovnávající stejná místa v tehdejší a současném areálu (**foto 8**).

Pavel Kantorek – Zvířátka v zoo (19. července – 7. srpna)
Významný kreslíř a humorista vystavoval své kresby v zoo již podruhé. Výstava pod širým nebem (na terase u výběhu pro tapíry) vznikla ve spolupráci se spolkem InGarden Praha za finanční podpory Magistrátu města Ústí nad Labem.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY A PRŮVODCOVSKÁ ČINNOST, BESEDY
V roce 2017 bylo v nabídce 17 druhů výukových programů určených pro různé věko-

vé kategorie (MŠ, ZŠ, SŠ). Byly vytvořeny tři nové programy pro nejmladší účastníky (MŠ, 1. a 2. třídy ZŠ) s názvem Seznamte se s... Další nabídka tří nových programů pro žáky 2. stupně ZŠ vznikla ve spolupráci se Zoo Liberec (**foto 9**). Podle typu programu je při výuce využívána Zooškola Heinricha Lumpeho vybavená dermo-plastickými materiály a přírodninami, popř. možností promítání, v kombinaci se samostatnou prací žáků a studentů v areálu zoo přímo u expozic se zvířaty.

V roce 2017 se uskutečnilo 82 programů s 1 886 účastníky. Při průvodcovské činnosti pro školní kolektivy (komentované prohlídky zoo) je využívána projížďka zoovláčkem se zastávkami a prohlídkou pavilonů. Kromě výkladu s upozorněním na zajímavosti u různých druhů zvířat jsou i zde využívány přírodniny a dermo-plastické preparáty vztahující se k výkladu (6 akcí se 142 účastníky).

V prosinci proběhla akce pro děti z MŠ a 1. a 2. tříd ZŠ zaměřená na vytvoření jednoduchých krmítek pro zpěvné ptactvo v areálu zoo. Součástí zdobení stromků bylo povídání o pozorovaných druzích a důležitosti zimního přikrmování. Zúčastnilo se 30 tříd z 19 škol s celkovým počtem 641 dětí, které dostaly

kartičku s informacemi, jak krmit ptáčky v zimě, a ptačí pexeso. Pro studenty UJEP (VŠ) se v zoo uskutečňuje výuka předmětu role moderních zoologických zahrad v ochraně přírody, které se zúčastnili studenti denního i dálkového studia v počtu 15 osob.

V září se konala komentovaná prohlídka zoo pro Spolek přátel Zoo Magdeburg v počtu 48 osob. Součástí byla projížďka vláčkem do horní části zoo, procházka slonů a následná cesta pěšky se zastávkami u jednotlivých zvířat.

V roce 2017 se uskutečnily dvě besedy. V zooškole se konala beseda pro nevidomé s představením chovaných zvířat

a využitím přírodnin k osahání. V Café Nobel se uskutečnila beseda s názvem Neobvyklá zvířata z ústecké zoo, pro kterou byla připravena prezentace s fotografiemi, na závěr byly využity i různé dermo-plastické materiály a přírodniny.

KROUŽKY A LETNÍ TÁBORY

Ve spolupráci s DDM pracoval v roce 2017 přírodovědný kroužek pro děti od 9 do 13 let. Schůzky probíhaly v Zooškole Heinricha Lumpeho a v areálu zoologické zahrady.

Od 19. do 28. července proběhl v zoo speciální tábor pro děti z celé ČR – Letní univerzita juniorů (LUJ), kterou v ústecké zoo již popáté pořádala Celo-evropská asociace přátel zoo (CEAF). Pro 35 účastníků byl připraven desetidenní program zaměřený zejména na vzdělávání, detailní představení chovaných zvířat, komentovaná krmění a podobně (**foto 10**).

Na konci prázdnin (28. 8. – 1. 9.) proběhl v zoo tábor pro společnost Aperam, který byl zajištěn jiným subjektem. Součástí byla komentovaná prohlídka zoo a beseda. Zúčastnilo se jej 20 dětí.

V roce 2017 byl na celé prázdniny připraven jednodenní program pro příměstské tábory (komentovaná projížďka zoovláčkem, beseda a promítání

v zooškole, ukázka přírodnin, pracovní listy...). Zájem o tuto nabídku projevilo celkem šest skupin s počtem 142 dětí.

KOMENTOVANÁ KRMENÍ A SE- TKÁNÍ SE ZVÍŘATY

V roce 2017 probíhaly pravidelné předváděcí akce a komentovaná krmení zvířat, většina z nich se konala během letní sezóny. V nabídce bylo celkem osm akcí, mezi nejoblíbenější dlouhodobě patří zejména cvičení slonů či jejich procházka po zoo, komentované krmení surikat či lemurů kata v jejich průchozí expozici, krmení a enrichment u orangutanů bornejských či medový strom pro medvědy malajské. Akce jsou doplněny komentářem buď přímo se zapojením chovatelů, nebo s reprodukcí nahrávkou.

PROJEKTY A GRANTY

V roce 2017 se podařilo získat finanční podporu různých projektů, popř. navázat spolupráci s dalšími partnery, takže buď vznikla nová místa pro poučení i zábavu v areálu zoo, nebo byly vytvořeny nové tiskoviny a propagační materiály.

1. Materiály připomínající 110. výročí od založení Lumpeparku
Jedná se o česko-německý projekt, partnerem byl spolek

Zoo-Freunde Dresden e. V. Bylo natočeno DVD Vítejte v ptačí říši, vznikla publikace 110 let od Lumpeparku k moderní zoo (1908–2018) a leták Naučná stezka Lumpeparku. Součástí bylo zhotovení úvodního panelu k naučné stezce a dvou-týdenní výstava o životě a díle Heinricha Lumpeho. Projekt byl podpořen z prostředků Evropské unie, schválená dotace: 14 377,36 €.

2. Naučná stezka stromů

V areálu zoo vzniklo sedm interaktivních stanovišť s několika nosnými tématy (poznávání stromů podle kůry či plodů **(foto 11)**, letokruhy, zvuky dře-

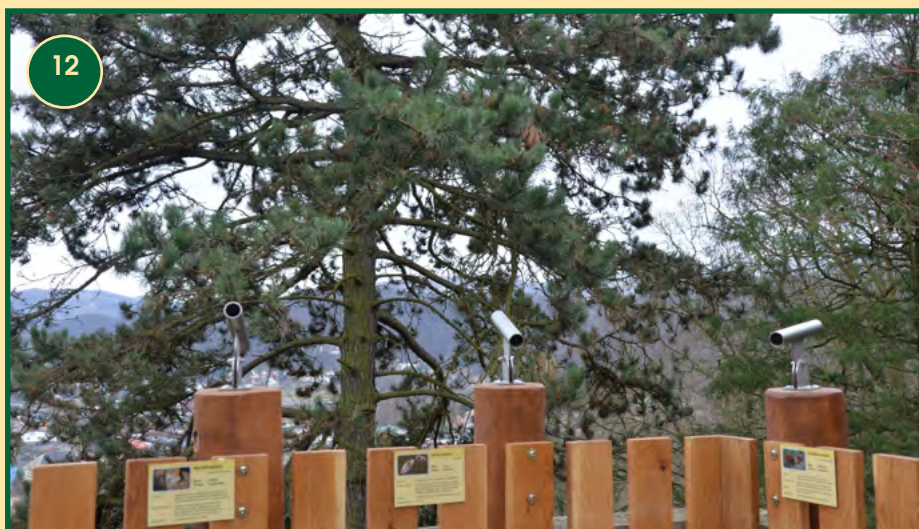
va...) a u 36 významných stromů byly umístěny cedulky s popisem, kresbou a základními informacemi. Dále byl vydán informační leták s mapkou areálu, kde se jednotlivá místa nacházejí. Projekt byl podpořen KÚ, schválená dotace: 156 560 Kč.

3. Ekostezka

Jedenáct informačních cedulí věnovaných podrobným informacím o třídění odpadů, včetně ukázky meziproductů při recyklaci. Projekt vznikl ve spolupráci se společností EKO-KOM za podpory statutárního města Ústí nad Labem, oba subjekty se postaraly o jeho finanční zabezpečení.

4. Vyhlídky do korun stromů

Nové stanoviště bylo díky svému výhledu v horní části zoo věnováno výhledu do nejbližšího okolí. Makety lesních zvířat lze sledovat malými dalekohledy **(foto 12)**, součástí je interaktivní panel s obyvateli stromových pater, kvíz zaměřený na lesní živočichy a zastřešené odpočívadlo. Projekt byl podpořen dotací z MŽP, schválená dotace: 86 800 Kč.

5. Vydání sborníku odborných prací Fauna Bohemiae septentrionalis, Tomus 41

Projekt podporuje MŽP již mnoho let. Jedná se o publikaci formátu A5, kde jsou otištěny odborné příspěvky ze zoo a stavy zvířat včetně statusu ohrožení. V tomto díle vyšel článek vědeckého pracovníka na téma připravovaného ochrannářského projektu na Madagaskaru (aye-aye).

Schválená dotace: 44 800 Kč.

kat (**foto 13**) – 7 osob.

sloních chorob.

IN SITU PROJEKTY

Zoo podporuje již desátým rokem ochrannářský a výzkumný projekt Pesisir Balikpapan, který probíhá v Indonésii na ostrově Borneo. Vědecký pracovník tráví část roku přímo v terénu, spolupracuje s místními komunitami, popř. řídí činnost z ČR, průběžně připravuje zprávy, které jsou následně umístěny na webových stránkách zoo. Do března 2017 pokračovala podpora projektu Tarsius, který je věnován ochraně nártouna filipínského.

KOMERČNÍ AKCE

Zážitkové programy (probíhají po celý rok)

V roce 2017 pokračovala nabídka výchovně-vzdělávacích zážitkových programů (den chovatelem v pavilonu slonů či v pavilonu exotária; krmení tuleňů, slonů, žiraf a nově surikat). Veškeré informace včetně pravidel, podmínek, ceny a dalších údajů jsou zveřejněny na webových stránkách zoo. V roce 2017 využilo nabídky strávit v zoo celý den jako chovatel slonů 25 zájemců, o krmení a kontakt se slony projevilo zájem 88 osob, o krmení žiraf 3 osoby (v únoru 2017 bylo pozastaveno kvůli problémům s bezpečností osob, důvodem bylo chování dospívajících samců), o krmení tuleňů 11 osob a o novinku 2017 – krmení suri-

Svatby v zoo

V průběhu roku 2017 projevily zájem uspořádat satební obřad přímo v zoo tři páry. Svatba se vždy konala v návštěvní hale pavilonu slonů, satebčané pro přesun využili zoovláček.

Prodej sloních obrazů

V prodejně suvenýrů Sepilok probíhal i nadále prodej obrazů, které malovaly slonice Kala a Delhi. Obrazy si mohli návštěvníci prohlédnout a zakoupit přímo v zoo, zájemci ze vzdálenějších míst si je mohli objednat prostřednictvím internetu. V roce 2017 bylo prodáno 17 velkých a 8 malých obrazů. Díky tomu jsme se opět mohli podílet na podpoře výzkumu

SLUŽEBNÍ A ZAHRANIČNÍ CESTY
Na jaře se vedoucí ÚKV zúčastnila konference EZE (**foto 14**), která se konala v Paříži (12.–17. 3.).

Dva pracovníci ÚKV se s prezentací zúčastnili konference EVVO (12. 9.).

Tři pracovníci ÚKV se zúčastnili jednání komise propagace a marketingu UCSZOO v Zoo Bojnice (10.–12. 10.).

Na podzim se uskutečnil tradiční jednodenní poznávací zájezd do Zoo Mnichov, který byl připraven zejména pro zaměstnance zoo a jejich rodinné příslušníky. Celkem se zúčastnilo 64 osob (září 2016).

Adopce a patroni

Adoptivní rodiče

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Agentura práce Gadasová, s. r. o.	4 000	pekari páskovaný
Alanis Morrice, Ústí nad Labem	2 500	tana severní
Antal Lukáš a Šťastná Pavla, Štětí	4 000	nandu pampový
Attigente Group, spol. s r. o.	10 000	levhart obláčkový
Bartoš Petr, Ústí nad Labem	1 000	sklípkan kadeřavý
Bartoš Petr, Ústí nad Labem	1 000	sklípkan plaménkový
Beran Miroslav, Ústí nad Labem	2 000	páv korunkatý
Bíl Jan, Mgr., Krupka	3 000	kočka slaništní
Bretová Monika, Praha 7	6 000	aligátor americký
Burkovcová Anička, Špičková Alena a Hlaváčková Zuzana, Ústí nad Labem	2 000	ovce domácí – kamerunská
Centrální operační sály Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem	4 000	nandu pampový
CENTROPOL ENERGY, a. s.	20 000	irbis
Cimerman Jakub, Lovosice	1 000	želva stepní
Cimerman Martin, Lovosice	6 000	lemur kata
Čačaná Blanka, Ústí nad Labem	1 000	korálovka sedlatá sinoaloaská
Čačaný Ján, Ústí nad Labem	1 000	želva zubatá
Dana a Dušan Výborní, Teplice	1 000	sýček obecný
děti a rodiče z MŠ U Plavecké haly, Ústí nad Labem	4 000	surikata
Endrštová Jiřina, Mgr., Lubná u Rakovníka	12 000	vlk hřivnatý
Frinta Martin, MUDr., Litoměřice	4 000	nosál bělohubý
Frintová Libuše, MUDr., Litoměřice	4 000	nosál bělohubý
Frintová Tereza, MVDr., Teplice	4 000	surikata
Grunt Stanislav, Litoměřice	1 000	korálovka sedlatá sinoaloaská
Hlavatý František, Ing., Ústí nad Labem	5 000	lvíček zlatý
Hortová Regina, Praha	30 000	nosorožec tuponosý jižní
Hroudová Iva, Ústí nad Labem	4 000	velemyš obláčková
Hubková Eva a Malý Libor, Praha	15 000	levhart mandžuský
Huja Miloš, Ředhošť	2 000	páv korunkatý
Humhej Ivan, MUDr., Ústí nad Labem	1 000	agama kočiččinská
ICE'N'GO! CZ, s. r. o.	35 000	žirafa Rothschildova
Innogy Česká republika, a. s.	35 000	žirafa Rothschildova
Irena Čepická, Vlastimil Čepický, Martin Čepický, Praha	2 000	leguán kubánský
JAST UL, s. r. o.	5 000	sup himálajský
Juhászová Helena, Nové Zámky	2 000	2x rosnička včelí
Jůza Pavel, Ústí nad Labem	7 000	lama krotká
Jůza Pavel, Ústí nad Labem	3 000	pony shetlandský
KELCOM, s. r. o., Ústí nad Labem	6 000	mandril rýholcící

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Kiesenbauer Jindřich, Ing., Duchcov	5 000	alpaka
Klub žen-šen: Ludmila, Jitka, Iveta a Richard z UL	2 000	2x čukvala zavalitá
kolektiv pracovníků katedry jaderných reaktorů ČVUT FJFI	10 000	lenochod dvouprstý
Kopáčová Olga, Praha	1 500	trnorep skalní
Kraus Martin, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Kraus Martin, Ústí nad Labem	1 000	želva amboinská
Krausová Zneňka, Dolní Zálezly	4 000	pekari páskovaný
Kubíčková Zita, Ústí nad Labem	5 000	kočkodan Brazzův
Lauková Hana, Most	1 000	piraňa Nattererova
Lauková Milada, Most	1 000	pralesnička azurová
Lojkásek Otakar, Praha 6	15 000	medvěd malajský
Lužina Jan, Teplice	1 500	majna Rothschildova
Lužinová Eliška, Teplice	1 000	korálovka sedlatá honduraská
Lužinová Veronika, Teplice	2 500	kajmánek malý
Mach Petr, Praha	2 000	ovce domácí – kamerunská – beran
Mandovcová Dagmar, Ústí nad Labem	5 000	makak káповý
Mandovcová Dášenska, Ústí nad Labem	4 000	kosman zakrslý
manželé Jelenovi, Hostivice	3 500	ara arakanga
Marie a Milan Kořínkovi, Zabuřany	1 000	pralesnička strašná
Marie, Jiříkov	1 000	scink dlouhonožý
Mašátová Lenka, Mgr., Ústí nad Labem	5 000	tamarín žlutoruký
Mejtová Nela, Čížkovice	2 500	sovice sněžní
Mikolášovi z Roudnice nad Labem	1 000	sýček obecný
Mikulcová Jana, MUDr., Rumburk	5 000	sup himálajský
Milan Kořínek a Katka Čavdarová, Zabuřany	1 000	kožnatka čínská
Mužík Jan, Ústí nad Labem	5 000	serau malý
Nováková Helena, Ústí nad Labem	1 000	agama kočincínská
Nováková Kamila, Ústí nad Labem	8 000	2x muntžak malý
Ondráčková Lucie, Třešť	10 000	lenochod dvouprstý
Pavlíková Jana, Ústí nad Labem	3 500	ara ararauna
Pavlíková Jana, Ústí nad Labem	6 000	vari černobílý
Pražák Filip, Litoměřice	1 000	kožnatka čínská
prof. Holešovský František, Třeбенice	6 000	gueréza pláštiková
prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc., Praha	1 500	sova pálená
Ptáčkovi Barbora a Matěj, Dragonová Veronika, Ústí nad Labem	15 000	levhart mandžuský
Radek a Radomíra Šmejkalovi, Dolní Zálezly	5 000	2x výr velký
rodina Achsova, Ústí nad Labem	4 000	kuandu obecný
rodina Škrekova, Ústí nad Labem	2 000	leguán kubánský
Romana a Philip Selleske, Berlín	10 000	lenochod dvouprstý
RONICA, s. r. o., Teplice	6 000	lemur kata
Rothová Lenka, Trmice	1 000	ropucha argentinská
Růžena Lahovská, Pavel a David Novákoví, Ústí nad Labem	2 000	leguán kubánský
Řehák Vlastimil, Vědomice	5 000	lvíček zlatý
Řeháková Alena, Vědomice	5 000	tamarín pinčí

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Sekera Václav s rodinou, Mnetěš	1 000	sýček obecný
Sikorová Lenka, Ústí nad Labem	1 000	karetka novoguinejská
Slámová Anna, Ústí nad Labem	1 000	pralesnička azurová
Smržová Rozálie, Ústí nad Labem	4 000	surikata
Sobotková Monika, Ústí nad Labem	5 000	tamarín žlutoruký
Sršňová Andrea, Litoměřice	1 000	agama kočičinská
Stanislavová Zuzana, Most	3 000	kočka slaništní
statutární město Ústí nad Labem, městský obvod Neštětice	10 000	levhart obláčkový
Střední škola obchodu, řemesel, služeb a ZŠ Ústí nad Labem	1 000	čukvala zavalitá
Středoevropská asociace přátel ZOO	5 000	kabar pižmový
Šalatová Dana, Modlany	5 000	kočkodan diadémový
Šlégrová Eva, Ústí nad Labem	2 000	páv korunkatý
Štefanová Lucie, Praha	2 000	leguán kubánský
Štill Luboš, Ing., Trmice	3 000	2x trnucha skvrnitá
Švejdar Jaroslav, Ústí nad Labem	5 000	lvíček zlatý
Švejdar Jaroslav, Ústí nad Labem	6 000	lemur kata
TETA, s. r. o.	15 000	gepard štíhlý
Tomas Martin, Mgr., Litoměřice	5 400	makak kápo
TOMÁŠ – stavebniny, spol. s r. o., Ústí nad Labem	10 000	lenochod dvouprstý
Vaněčková Monika, Ústí nad Labem	5 000	dikobraz srstnatonosý
Váňová Denisa, Teplice	3 500	ara arakanga
Zahrádka Tomáš, Ústí nad Labem	1 000	korálovka mexická
Zaplatílek Květoslav, Ústí nad Labem	1 000	piraňa Nattererova
Zaplatílková Eva, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Zelenková Jana, Skalice u České Lípy	1 000	piraňa Nattererova
Zoubek Miroslav, Ústí nad Labem	5 000	tamarín pinčí
ZŠ Most, Svážná 2342, p. o.	1 500	sova pálená
ZŠ s RVMPP Buzulucká, Teplice	1 000	čukvala zavalitá
ZŠ s RVMPP Buzulucká, Teplice	2 500	výr velký
ZŠ s RVMPP Buzulucká, Teplice	6 000	lemur kata
Zukersteinová Eva, Lovosice	1 500	sova pálená
žáci 3.A, 3.B ZŠ Velké Březno	1 000	želva zubatá
žáci a učitelé ZŠ Maxe Švabinského, Teplice	4 000	kosman zakrslý
žáci a žákyně ZŠ Teplice, U Nových lázní 1102	1 000	kachnička mandarínská
žáci Masarykovy ZŠ a MŠ v Krupce	1 500	majna Rothschildova
žáci ZŠ Dubí 1	4 500	surikata
žáci ZŠ Elišky Krásnohorské, Ústí nad Labem	4 000	vydra malá
žáci ZŠ Jiříní, Ústí nad Labem	5 000	tamarín pinčí
žáci ZŠ Jiříní, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
2 WheelersCZ	10 000	lenochod dvouprstý

Patroni

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Advice, společnost s ručením omezeným, Ústí nad Labem	1 000	vydra malá
Advice, společnost s ručením omezeným, Ústí nad Labem	1 000	agama kočičinská
Černocká Petra, Praha	10 000	orangutan bornejský
Červená Jana, Kadaň	2 000	slon indický
Červená Dana, Kadaň	1 000	slon indický
Čadková Romanka, Lysá nad Labem	1 000	sovíce sněžní
Čiháková Lucie, Ústí nad Labem	1 000	írbis
ESN Ustí	1 000	lenochod dvouprstý
Franečkovi Jana a Vladimír, Aš	1 000	surikata
Füsselová Marie, Ústí nad Labem	1 500	medvěd malajský
Iva a Iva Bartoníčkovy, Praha	4 000	slon indický
Kačincová Kačka, Postoloprty	1 000	žirafa Rothschildova
Kadlecová Ivana, Ústí nad Labem	2 000	lev konžský
Kohoutová Lucie, Křivoklát	1 000	orangutan (kříženec)
Král David, realitní makléř RE/MAX	2 000	lev konžský
Kraus Tomáš, Žatec	1 000	drsnokožka thajská
Kvapilová Jiřina, Praha	1 000	orangutan bornejský
Mynářová Zuzana, Peřivald	1 000	aligátor americký
Němec Daniel, Teplice	1 000	tuleň obecný
Nosková Hana, Opava	2 400	tuleň obecný
Pavlína Křtěnová Kastlová, Teplice	1 000	aratinga sluneční
Pešková Mirka, Praha	1 000	orangutan bornejský
Pospíšilová Petra, Krupka	1 500	lemur kata
Prachý Jiří, Praha	10 000	orangutan bornejský
rodina Stránských, Ústí nad Labem	1 000	lemur kata
Tomáš Bartoš, Richard Budský – www.penguinsworld.cz	3 000	tučňák brýlový
Tvarůžková Daniela, Bruntál	1 000	sup himálajský
Waliszewská Jarmila, Ostrava	2 000	slon indický
Zahradníček Vladimír, Most	2 000	surikata
žáci ZŠ a MŠ Ústí nad Labem, Nová 1432/5	6 090	kuandu obecný
žáci 1. ZŠ Lovosice	4 600	írbis
žáci Základní školy Ústí nad Labem, Hluboká	8 000	levhart mandžuský
Žáková Gabriela, Plzeň	1 000	pony shetlandský

**Provozní
útvár**

Činnost provozního útvaru

Libor Ipser a Ing. Roman Končel

Provozní útvar pracoval v roce 2017 pod vedením dvou vedoucích. V období do 31. 8. 2017 vedl provozní útvar Ing. Roman Končel, od 1. 9. 2017 Martin Trnovec. V gesci provozního útvaru byly zařazeny tyto úseky: úsek údržby (vedoucí Libor Ipser), úsek dopravy (vedoucí Jaroslav Havlíček), botanický úsek (vedoucí Hana Roháčková), od 1. 1. do 1. 7. 2017 Centrum pro zvířata v nouzi (vedoucí Jaroslava Ježková).

Již od počátku roku jsme řešili nedostatek pracovníků v provozním úseku z předchozího roku, proto byli přijati pracovníci na tyto pozice: elektrikář (kumulovaně s energetikem), instalatér topenář, truhlář, zedník, zedník přidavač a řidič. Při rutinálních pracích opět vypomáhali i pracovníci z Úřadu práce na veřejně prospěšných pracích.

Pozitivní zprávou bylo získání účelového příspěvku poskytnutého Magistrátem města Ústí nad Labem. Tento příspěvek byl převeden ve dvou etapách a byl použit na přesně specifikované akce, které jsme naplánovali s předstihem. Tyto finance byly poskytnuty jak na investič-

ní, tak na neinvestiční činnosti. Profinancování veškerých těchto financí, od zpracovávání veřejných zakázek až po finální provedení, řešil provozní útvar.

Účelové příspěvky od zřizovatele na řešení kritických a havarijních situací:

Investiční

- Úprava výběhu orangutanů (**foto 1**), která se skládala z:
 - vyrobení umělé stěny, která má imitovat erodovaný břeh
 - výměny stropních mříží

- osazení výběhu hracími prvky pro orangutany

- Nákup vozidla na přepravu zvířat

Neinvestiční

- Odstraňování akutních nedostatků týkajících se BOZP, PO, rozvodů elektřiny, pokračování v projektech z předešlého roku
- Havarijní opravy v Centru pro zvířata v nouzi – pokračování v opravách z předešlého období
- Oprava pochozí střechy na horním vchodu z důvodu zatékání (**foto 2**)
- Dále revize a opravy rozváděčů elektřiny a analýza vnitřních rozvodů elektřiny, které jsme dokončovali z minulého období

Příspěvek na opravu expozice tučňáků:

Dalšími finančními prostředky, se kterými hospodařil provozní útvar, byl příspěvek na opravu a přestavbu bývalé expozice lachtanů na expozici tučňáků v hodnotě téměř 8 000 000 Kč. Tyto prostředky byly schváleny v září 2016 a převedeny v pro-

sinci 2016. Vzhledem k časovému tlaku byly převedeny do roku 2017 a zoologická zahrada s nimi disponovala od konce května 2017. Expozice byla otevřena 3. 12. 2017.

Na stavbě byly provedeny tyto práce:

- bourání krytého bazénu **(foto 3)**
- odtěžení a zajištění strážně za objektem tučňáků **(foto 4)**
- přestavba celého interiéru objektu pro chov tučňáků brýlových **(foto 5)**
- kompletní rozvody nových sítí (elektrina, voda, odpady) **(foto 6)**
- výměna oken a dveří **(foto 7)**
- kompletní izolace bazénů **(foto 8)**
- umělé skály **(foto 9)**
- kompletní zasklení bazénů **(foto 10)**
- oplocení a vyhlídková terasa pro návštěvníky **(foto 11)**
- dodělání interiéru jeskyně pro návštěvníky **(foto 12)**
- pořízení a instalace nového filtru a celého systému chlazení a filtrace

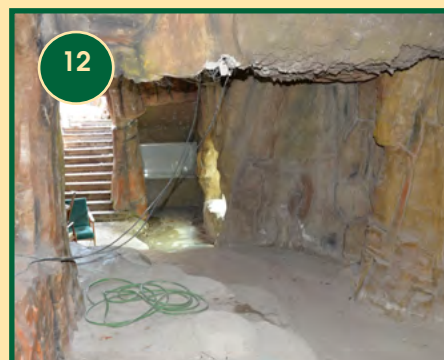

Další běžné činnosti řešené provozním útvarem:

Kromě těchto činností, které souvisely s účelovým finančním příspěvkem, zajišťoval provozní útvar ostatní běžné opravy a údržbu v zoo, BOZP, PO, zajišťování všech potřebných revizí, veškerou autodopravu.

Jedná se zejména o tyto práce:

- Úprava zázemí provozního útvaru
- Střecha v expozici kabarů pižmových
- Oprava lávky u expozice vodních ptáků
- Úprava výběhu slonů
- Úprava nádrže v pavilonu exotária
- Ochrana stromů ve výběhu jelenů siků vietnamských

- Instalace výhřevného panelu u nosorožce
- Opravy na objektu výběhu orangutanů
- Oprava vrat u výběhu žiraf
- Úprava podkladu u zeber Hartmannové **(foto 13)**

Studie a projekty:

- Příprava pro rozdělení rozvodu elektřiny na dvě trafostanice
- Dokončení komplexní projektové dokumentace elektroinstalace pavilonu šelem,

zimoviště, pavilonu exotária a přípravy krmiv

- Studie provedení vstupu do spodní části pavilonu exotária
- Projekt přestavby expozice tapírů
- Studie přestavby expozice vyder malých
- Přípravy pro studii na expozici ptáků jihovýchodní Asie

Provozní útvar také zajišťoval zadávání a administrování veřejných zakázek podle zákona a v souladu se směrnicí města

Ústí nad Labem.

Jedná se o tyto zakázky:

- Automobil pro přepravu zvířat
- Vytvoření umělých skal a pláže v expozici tučňáků brýlových
- Filtrace a chlazení pro expozici tučňáků brýlových
- Vytvoření fasády pro expozici tučňáků brýlových
- Ostraha objektu zoologické zahrady

**Personální
obsazení**

Personální obsazení zoo k 31. 12. 2017

Vedení zoo

Ing. Roman Končel	pověřený řízením organizace (od 3. 3. 2017) ředitel organizace (od 1. 7. 2017)
Jana Řičánková	asistentka vedoucího provozního útvaru vedoucí kanceláře ředitele (od 12. 7. 2017)
Martin Trnovec	vedoucí provozního útvaru (od 1. 9. 2017)
Ing. Michaela Matkovičová	asistentka ředitele
Ing. Miroslav Štráchal	vedoucí ekonomicko-personálního útvaru
Ing. Petra Padalíková	vedoucí zoologického útvaru
Ing. Věra Vrabcová	vedoucí útvaru kontaktu s veřejností
Andrea Balejová	vedoucí návštěvnického servisu
8 osob	

Odborní pracovníci zoo

Mgr. Martina Dvořáková	zooložka (MD)
Ing. Ilona Pšenková, Ph.D	zooložka (MD)
Ing. Pavel Král	zoolog
Ing. Ivan Dubec	inspektor chovu
Ing. Eliška Barcalová	administrátorka (projekt Transfer)
Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D.	vědecký pracovník (projekt Pesisir Balikpapan)
Marcela Vaňková	vedoucí přípravy krmiv
7 osob	

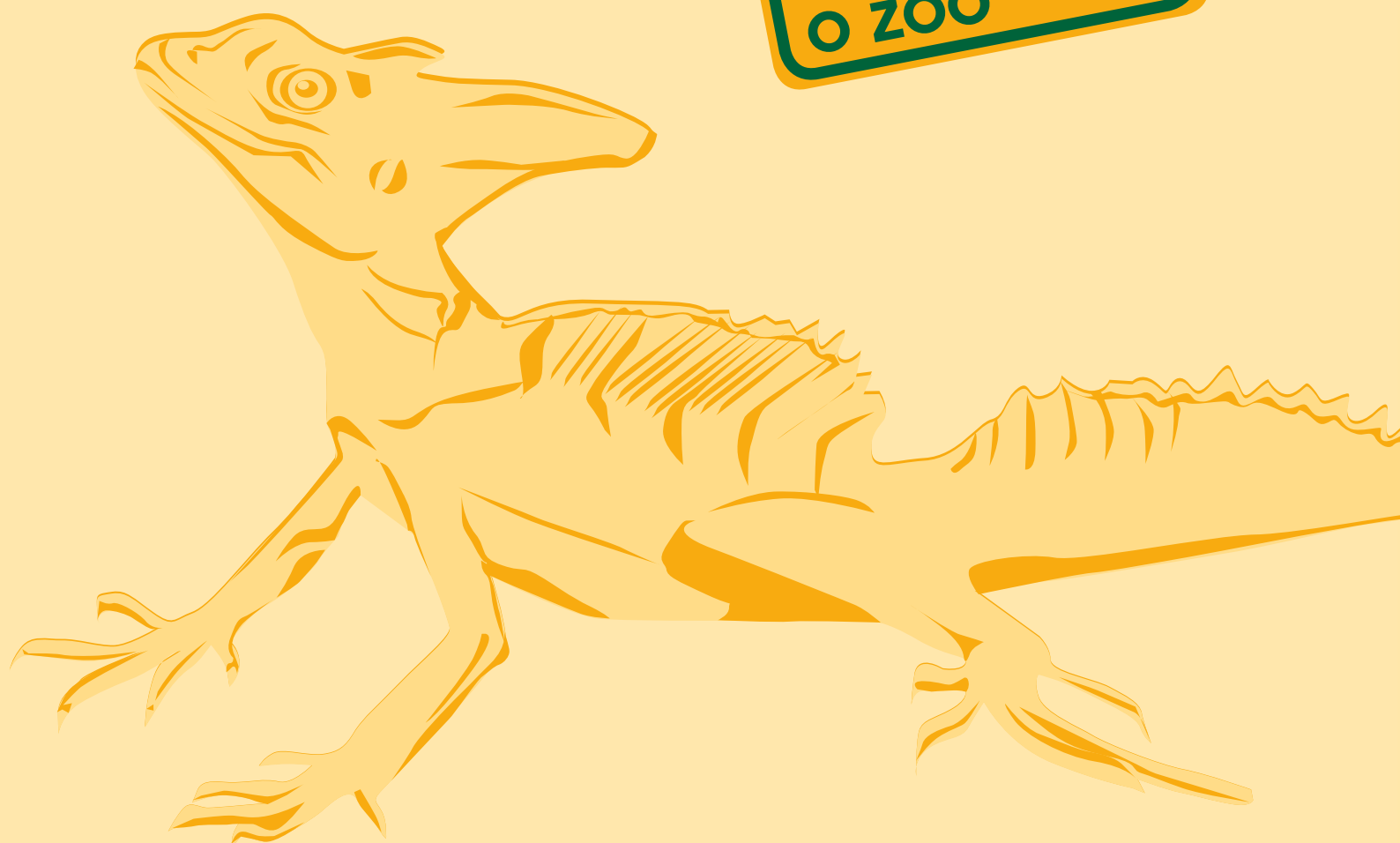
Další vedoucí pracovníci

Hana Roháčková	vedoucí zahradnického úseku
Libor Ipser	zástupce vedoucího provozního útvaru
Jaroslav Havlíček	mistr střediska dopravy
Jaroslava Ježková	vedoucí Centra pro zvířata v nouzi při Zoo ÚL
4 osoby	

Zaměstnanci

Zoologický útvar – 31
Ekonomicko-personální útvar – 5
Provozní útvar – 10
Zahradnický úsek – 8
Útvar kontaktu s veřejností – 3
Návštěvnický servis – 3 + 2 letní pokladní
Centrum pro zvířata v nouzi – 4
67 osob
Pracovníci na VPP – 8
Kmenových zaměstnanců celkem – 85 osob

Údaje
o zoo

Údaje o zoo

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Drážďanská 23

400 07 Ústí nad Labem

Česká republika

Právní forma: příspěvková organizace
IČ: 00081582
DIČ: CZ00081582
Tel.: +420 475 503 354
Tel., fax: +420 475 503 421
E-mail: zoo@zoousti.cz
Internet: www.zoousti.cz, www.choboti.cz
Název: Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace
Sídlo: Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel: statutární město Ústí nad Labem
Sídlo: Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
IČ: 00081531
Primátor města: Ing. Věra Nechybová
Statutární zástupce zoo: Ing. Roman Končel

Zoo Ústí nad Labem je členem:

World Association of Zoos and Aquariums | **WAZA**
United for Conservation

UCSZO
UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD

ize
INTERNATIONAL ZOO
EDUCATORS
ASSOCIATION

ISIS

KOALICE PROTI
PALMOVÉMU OLEJI

